

Revista ECONOMICĂ

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

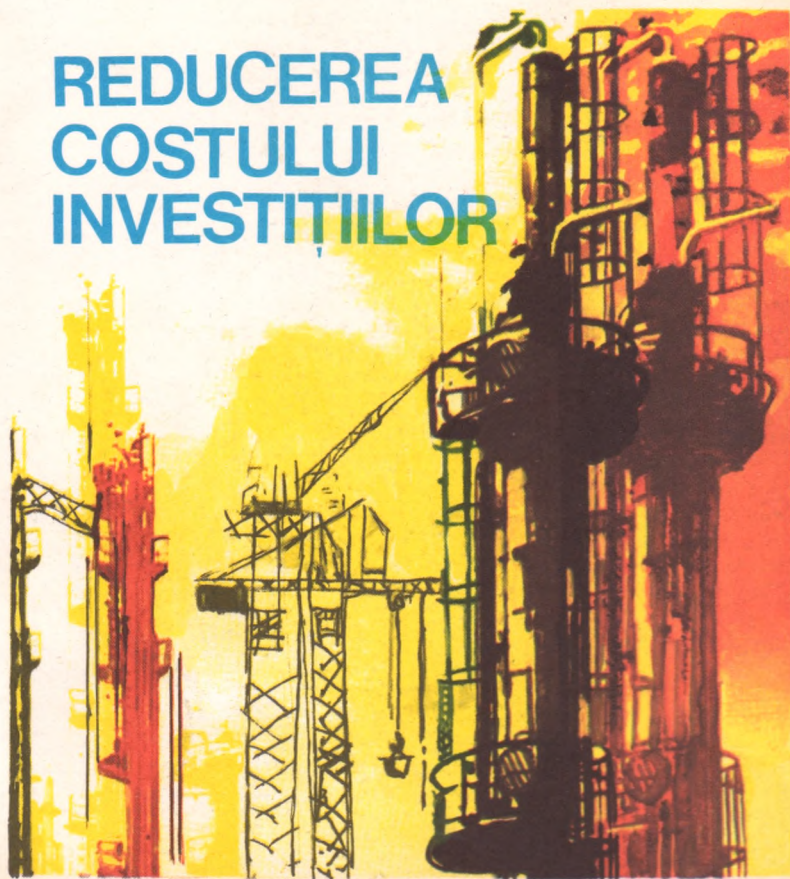
in actualitate

**PREGĂTIREA
PLANULUI
pe 1977**

**Valorificarea
superioară
a metalului**

**REDUCEREA
COSTULUI
INVESTITIILOR**

Expresie a preocupărilor continue pentru creșterea eficienței investițiilor
și a grijii pentru îmbunătățirea aprovizionării populației

Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a vizitat în Capitală șantiere de locuințe, întreprinderi de materiale de construcții și o expoziție de produse ale industriei ușoare

Secretarul general al partidului a făcut recomandări de o deosebită importanță privind: ridicarea gradului de industrializare a construcțiilor; reducerea consumurilor de materiale, concomitent cu sporirea confortului și îmbunătățirea caracteristicilor funcționale ale apartamentelor; o bună dimensionare, încă de la proiectare, și o maximă utilizare a spațiilor industriale. În scopul creșterii eficienței și al diversificării producției bunurilor de consum, au fost date indicații privind mai buna valorificare a materiilor prime din țară și asimilarea mai operativă a produselor cerute de consumatori.

În fotografiile: aspecte din timpul vizitei la întreprinderea de panouri mari - Militari, la o expoziție de bunuri de larg consum și la întreprinderea de beton celular autoclazivat

CUM PREGĂTIM PRODUCȚIA ANULUI 1977?

— Investigație în 10 întreprinderi industriale —

CU FIECARE zi ce trece din scurtul răstimp care ne desparte de sfârșitul anului, ne apropiem vertiginos nu numai de „ora bilanțului”, ci și de „prima oră” a celui de-al doilea an al actualului cincinal. Două evenimente pentru a căror pregătire, se desfășoară îngemănat, în fiecare unitate economică, acțiuni menite să amplifice realizările obținute în 1976 și să asigure condiții pentru o creștere economică accelerată în 1977 și în continuare. „Planul pe anul 1977 — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 2-3 noiembrie a.c. — prevede dezvoltarea în ritm înalt a întregii economii naționale și asigură mijloacele necesare realizării tuturor prevederilor. Se poate spune că acest

plan este mai bine fundamentat, el asigură o bază tehnico-materială corespunzătoare. Se impune să luăm acum toate măsurile pentru folosirea deplină a posibilităților și condițiilor materiale de care dispunem în vederea îndeplinirii, la toți indicatorii, a planului pe anul viitor”.

Pentru a evidenția modul în care se acționează pentru pregătirea producției anului viitor și în dorința de a depista soluții și propuneri pentru accelerarea acestui proces, Revista economică a efectuat o investigație într-un număr de 10 întreprinderi prelucrătoare de mase plastice, producătoare de anvelope și de articole tehnice din cauciuc.

Ritmuri înalte, structuri dinamice

ÎN TOATE întreprinderile analizate, deși producția prezintă un grad ridicat de eterogenitate, poate fi surprinsă ca principală trăsătură comună **ritmul înalt de creștere a producției în anul viitor** (tabelul nr. 1). Astfel, în majoritatea

Iași și Buzău. În îndeplinirea cu succes a noilor sarcini, un rol important îl vor avea și dezvoltările de capacități de producție, noile obiective de investiții ce vor intra în funcțiune în anul viitor.

Desigur, 1977 nu înseamnă numai anul unor creșteri cantitative. O dinamică favorabilă se va înregistra și în structura producției, oglindită în sporirea ponderii produselor noi și

va lucra cu noi rețete de fabricație, care să ofere soluții pentru autovulcanizarea produselor; va fi extinsă folosirea elastomerilor poliizoprenici ca înlocuitori ai cauciucului natural; se va introduce fabricația covoarelor vulcanizate sub vid și se va acționa pe baza unor tehnologii noi pentru recuperarea armăturilor metalice de la reperi de garnituri presate. Noi mașini și dispozitive — multe din ele realizate prin autototare — vor permite la „Danubiana”-București și la Întreprinderea de articole tehnice din cauciuc Brașov, creșterea gradului de mecanizare și automatizare la operațiunile de încheiere a camerelor de aer, la manipularea baloților de covor electroizolant, la rolarea semifabricatelor la calandru, în cadrul diferitelor operațiuni de presare etc.

În fiecare din cele zece întreprinderi, în cadrul preocupărilor pentru perfecționarea organizării producției și a muncii, prioritatea o deține ridicarea ștachetei exigențelor în ce privește utilizarea capacităților de producție și gradul de folosire a timpului de lucru. Cele mai ambițioase rezultate și-au propus în anul viitor — și din acest punct de vedere — nu numai Întreprinderea „Danubiana”, combinatele de articole tehnice din cauciuc din Pitești și de la Jilava, ci și întreprinderile producătoare de mase plastice. În acest sens, devine imperios necesar să se acorde o atenție sporită asigurării forței de muncă, în primul rând pentru secțiile de care depinde realizarea unei producții ritmice la toate celelalte locuri de muncă. Totodată, se cer luate măsuri corespunzătoare pentru înlăturarea fluctuației și a efectelor ei, mai ales în sectoarele „primare” de producție: secția de amestecare benzi de rulare, amestecuri de cauciuc, cord gumat etc. În realizarea acestui deziderat, rezultate bune ar putea fi obținute și prin extinderea și continuarea unor inițiative bune, cum este cea de la „Danubiana”, prin care se asigură din vreme și se pregătesc la nivel corespunzător cadrele necesare acestor secții prin cursuri de scurtă durată.

Dinamica unor indicatori de plan (1977/1976)

Tabelul nr. 1

Producția globală (creșteri)	Număr de întreprinderi	Productivitatea muncii (creșteri)	Număr de întreprinderi	Productivitatea muncii (creșteri)	Număr de întreprinderi	Ponderea produselor noi și re-proiectate în total producție marfă	Număr de întreprinderi
0,5 — 4,0	2	0 — 10,0	3	0 — 6,0	2	8,0 — 10,0	3
4,1 — 11,0	2	10,1 — 20,0	3	6,1 — 10,0	5	10,1 — 15,0	2
11,1 — 28,0	5	20,1 — 30,0	3	10,1 — 24,5	2	15,1 — 25,0	3
44,8	1	59,3	1	28,6	1	peste 32	2

ritate, aceste unități economice înregistrează creșteri de peste 10% în anul 1977 față de realizările (preliminate) din 1976, atât la indicatorul producției globale, cât și la cel al producției marfă. Există însă și prevederi de vîrf, peste medie. Producția de anvelope „de Florești”, de pildă, va crește cu 27,1%, iar producția marfă de articole tehnice din cauciuc la Tîrgu-Jiu — cu circa 60 de procente. În fine, și masele plastice vor fi prelucrate în produse finite necesare industriei și populației într-o proporție mai mare cu peste 30 de procente față de acest an la Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice din Buzău.

Realizarea acestor sarcini importante va avea loc în condițiile unui aport sporit al productivității muncii. Acest indicator va cunoaște, în 1977, creșteri de peste 23% la Întreprinderea de anvelope „Victoria”-Florești, de peste 5% la întreprinderile de articole tehnice din cauciuc de la Brașov și Pitești, de peste 8% la întreprinderile de prelucrare a maselor plastice din București,

reproiectate, cu performanțe tehnice și economice îmbunătățite în totalul producției marfă. După cum reiese din analiza efectuată, producătorii de anvelope își vor înnoi producția în proporție de 20-30%, iar cei de la articolele tehnice din cauciuc de 35% etc.

Implicații pe plan operațional

PENTRU realizarea sarcinilor complexe cantitative din 1977 și ridicarea calității produselor, în întreprinderile analizate au fost elaborate și adoptate măsuri menite să mobilizeze intens inteligența tehnică și organizatorică a specialiștilor.

Introducerea tehnicii noi reprezintă un instrument larg folosit în fiecare întreprindere. Tehnologiile moderne vor fi introduse în producție cu o eficiență economică înaltă: la Combinatul de articole tehnice din cauciuc Pitești se

Nominalizare : 100%,
 contracte cu beneficiarii : 88%
 — de unde provine decalajul ?

O BUNĂ PREGĂTIRE a planului pe anul viitor face însă absolut necesară nu numai cunoașterea global valorică, de ansamblu, a sarcinilor de producție, ci și a tuturor sortimentelor ce urmează a fi produse. În această optică, în toate întreprinderile care au constituit obiectul investigației a putut fi consemnată o situație bună : **producția a fost nominalizată în proporție de 100%**. Este, fără îndoială, un fapt pozitiv că producătorii cunosc din vreme „ce să producă” pînă la detaliu sortimental.

În paralel însă, trebuie relevat faptul că, **deși acțiunea de nominalizare a producției este încheiată, contractarea produselor respective cu beneficiarii este finalizată abia în proporție de 88%**. Cele mai scăzute procentaje se înregistrează la întreprinderile de articole tehnice din cauciuc din Tîrgu-Jiu, Jilava, Pitești, la întreprinderile de mase plastice din Buzău și Iași etc. Care sînt cauzele acestei situații aparent paradoxale ?

Pentru a releva factorii de influență, analiza trebuie focalizată, desigur, asupra **structurii masei de beneficiari**. Astfel, poate fi precizat faptul că, **contractările cu fondul pieței** au fost integral definitive încă de la 20 septembrie. Cu această categorie de consumatori a fost contractată o producție cu peste 20% mai mare față de anul acesta, alcătuită din bunuri de larg consum din mase plastice, articole tehnice din cauciuc, anvelope pentru autoturisme și multe altele.

O altă categorie, deosebit de importantă, o reprezintă **unitățile economice industriale din economia națională**. În contractările cu acești beneficiari s-au înregistrat multe rezultate bune, fapt ce a permis unora dintre întreprinderile analizate să finalizeze în totalitate acțiunea de încheiere a contractelor (întreprinderile „Danubiana”-București, „Victoria”-Florești și Întreprinderea chimică din Orăștie). În alte cazuri însă, derularea contractărilor a fost încetinită, deoarece **unii beneficiari nu au comunicat la vreme, iar alții deloc specificațiile necesare**. Pentru produsele tuburi și furtunuri din cauciuc, de pildă, nu au depus specificațiile necesare perfecției contractării la C.A.T.C. Jilava, de pildă, bazele de aprovizionare județene din Teleorman (pentru 22 mii metri liniari), din Bacău (pentru 44 mii metri liniari) etc. iar la C.A.T.C. Pitești sînt restanțiere bazele județene de aprovizionare din Argeș, Bihor, Constanța, Gorj, Hunedoara, a municipiului București etc. Astfel de situații se regăsesc și la produsele „curele trapezoidale” (în întîrzierile bazele județene de aprovizionare din Teleorman și municipiul București), la „plăci tehnice și covoare” etc. Situația se cere grabnic îmbunătățită și la produsul „garnituri presate din cauciuc” la care la producător (I.A.T.C. Brașov și Pitești) s-au acumulat restanțe ale

unui mare număr de beneficiari în ce privește depunerea specificațiilor.

În fine, alături de majoritatea situațiilor bune înregistrate, contractările cu beneficiarii externi înregistrează în unele cazuri și anumite întîrzieri în încheierea în totalitate a operațiunii. Deoarece asemenea cazuri sînt generate și de lipsa unei game largi de contracte pe termen lung se impune ca întreprinderile de comerț exterior respective să depășească operativ faza anualității în încheierea contractelor și — alături de intensificarea studiilor de marketing — să **acționeze pentru ca și contractările la export să se încadreze în termenele legale de finalizare**. În acest sens se cere, totodată, ca centralele industriale și întreprinderile să desfășoare o activitate mai susținută — pe plan organizatoric dar și propagandistic — pentru popularizarea produselor fabricate și a performanțelor acestora.

Aprovizionarea : de la suficiențe globale la necorelări pe trimestre

ASIGURAREA corespunzătoare, din vreme, a bazei tehnico-materiale a planului pe 1977 presupune o derulare corespunzătoare a acțiunii de emitere a repartițiilor de către coordonatorii de balanță și, în continuare, de încheiere a contractării cu furnizorii de materii prime și materiale, în conformitate cu termenele prevăzute prin lege.

În toate întreprinderile analizate am avut prilejul să constatăm — la data de 12 noiembrie a.c. — că **repartițiile erau primite în proporție de 100%**. În acest caz, s-ar putea aprecia — la o primă vedere — că necesitățile întreprinderilor pe anul viitor au fost corespunzător satisfăcute. Calificativul rămîne însă valabil doar la o apreciere global-cantitativă, deoarece dacă analizăm calitativ măsura în care au fost asigurate cerințele producției, desprindem o serie de **necorelări** între cereri și repartiții (lăsăm la o parte faptul că la unele sortimente, cantitățile repartizate se situează sub cerințele întreprinderilor, fundamentate pe rețelele de fabricație). Necorelările de care vorbim se manifestă într-un mod în care — dacă nu se intervine operativ — poate fi serios afectată producția pe anul viitor. **Pe ansamblul întreprinderilor prelucrătoare de mase plastice, de pildă, defalcarea repartiției pe trimestre, la produsul polietilenă de mică densitate** (operațiune efectuată de către coordonatorul de balanță — Centrala de rafinării și petrochimie — Ploiești), **nu este corelată cu necesarul solicitat de unitățile amintite**. Coordonatorul de balanță a stabilit că, în primele trei trimestre din 1977, acest sortiment de polietilenă să fie livrat cu un minus de 1842 tone, iar în „compensație” în trimestrul IV să dea un plus de 1864 tone față de necesarul solicitat. Din păcate, **situația se repetă și în ce privește repartiția la policlorura de vinil** necesară producătorilor de mase plastice. Eșalonarea livrărilor de la furni-

Stadiul asigurării bazei materiale a planului pe 1977 (la 12 noiembrie 1976)

Contracte încheiate cu beneficiarii	Număr de întreprinderi	Contracte încheiate cu furnizorii	Număr de întreprinderi
100.0	3	100	—
99.9—85.0	5	99.9—85.0	6
84.9—80.0	1	84.9—81.0	2
79.9—75.0	1	80.9—70.0	2

zor (Combinatul petrochimic din Rîmnicu-Vilcea) a fost stabilită de către coordonatorul de balanță (Centrala de aprovizionare și livrare a produselor chimice), cu un minus față de cerințele beneficiarilor de circa 2300 tone în trimestrul I din 1977, urmat de livrări suplimentare de peste 2300 tone față de cererile întreprinderilor în celelalte trei trimestre.

Dat fiind că o situație identică se întîlnește și la aprovizionarea cu copolimer acrilonitrilbutadienstirenice, se impune ca acești coordonatori de balanță să analizeze și să eșaloneze mai judicios necesarul beneficiarilor, pe care să-l coreleze mai bine, după o scară de priorități mai rațional întocmite cu capacitățile de producție disponibile la furnizori. Eliminarea necorelărilor amintite va avea certe influențe favorabile asupra ritmicității producției, în dozarea eforturilor și gospodărirea materiilor prime.

După primirea repartițiilor, **acțiunea de încheiere a contractelor cu furnizorii de materii prime și materiale pentru producția anului 1977 trebuia definitivată pînă la 30 septembrie a.c.** Ancheta noastră consemna, la data de 12 noiembrie 1976, pe ansamblul întreprinderilor analizate, un **procent mediu de contractare cu furnizorii materiilor prime de circa 85%**. Alături de procente de peste 90% (la „Danubiana”, Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice Iași și Întreprinderea chimică Orăștie), au fost evidențiate și realizări mai slabe, localizate la I.A.T.C. Tîrgu-Jiu și Brașov, la întreprinderile de mase plastice din Buzău și București.

Asemenea situații au fost în bună măsură cauzate de întîrzierile în încheierea în totalitate a contractelor cu beneficiarii. În astfel de cazuri, întreprinderile respective nu au putut să-și stabilească din vreme, pe sortimente, necesarul de materie primă. Se observă cu ușurință că, de fapt, întreprinderile care nu au definitivat contractarea cu beneficiarii sînt cele rămase în urmă și în ce privește încheierea contractelor cu furnizorii de materii prime și materiale.

Indiferent însă de natura dificultăților, se impune o intensificare a eforturilor pentru depășirea neajunsurilor, recuperarea restanțelor în pregătire și asigurarea tuturor condițiilor pentru ca producția pe 1977 să se poată desfășura în cele mai bune condițiuni încă din primele zile.

Bogdan PĂDURE

Un factor de accelerare a creșterii:
REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE

ECONOMISIREA ȘI VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A METALULUI

● Micșorarea cheltuielilor materiale, mijloc de sporire a potențialului productiv al țării ● Mai multă inteligență încorporată în produse = consumuri specifice mai mici ● Efecte economice favorabile prin re-proiectarea produselor și perfecționarea tehnologiilor ● Opinie de masă, acțiuni constructive ale milioanei de gospodari ai avuției naționale.

METALUL a reprezentat și reprezintă, datorită calităților sale de prelucrare, modelare și rezistență, o prețioasă materie primă, solicitată aproape de toate ramurile economiei. Căci, cu toți înlocuitorii descoperiți pînă în prezent, el rămîne în multe privințe, în continuare, de neînlocuit, ceea ce explică intensificarea, mai ales în anii din urmă, a investițiilor pentru sporirea capacităților de producere a metalului, concomitent cu lărgirea preocupărilor pentru a-i da o cît mai valoroasă întrebuințare.

Așa cum se subliniază în toate documentele de partid, măsurile luate pentru sporirea continuă a producției de metal trebuie însoțite permanent de acțiuni susținute în vederea utilizării sale cît mai eficiente, a închiderii tuturor canalelor care mai conduc la risipă. De altfel, în actualul cincinal al revoluției tehnico-științifice, măsurile prietoare la gospodărirea cît mai rațională a materiilor prime, inclusiv a

metalului, capătă noi și importante valențe. În prim plan se situează promovarea acelor acțiuni menite să asigure, prin dezvoltarea cercetării și ingineriei tehnologice, însușirea de produse cu consumuri specifice cît mai mici, extinderea și generalizarea unor tehnologii de înalt randament și, în același timp, economice, concomitent cu introducerea unui regim cît mai sever de economii în gospodărirea lui.

Ținînd seama că însemnate economii de metal se pot realiza atît de cei ce-l produc, cît și de industria construcțiilor de mașini — care este cel mai mare consumator de astfel de materie primă — ne-am propus, în articolul de față, să facem o incursiune în unele unități reprezentative ale celor două ramuri, pentru a desprinde, pe de o parte, experiența acumulată, acțiunile noi ce au loc și se soldează cu rezultate remarcabile, iar pe de altă parte, să evidențiem unele resurse care sînt mai puțin explorate și valorificate.

Rezerve la producători

LA CAPĂTUL a zece luni din 1976, întreprinderile Ministerului Industriei Metalurgice au raportat depășirea planului producției globale și marfă (100,4% și, respectiv, 100,2%). Este, fără îndoială, un lucru meritoriu, mai ales dacă avem în vedere faptul că acest spor a fost obținut, îndeosebi, pe seama creșterii productivității muncii, îmbunătățirii indicilor de utilizare a agregatelor și sporirii procentului de scoatere a metalului laminat dintr-o tonă de metal lingou. Din păcate, planul fizic sortimental pe aceeași perioadă marchează unele rămîneri în urmă (374 000 tone laminate finite pline, 40 000 tone țevi, 270 000 tone tablă etc.).

Urmărind evoluția dinamicii creșterii ponderii metalului bun (transformat în laminate) dintr-o tonă de metal lingou, rezultă că, pe ansamblul ministerului, creșterea, în 1976 față de 1975, se situează între 6-7%, atingîndu-se un indice global de 77%. Cele mai bune rezultate le-au dobîndit siderurgiștii din Hunedoara, Reșița și Cîmpia Turzii. Bunăoară, la sortimentul țagle de relaminare și platine obținute direct din oțel lingou, laminatorii din Hunedoara și Reșița au consumat pentru cantitatea planificată (și aceasta depășită consistent) mai puțin metal cu 150

kg oțel lingou la tonă de laminate, economisind în acest mod cîteva sute de tone de metal. Este, totodată, ilustrativ faptul că 10 000 tone metal (din cele 90 000 t date peste plan) produse în primele trei trimestre ale anului la Hu-

În acest cincinal, reducerea, în unitățile care consumă metal, numai cu 1 la sută a greutateii produselor, ar echivala cu posibilitatea realizării în plus a:

- 50 000 autoturisme de oraș
- 30 000 autocamioane
- 40 000 tractoare
- 600 000 radiatoare electrice
- 400 000 frigidere
- 20 000 televizoare
- 500 000 aspiratoare de praf

nedoara, se datorează tocmai gospodării lui mai raționale, prin sporirea coeficientului de scoatere în producția de laminate.

Cu toate progresele înregistrate față de anul 1975, unele unități siderurgice (din păcate și cele care au înscris realizări deosebite pe perioada ce a trecut din 1976), continuă să consume la diferite sortimente de metal laminat însemnate cantități peste normele prevăzute. Bunăoară, Întreprinderea „Republica” din București și Întreprinderea de țevi Roman au consumat în plus, în 9 luni din 1976, țagle din oțel carbon slab aliat și aliat la execuția de țevi fără sudură, mai bine de 500 tone și, respectiv, circa 3600 tone.

Consumuri de metal mai mari decît cele planificate pentru obținerea unor sortimente de laminate a înregistrat în primele 9 luni ale anului curent Întreprinderea „Oțelul Roșu”, Combinatul siderurgic din Galați și Întreprinderea de oțeluri speciale Tîrgoviște. Dintr-un calcul sumar, care are în vedere doar cele mai mari consumuri existente la realizarea unor sortimente de metal, rezultă că dacă în cele 3 trimestre din 1976 întreprinderile siderurgice s-ar fi încadrat în normele prescrise, ar fi putut realiza planul fizic la toate sortimentele, dînd în plus economiei naționale oțel sub formă de diferite profile laminate în cantități de cîteva zeci de mii de tone.

Cauzele acestor consumuri sînt aproape identice în fiecare unitate unde

apar: procente de rebuturi ridicate, utilizare de lingouri sau țagle cu dimensiuni necorespunzătoare pentru diferite profile și, drept urmare, creșterea procentului de deșeuri, prelucrarea lingourilor insuficient încălzite, elaborarea unor oțeluri cu incluziuni nemetalice sau goluri în stratificare etc. Fișește, unor asemenea stări de fapt li se poate pune capăt dacă pe întreaga filieră de elaborare și prelucrare a metalului se iau măsuri din cele mai eficiente. Între acestea, respectarea rețetelor tehnologice, exercitarea controlului exigent al calității în diferite faze ale producției, utilizarea agregatelor (în special a laminoarelor) în condițiile unei depline reglări și stări bune de funcționare, omogenizarea echipelor de lucru (organizate din cadre cu experiență și altele în curs de formare) etc.

Pentru a încheia acest an cu rezultate cât mai bune, pentru a contribui la realizarea suplimentară a cel puțin 2 milioane de tone de laminate de diferite sortimente în acest cincinal, este necesar să se acționeze și mai ferm pe întreaga filieră a proceselor de producție, astfel încât din aceeași cantitate de metal elaborată să se obțină o cantitate suplimentară de laminate. Aceasta constituie o sarcină importantă întrucât în 1977 — conform prevederilor de plan — coeficientul de scădere la producția de laminate va trebui să ajungă la 85%, față de 77% în 1976.

Așadar, a respecta sau chiar a reduce consumurile specifice planificate, a închiide toate canalele risipei, a elimina cauzele care determină produse declasate sau rebuturi, înseamnă a contribui la creșterea eficienței activității economice a întreprinderii respective, la sporirea resurselor materiale ale țării — ceea ce poate contribui din plin la dezvoltarea economiei într-un ritm tot mai rapid.

La principalul consumator: însemnate progrese, dar...

ÎN ÎNTEPRINDERILE constructoare de mașini preocupările pentru sporirea gradului de valorificare eficientă

Tabelul nr. 1

Creșterea numărului normelor de consum	1975		1976	
	1975	1976	1975	1976
Norme de stat	496	826		
Norme ale Ministerului Aproximării Tehnico-Materiale	1 560	2 245		
Norme departamentale	378	849		
Total	2 434	3 920		

a metalului capătă, datorită condițiilor existente, valențe mai complexe. Pe baza sarcinilor trasate industriei construcțiilor de mașini prin planul de stat, în acest an au fost stabilite, la nivel de întreprinderi și centrale industriale, ample programe de diminuare a consumului de metal prin asimilarea de noi produse, reproiectarea celor cu consumuri specifice ridicate, introducerea și extinderea unor procedee noi, economice, etc.

Ca urmare a acestor măsuri, în multe unități constructoare de mașini au

fost înscrise realizări importante. Astfel, în urma intensificării procesului de însușire de produse noi cu consumuri specifice mai reduse, dar cu performanțe mai ridicate, economia națională a primit în perioada ce a trecut din acest an un număr de aproape 1 000 de noi instalații industriale, utilaje, mașini, scule și dispozitive, pentru realizarea cărora s-a consumat metal mai puțin față de vechile tipuri de produse (între 200-1000 kg per bucată).

O altă acțiune desfășurată în direcția valorificării mai bune a metalului a constituit-o reproiectarea unor ansamble și produse, pentru ca fabricația lor să solicite mai puțină materie primă. La Arad, de pildă, specialiștii Întreprinderii de vagoane au trecut la reproiectarea unui număr de 2 tipuri de vagoane de marfă și de călători, în construcția cărora au introdus numeroase piese și subsansamble confecționate din inlocuitori, reușind astfel să diminueze consumul de metal cu circa 200 kg la fiecare vagon. Aceasta a permis colectivului arădan să economisească, de la începutul anului, o cantitate de metal echivalentă cu necesarul pentru construcția a 47 de vagoane platformă.

Deosebit de fructuoasă în acțiunea de reducere a consumului de metal s-a dovedit introducerea și extinderea unor tehnologii avansate. La Întreprinderea de rulmenți Birlad, de exemplu, numai trecerea la forjarea roților cilindrice s-a concretizat în acest an într-o economie de 30 tone de metal. De asemenea, la Uzinele de pompe București, prin utilizarea de lianți autohtoni în turnătorie, extinderea turnării cu materiale ușor fuzibile s-au economisit, în perioada ce a trecut din acest an, circa 200 tone metal.

Printre măsurile luate în vederea utilizării mai bune a metalului se numără și extinderea normării consumului, nomenclatorul normelor de consum aprobat și urmărit la nivelul ministerului ajungând la un număr de aproape 4 000 norme, cu peste 60% mai mult decât în 1975. În tabelul nr. 1 este redată creșterea numărului normelor de consum.

Asimilarea de noi produse, reproiectarea celor existente, introducerea sau extinderea procedeele tehnologice avansate, precum și mărirea numărului normelor de consum au contribuit din plin, în primele 9 luni ale anului, la reducerea consumului total de metal și la cel de laminate (în majoritatea centralelor industriale (tabelul nr. 2). Dacă pe ansamblul unor centrale industriale lucrurile se prezintă bine, totuși în cadrul lor, la o serie de întreprinderi se mențin cosumuri ridicate, lucru ce face ca nivelul economisirii metalului pe ansamblul ministerului să se mențină scăzut, depărte de a satisface.

...și unele neajunsuri

S-AU OBTINUT și se vor obține în continuare succese în gospodărirea metalului. Dar trebuie să recunoaștem că nu în puține domenii, nu în puține unități, mai sînt multe de făcut pentru

Tabelul nr. 2

Consumul normal total de metal și laminate feroase la unele centrale industriale în primele trei trimestre din 1976

— in tone —

Centrala industrială	Consum total de metal față de cel planificat	Din care, consumul de laminate
Centrala industrială de autocamioane și turisme	-1 807	- 990
Centrala industrială de tractoare și mașini agricole	- 760	-1 035
Centrala industrială de utilaj tehnologic, chimic, petrolier și mimer	-3 824	-4 479
Centrala industrială de utilaj energetic, metalurgic și mașini de ridicat	-3 910	-1 166
Centrala industrială de echipamente de telecomunicație și automatizări	-2 145	-1 902
Centrala industrială de rulmenți și organe de asamblare	-2 312	-2 235
Centrala industrială navală	-2 442	-1 814
Centrala industrială de motoare și materiale electrotehnice	+ 26	+ 291

optimizarea consumurilor de materii prime și materiale. Multe produse costă prea scump, fie datorită proceselor tehnologice ce se aplică pentru fabricarea lor, fie din cauza risipei de materii prime. Sub incidența risipei sînt și situațiile în care se mențin în fabricație produse pentru a căror realizare se consumă cantități exagerate de materii prime și materiale; la fel trebuie privite situațiile în care se asigură folosirea inlocuitorilor ieftini de materiale „clasice” scumpe, ca și cazurile de neglijanță a posibilităților de îmbunătățire a performanțelor tehnico-funcționale ale produselor, prin care s-ar obține creșterea valorii produselor respective, fără cheltuieli suplimentare.

În trei trimestre din acest an, la consumul total de metal în industria construcțiilor de mașini, de pildă, s-a înregistrat o economie efectivă de peste 22 800 tone, din care mai bine de 18 000 tone laminate față de nivelul normelor prevăzute în planul de stat, departamental și uzinal. Această economie putea fi însă mult mai mare dacă un număr important de întreprinderi (unele chiar din cadrul centralelor industriale care au realizat economii pe total) nu ar fi depășit consumurile prevăzute la diferite produse. Așa stau lucrurile, de pildă, la Întreprinderea de utilaj chimic Ploiești, care numai la fabricarea rulmenților speciali a înregistrat o depășire de peste 38 t de metal, la Întreprinderea de utilaj petrolier Tirgoviște, unde la instalația P.A. 12.5 și la instalația F.A. 20 consumul total a fost depășit cu aproape 23 tone și, respectiv, 14 tone etc.

Se știe că există și așa-zisele influențe „obiective”, care se opun eforturilor îndreptate spre înlăturarea risipei. Și în acest an, de pildă, Întreprinderea „23 August”-București a livrat Întreprinderii de mașini unelte și agregate o serie de piese și subsansamble (batiuri, suporturi, mese pentru mașinile-unelte) care conțin încă mari adaosuri de pre-

V. BOESCU
L. ȚINTEA

(Continuare în pag. 7)

INVESTIȚII

O VERIGĂ DE BAZĂ A EFICIENȚEI — PROIECTAREA

Efectul pozitiv al unei prime etape de analiză tehnico-economică

ÎN UNITĂȚILE de proiectare și pe șantierele de construcții se desfășoară o intensă activitate, se întreprind ample acțiuni în vederea găsirii unor soluții eficiente de reducere a costului investițiilor, în lumina sarcinilor trasate la Consfătuirea de lucru din luna septembrie și de ultima plenară a C.C. al P.C.R..

Beneficiarii, proiectanții și constructorii reexaminează atent la fața locului, în spirit critic, proiectele elaborate, soluțiile constructive adoptate inițial, pentru a găsi altele noi, mai eficiente și mai economice, care să permită obținerea unor cit mai însemnate economii de metal, ciment și alte materiale de construcții. Acțiunea, care se desfășoară sub imperativul diminuării cu circa 30% a consumurilor actuale, impune nu efectuarea de modificări minore, nesemnificative, ci o restructurare radicală, revoluționară a concepției în construcții-montaj, în așa fel încît cu cheltuieli mai mici de materiale, să se realizeze lucrări de cea mai bună calitate și să se asigure o funcționalitate optimă a noilor obiective.

Pentru reducerea consumului de metal și ciment, și realizarea, pe această cale, și a unor importante economii de fonduri bănești în execuția investițiilor, în județul Brașov o comisie de specialiști, a analizat pe teren cu beneficiarii, constructorii și proiectanții toate obiectivele aprobate la care au început execuția sau sînt în stadiu de începere, propunîndu-se în mod operativ soluții și măsuri practice pentru reducerea volumelor lor fizice și valorice. În prima etapă au fost analizate 20 de întreprinderi și 35 de obiective de investiții din industrie, precum și toate pozițiile de investiții din sectorul social-cultural, turism, comerț, cooperație transporturi, drumuri.

Rezultatele obținute într-o primă etapă de analiză în județul Brașov, reflectă rezervele existente în această direcție și spiritul creator de care not da dovadă proiectanții. La lucrările industriale și agricole, de exemplu, volumul reducerilor este de 424 milioane lei, ceea ce reprezintă 30,97% din volumul de construcții-montaj rămas de executat la 1 noiembrie a.c., iar la cele social-culturale, comerț și turism proporția de reducere este de 12,38% diminuîndu-se totodată, cantitățile de ciment cu 13.730 tone, oțel beton cu 2.208 tone, alte materiale feroase cu 3.056 tone etc.

Căile în direcția căroră s-a acționat cu prilejul acestor analize au fost: reducerea înălțimii halelor industriale, a suprafețelor acoperite prin reorganizarea fluxurilor tehnologice și creșterea gradului de îndesire a utilajelor, redimensionarea platformelor, drumurilor uzinale betonate, a unor instalații tehnice și tehnico-edilitare, amplasarea unor utilaje în aer liber, renunțarea la unele obiective și utilități prin folosirea dotărilor existente, preluarea în sarcina beneficiarilor a montajului unor utilaje și altele. Reducerile efectuate nu vor afecta capacitatea și indicatorii tehnico-economici aprobați pentru obiectivele respective.

Pentru fiecare obiectiv unde s-au găsit soluții de reducere au fost elaborate programe concrete de acțiuni, cu termene și responsabilități, avînd în vedere, în primul rînd, refacerea proiectelor de execuție în termenul cel mai scurt posibil, pentru a nu afecta ritmul de execuție și a asigura punerea în funcțiune la termen a lucrărilor planificate.

PONDEREA cea mai mare în investiții în planul Consiliului popular al județului Brașov, este detinută de construcțiile de locuințe și obiective social-culturale. Ținînd cont de indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu la ultima plenară a partidului, cu privire la realizarea unor finisaje mai bune, reducerea la aceste investiții a fost mai mică — între 5—12%. Și aici însă există unele rezerve care trebuie să fie valorificate prin revederea neîntîrziată a proiectelor tip elaborate de către diferite institut centrale.

La aceste proiecte se constată supra-dimensionări, atît din punct de vedere al structurii de rezistență, cît și al funcționalității unor spații. De exemplu, la creșe-grădinițe, care sînt, de regulă, construcții cu parter-etaj, se prevăd lifturi pentru transport alimente și instalații complicate de ventilație, conducte, pompe, motoare etc. care, pe lîngă că ocupă spații construite, rămîn, în marea lor majoritate în stare de nefolosință. Și la structura de rezistență a acestor construcții camerele prea mari impun grinzi greoaie, inestetice și, bineînțeles, consum exagerat de metal și ciment.

Reduceri se pot opera și la proiectele tip pentru săli de clasă și săli de sport prin revizuirea spațiilor actuale,

eliminarea magaziiilor pentru ateliere și laboratoare, a unor încăperi cu altă destinație decît săli de clasă etc.

CÎT PRIVEȘTE obiectivele de la care s-a stabilit ca proiectele elaborate să țină seama de folosirea resurselor locale, în special de piatră de bazalt și calcar, existente în județ, eliminînd totodată unele exagerări care s-au manifestat în trecut, în sensul că unele construcții de cămine culturale au fost, proiectate cu spații mult prea mari, atît ca necesitate, cît și ca posibilități financiare de execuție.

Recent, Institutul „Proiect”-Brașov a finalizat proiectul unui bloc de 2 apartamente pentru mediul rural, care valorifică resursele de piatră existente în multe localități din județ, realizîndu-se însemnate economii de beton. Desigur, aplicînd în mod creator indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu, în sensul că „trebuie trecut nu la modificări minore, ci la o restructurare radicală, revoluționară a inșei concepției în construcții-montaj”, proiectanții, cadrele de conducere din întreprinderi și unități beneficiare de investiții trebuie să elaboreze noi soluții de reducere a duratei de execuție și să asigure cele mai bune condiții tehnico-materiale pentru noi construcții de locuințe. Aceasta cu atît mai mult cu cît în județul Brașov, față de indicatorii de plan aprobați în luna iulie 1976, planul construcțiilor de locuințe a fost suplimentat cu 2.500 de apartamente.

ACUM, în întregul județ se desfășoară o amplă acțiune de control asupra modului cum se pun în aplicare măsurile stabilite la fiecare obiectiv de investiții în vederea asigurării unei eficiențe economice cît mai ridicate. Pe această linie se are în vedere creșterea productivității muncii pe șantierele de construcții, folosirea intensivă a utilajelor grele, buna gospodărire a materialelor, întărirea disciplinei în muncă. Conform sarcinilor trasate de conducerea partidului la Plenara C.C. al P.C.R. din 2—3 noiembrie 1976 acțiunea de verificare a documentațiilor tehnico-economice și de reducere a volumului de construcții-montaj va continua odată cu lansarea cifrelor de plan pe anul 1977, în vederea obținerii de noi și cît mai importante economii.

Victor NEGOESCU
economist—Brașov

PUNCTE DE VEDERE

PERFECTIONAREA CONTROLULUI BANCAR

UNA dintre cele mai eficiente forme de control, căruia i se acordă o atenție tot mai mare o constituie **controlul bancar preventiv**. Accentuarea caracterului preventiv al controlului bancar trebuie concepută, după părerea noastră, ca un **proces în care să aibă loc o mutație funcțională între obiectivele controlului bancar, în direcția creșterii preponderenței controlului preventiv în dauna celui ulterior**, acesta din urmă putând fi lăsat pe seama organelor de control a căror activitate se pretează acestui gen de control. Deși pe linia accentuării caracterului preventiv al controlului bancar s-au purtat multe discuții și s-au întreprins chiar unele măsuri, părerea noastră este că încă nu s-a realizat decât în mică măsură acest deziderat major al perfecționării controlului bancar, fapt demonstrat de: angajarea organelor bancare în numeroase acțiuni tematice de control ulterior; rezultatele încă nesatisfăcătoare obținute în procesul de gospodărire a fondurilor materiale și bănești, reflectate într-un volum însemnat de imobilizări; insuficiența influențării activității economice prin pirghia creditului; caracterul formal al unor acțiuni de control preventiv exercitat de bănci etc.

Avizarea mărimii normativelor

PENTRU accentuarea în continuare a caracterului preventiv al controlului bancar considerăm că trebuie întreprinse următoarele măsuri organizatorice și metodologice:

- **Reconsiderarea obiectivelor de control tematice ce cad în sarcina organelor bancare, prin reducerea numărului și frecvenței acestora.** În acest sens, normele metodologice de control ar trebui revăzute, acțiunile ce rămân în sarcina organelor bancare trebuind riguros alese, fixându-se și termene adecvate de realizare a lor. O asemenea măsură, care ar înlătura situația din prezent, caracterizată printr-o mare varietate de obiective tematice, a căror finalizare este greu de realizat de către organele bancare, o vedem realizabilă prin: **reducerea numărului de obiective de control ulterior ce nu reclamă numaidecât prezența organelor bancare; trecerea obiectivelor de control referitoare la cheltuielile administrativogospodărești asupra altor verigi de control; desființarea paralelismelor între diferite organe de control cu privire la unele obiective ale controlului ulterior asupra utilizării fondului de retribuire; degrevarea de unele obiective privind realizarea controlului ierarhic operativ-curent; reducerea frecvenței exercitării controlului ulterior și întocmirii unor acte de control, în care caz frecvența să fie stabilită în raport de situația economică și financiară a unităților contro-**

late (de exemplu, verificarea garanției creditelor se poate face și la alte termene, mai largi).

- **Ridicarea calității muncii bancare în etapa planificării necesităților de fonduri ale unităților economice.** Aceasta presupune o analiză temeinică a propunerilor de credite pe care le fac unitățile economice, analiză bazată pe cunoașterea profundă a realităților din economia întreprinderilor. În acest sens, trebuie avute în vedere nu numai cazurile în care unitățile economice își planifică fonduri superioare necesităților, ci și cazurile în care fondurile stabilite de unități sînt inferioare necesităților acestora, ca urmare a necunoașterii fenomenelor și proceselor care vor avea loc, pentru a elimina situațiile de suplimentări ulterioare, care determină din nou o analiză din partea băncilor. Poate n-ar fi lipsită de sens măsura de **avizare de către bănci a necesităților de fonduri ale unităților economice prevăzute în planul financiar anual, moment în care organele bancare, cunoscătoare ale situației din unități, își pot aduce o contribuție valoroasă în prevenirea unor fenomene de gospodărire nerațională a fondurilor.** Deși trimestrial băncile realizează o avizare a necesităților de fonduri ale unităților economice, practica demonstrează că acestea nu realizează însă un control adecvat asupra normativelor de mijloace circulante calculate de fiecare unitate economică. **Atît cu ocazia normării analitice, cît și a normării globale organele bancare își pot aduce o contribuție deosebită în stabilirea mărimii normativelor, întrucît cunosc mai bine toți factorii de care depinde mărimea normativelor și intensitatea acțiunii lor, în comparație cu organele financiare de la nivel ierarhic superior sau de la nivelul Ministerului Finanțelor.**

- **Exercitarea cu o fermitate crescută a controlului bancar preventiv, urmată de sancțiuni mai drastice pe linie de credite pentru unitățile economice care nu-și gospodăresc rațional fondurile și nu întreprind nici măsuri pentru eliminarea deficiențelor.** În această direcție, deși reglementările în vigoare dau dreptul băncii de a sista acordările de credite în condițiile în care unitățile economice au imobilizări și nu întreprind măsuri pentru lichidarea lor, rare sînt cazurile în care băncile să oprească creditarea. Un astfel de fenomen este cauzat de lipsa unei fermități în exercitarea controlului bancar. Pentru a realiza acest deziderat legat de fermitatea băncii în exercitarea controlului bancar la acordarea creditelor, băncile trebuie să fie în posesia unor informații precise referitoare la volumul activității unităților economice, în eventualele modificări de plan care apar, la dinamica principalilor indicatori economico-financiar, la modul de organizare și desfășurare a activității economice, la aprecierea realizării obiectivelor preconizate, la eficiența activității

economică, la mărimea fondurilor de care dispun unitățile etc. O asemenea informare permite luarea unor hotărâri fundamentate din toate punctele de vedere.

- **Deplasarea centrului de greutate a controlului preventiv prin decontări la plătitor și restringerea controlului la furnizor.** O astfel de măsură ar avea urmări favorabile asupra accentuării caracterului controlului preventiv bancar, dat fiind faptul că prevenirea fenomenelor negative în gospodărirea fondurilor este mai ușor de realizat dacă se are în vedere acea latură a activității întreprinderilor în care se avansează fondurile bănești pentru formarea stocurilor de valori materiale și efectuarea celorlalte cheltuieli. În acest sens, băncile trebuie să acționeze mai hotărît pentru deplasarea masivă a inițiativei în decontare de partea plătitorilor.

Aplicarea în practică a acestor măsuri va ridica eficiența controlului bancar, conferindu-i **acestuia calitatea de prevenire a unei folosiri nejudicioase a fondurilor materiale și bănești puse la dispoziția întreprinderilor.** Deși problemele controlului bancar preventiv au fost abordate la modul general, părerea noastră este că acestea sînt valabile deopotrivă și pentru bazele de aprovizionare tehnico-materială. Întărirea controlului bancar preventiv, privit prin prisma acestor unități, ar putea să elimine o serie de fenomene negative din activitatea bazelor de aprovizionare, contribuind astfel la creșterea eficienței procesului de manevrare a stocurilor prin bazele de aprovizionare tehnico-materială.

Creditare diferențiată pentru stocurile peste normativ'

ÎN CADRUL controlului pe care-l desfășoară banca asupra activității bazelor de aprovizionare **controlul bancar operativ-curent** deține un loc însemnat. De calitatea acestui control, de măsurile ce se iau pentru eliminarea unor fenomene negative depinde în ultima instanță eficiența folosirii creditului bancar în influențarea activității economice a bazelor de aprovizionare. Acest control are un caracter deosebit de complex, decurgînd din complexitatea activității de aprovizionare tehnico-materială, din numărul mare al depozitelor din cadrul fiecărei baze, de varietate mare a fondului de marfă manevrat prin baze, din volumul deosebit de mare al stocurilor și mișcărilor de mărfuri prin baze etc. Fără luarea în considerare a acestor aspecte considerăm că nu se poate asigura o eficiență sporită controlului bancar prin credite. După părerea noastră, acest control nu trebuie să se oprească la nivelul întregii activități a bazelor, ci să se desfășoare și la nivelul depozitelor. Avem în vedere că indicatorii centralizați la nivelul bazelor pe linie de aprovizionare, desfacere și stocuri pot să ascundă o serie de deficiențe din activitatea depozitelor. Pentru a facilita desfășurarea acestui control la nivelul depozitelor specializate din cadrul bazelor de aprovizionare **este necesară o defalcare a indicatorilor de plan și de execuție pe fiecare depozit, chiar dacă creditarea se realizează global la nivelul bazei de aprovizionare.**

Una dintre cele mai importante sarcini ce trebuie să stea în fața organelor bancare este aceea a controlului fondului de marfă din bazele de aprovizionare, control efectuat din punct de vedere al necesității, volumului, structurii și condițiilor în care fondul de marfă s-a format. Rezolvarea acestei probleme în mod corespunzător determină o mișcare rațională a stocurilor prin bazele de aprovizionare.

Altă problemă legată de controlul bancar operativ curent la bazele de aprovizionare este aceea a modului în care se realizează planul de desfacere. Realizarea planului de desfacere considerăm că trebuie urmărită nu numai la nivelul întregului trimestru, la nivelul întregii baze de aprovizionare și pe total desfaceri, deoarece o astfel de urmărire nu permite sesizarea diferitelor aspecte ale activității bazelor. O astfel de problemă trebuie urmărită pe toată perioada unui trimestru în scopul sesizării eventualei neritmități în desfacere, pe fiecare depozit în scopul sesizării depozitelor care nu-și îndeplinesc planul și pe feluri de mărfuri în scopul sesizării cazurilor referitoare la mărfurile fără mișcare și cu mișcare lentă. Cunoașterea de către organele bancare a varietății mari de probleme ce le ridică activitatea bazelor de aprovizionare permite aces-

tora să capaciteze organele de decizie economică și financiară din baze să întreprindă o serie de măsuri care să ducă la creșterea eficienței procesului de manevrare a stocurilor prin aceste unități sau să dispună măsuri în condițiile în care bazele nu elimină din activitatea lor deficiențele semnalate.

Repartizarea judicioasă a cheltuielilor de circulație

CONTROLUL bancar ulterior este desfășurat îndeosebi sub forma controlului scriptic al garanției creditelor. În legătură cu acest control considerăm că ridică unele discuții modul de determinare și apoi de reflectare în imobilizări a depășirilor de cheltuieli aferente stocurilor la bazele de aprovizionare. În prezent, în actul de control întocmit cu acest prilej, pentru bazele de aprovizionare asemenea depășiri nu apar pentru a fi reflectate în imobilizări. Desigur, calcularea reală a depășirilor de cheltuieli este greu de realizat, mai cu seamă că aceste unități, prin metodologia de evidență și de dare de seamă, au posibilitatea să manevreze cu soldurile de cheltuieli ce se repartizează asupra stocurilor și asupra desfacerilor.

Considerăm că trebuie calculate mai multe niveluri de cheltuieli și anume: un nivel planificat și unul efectiv al cheltuielilor aferente stocurilor și aceleași niveluri pentru cheltuielile aferente desfacerilor. Pentru a determina bazele de aprovizionare să repartizeze în mod corespunzător cheltuielile de circulație aferente stocurilor și desfacerilor, considerăm că este necesară o analiză a corelațiilor între toate nivelurile de cheltuieli cu care se operează, în funcție de care să se stabilească depășirea de cheltuieli aferentă stocurilor, prin reflectarea acestei depășiri în credite restante cu dobândă majorată, cum de altfel se procedează și la întreprinderile industriale cu devierile nefavorabile la cheltuielile de producție. Numai în acest fel creditul, ca pirghie economică, poate fi folosit pentru cointeressarea bazelor de aprovizionare în reducerea cheltuielilor de circulație și în creșterea corespunzătoare a beneficiului. O astfel de rezolvare pune de acord, în faza de execuție, volumul stocurilor de mărfuri efective evaluat în prețuri de aprovizionare cu normativul de mijloace circulante pentru elementul „mărfuri” stabilit și el în aceleași prețuri.

lect. univ. Teodor ROȘCA
Cluj-Napoca

ECONOMISIREA ȘI VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A METALULUI

(Urmare din pag. 4)

lucrare (desigur, sub cele din anii anteriori). O parte din „realizările” celor de la „23 August” apar însă la capitolul „pierderi de metal” la cei de la Întreprinderea de mașini-unelte. Și este vorba de sute și sute de tone de șpan — pentru care s-au consumat multe ore-om la mașinile de așchiat. Oare nu se poate ajunge mai repede la eliminarea unei astfel de risipe? Asemenea cazuri de „livrări” mai apar în procesul de colaborare și la alte unități („Progresul”-Brăila, „Tractorul”-Brașov, „Timpuri Noi”-București etc). Din deficiențele acestora, mai ales la piesele și subsansamblele turnate și forjate, au de tras consecințe negative o serie de întreprinderi colaboratoare.

O altă categorie de neajunsuri sînt determinate de livrarea de laminate la dimensiuni necorespunzătoare cerințelor producției, influențînd asupra menținerii unui procent ridicat al consumurilor specifice pe unitate de produs. Metalul, laminatele, sînt livrate întreprinderilor constructoare de mașini de către unitățile siderurgice. Insuficiența colaborare și înțelegere dintre furnizor și beneficiar atrag adesea după sine pagube însemnate pentru economia națională. Faptul că la Întreprinderea de frigiderie Găiești consumul specific la frigiderile de 140 litri a fost depășit cu 32 de tone de metal se datorează în bună măsură și livrării tablei decapate de către C.S. Galați cu toleranțe pozitive, peste cele prevăzute în STAS. Și astfel de situații mai pot fi enumerate. Industria siderurgică, va trebui să se apropie mai mult de cerințele unităților construcțiilor de mașini, să le satisfacă mai prompt solicitările, să nu privească numai interesele proprii, ci, în primul rînd, pe acelea care vizează eficiența la nivelul economiei naționale.

O altă cale de diminuare a consumurilor specifice o constituie **debitarea centralizată a metalului**, proces care permite și o evidență precisă a deșeurilor, fișiiilor și rămășițelor de metal, ce ar putea fi utilizate la confecționarea unor piese mai mici. În prezent, în această direcție (cu puține excepții) s-a făcut foarte puțin, fiecare întreprindere avînd modul său de debitare a metalului. Specialiștii ministerului apreciază că **dacă s-ar introduce sistemul debitării centralizate pe un front mai larg s-ar putea valorifica anual 17—20 000 tone de metal, care ar putea reintra în bună parte în circuitul producției, în loc să fie retopit.**

Sigur, mai sînt și alte neajunsuri, ca și multe căi de acțiune în direcția diminuării consumului de metal. Între acestea reliefăm **insuficiența folosire a masei plastice ca înlocuitoare a metalului**. Pe plan mondial, raportul oțel — mase plastice se situează, în deceniul nostru, la circa 36:1. Avantajele „substituirii” metalului cu mase plastice acolo unde aceasta se pretează (și experiența dovedește că există un larg cîmp de aplicare), s-ar putea solda, an de an, cu zeci de mii de tone de metale feroase și neferoase economisite.

Urmărind ritmul introducerii maselor plastice ca înlocuitoare a metalului în industria construcțiilor de mașini, aceasta se prezintă lent, existînd certe rezerve. Exemple pot fi date multe. Bunăoară, pe plan mondial s-a ajuns a se utiliza în 1975 la construcția autocamioanelor mai bine de 25-30 kg mase plastice pe bucată, în timp ce la Întreprinderea de autocamioane Brașov s-au consumat cca. 14-15 kg. Exemple similare sînt și în ce privește construcția autoturismelor unde, în comparație, de pildă, cu R.F. Germania, consumul de mase plastice pe bucată este mai mic cu peste 20 kg.

Fără a mai înșira alte exemple, trebuie spus că în privința promovării de înlocuitori în multe întreprinderi și institute de cercetare mai stăruie inerție, tărăgăneală, atitudini care conduc sub acest aspect la risipă de metal, la obținerea unei eficiențe scăzute la realizarea diferitelor produse. Iată de ce, **utilizarea înlocuitorilor trebuie să devină pe drept cuvînt în acest cîncinal o problemă a fiecărei întreprinderi, promovarea lor constituînd una din principalele rezerve ale valorificării superioare a metalului.**

NE APROPIEM în curînd de încheierea primului an din actualul cîncinal. Bilanțul economisirii și valorificării metalului este pozitiv în comparație cu trecutul, nu însă la nivelul posibilităților ce stau la dispoziția fiecărui colectiv. De aceea, trebuie aplicate noi măsuri, trebuie lărgit frontul acțiunilor de așa natură încît, începînd cu 1977, să se obțină noi realizări în acest domeniu. Nu trebuie uitat faptul că **reducerea cu numai 10% a greutății specifice a produselor realizate de industria construcțiilor de mașini poate asigura, în acest cîncinal, — așa cum s-a subliniat în recente documente ale plenarei C.C. al P.C.R. — economisirea a cel puțin 3,5-4 milioane tone de metal.** Atingerea acestui obiectiv presupune măsuri concrete în direcția perfecționării tehnologiilor de fabricație, înnoirii producției, astfel încît materialul încorporat în produsele finite să reprezinte cel puțin 85% din laminatele feroase utilizate. Lușta hotărîită împotriva risipei, întărirea spiritului gospodăresc și a răspunderii în utilizarea judicioasă a materiei prime, în speță a metalului — care constituie o importantă avuție națională — reprezintă coordonatele unei acțiuni unice al cărui obiectiv final este creșterea eficienței economice, progresul, bunăstarea.

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE: C.A.P. STOICĂNEȘTI

- Resursă importantă de sporire a veniturilor -

INTEGRAREA AGRICULTURII CU ACTIVITĂȚILE INDUSTRIALE

O **CONTRIBUȚIE** importantă la sporirea veniturilor C.A.P.-urilor și ale cooperativelor poate aduce dezvoltarea în unitățile cooperatiste a activităților de prelucrare industrială a produselor agricole sau a altor resurse locale.

După cum este cunoscut, cu prilejul vizitei de lucru făcute în luna octombrie la cooperativa agricolă de producție Scornicești, analizând preocupările privind dezvoltarea sectoarelor cu profil neagricol, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a atras atenția asupra necesității de a se avea permanent în vedere creșterea eficienței economice, astfel încât prin crearea unor unități destinate valorificării superioare a produselor agricole și a altor resurse locale să se creeze condiții pentru creșterea continuă a nivelului de trai și de civilizație a localităților rurale, a bunăstării întregului popor.

Pe linia aceasta, este concludentă experiența pozitivă a multor cooperative agricole de producție, printre care și **C.A.P. Stoicânești**, județul Olt, unitate fruntașă a agriculturii noastre cooperatiste.

Fondurile proprii — baza dezvoltării și diversificării

CONDIȚIILE pentru dezvoltarea activităților industriale, de construcții și prestări de servicii la C.A.P. Stoicânești-Olt s-au creat ca urmare a unor **importante investiții făcute din fonduri proprii, pe baza unei rate înalte a acumulării, care în ultimii 10 ani a fost de 22-26%**. Ca urmare, volumul fondurilor fixe ale cooperativei s-a mărit de la 14,3 mil. lei în 1965, la 22,6 mil. lei în 1970 și la 62,7 mil. lei la începutul anului 1975. A crescut în ritm susținut volumul dotărilor — clădiri, construcții

speciale, instalații, mașini și motoare, mijloace de transport și inventar gospodăresc, ceea ce a influențat direct sau indirect dezvoltarea activităților neagricole. Creșterea gradului de înzestrare tehnică pe linia mecanizării și electrificării activităților neagricole se reflectă și în faptul că C.A.P. Stoicânești dispune de 17 motoare electrice (75 CP), 10 grupuri electrogene (520 CP), două strunguri, alte mașini, aparate și instalații cu folosințe multiple.

Sectorul activităților neagricole a pornit de la **valorificarea tradițiilor meșteșugărești existente în comună**, organizându-se ateliere de fierărie, timplărie, dogărie, rotărie, o secție de transporturi și o brigadă de construcții, în care au fost cuprinși cooperatorii care cunosteau meseriile respective. Treptat, atelierele

au fost înzestrate cu mașinile și instalațiile necesare, au fost încadrate cu noi lucrători trimiși la calificare de către cooperativă sau pregătiți în școlile profesionale, și-au diversificat continuu activitatea, ajungând ca în prezent să execute și lucrări de strungărie, sudură, instalații electrice, reparații mecanice (inclusiv auto), confecționarea de mobilă populară, construcții de locuințe, clădiri și instalații speciale (ciupercărie), instalații de apă, canalizare, termoficare etc.

În activitatea de construcții lucrează în prezent peste 160 de cooperatori — meșteri iscusiți care nu numai că execută lucrări după proiectele elaborate de unități specializate, dar au realizat și proiecte originale de construcții zootehnice, cu parametri înalți de funcționalitate și eficiență economică, apreciate de specialiști. Toate lucrările de construcții din comună și cele necesare cooperativei (căminul cultural cu o sală de 500 de locuri, magazinul universal, școala cu 12 săli de clasă, dispensarul medical, sute de case pentru cooperatori, grajduri, magazii, ciupercăria cu regim industrial, fabrica de nutrețuri combinate, combinatul de păsări etc.) au fost realizate de către brigada de construcții a C.A.P. în condiții de eficiență economică ridicată: aceasta este solicitată să lucreze și în comunele și cooperativele învecinate.

Extinderea acestei activități a impus producerea pe plan local a unor materiale de construcții și prefabricate din beton. Cărămidăria sezonieră s-a dezvoltat, devenind în 1970 o adevărată fabrică de cărămizi cu o capacitate de 4 milioane bucăți pe an. În atelierul de prefabricate se produc elemente pentru garduri, șpalieri pentru viță de vie, dale pentru trotuare — care, datorită bunei calități și prețului de vânzare accesibil, sînt solicitate de unități socialiste și de către populație și în alte comune.

Încă din 1964, în cadrul C.A.P. Stoicânești a fost construită o brutărie — printre primele din țară — în care se fabrică piine pentru populația comunei. În 1970 a intrat în funcțiune ciupercăria cu o capacitate de 10 mii mp de cultură, bază de conservare și laborator: aici se folosesc îngrășăminte organice din surse locale și se produc anual — utilizându-se forța de muncă a circa 140 de cooperatori — 300 tone de ciuperci, în valoare de circa 7 milioane de lei. Pentru prelucrarea produselor animaliere

Tabelul nr.1

Dinamica structurii volumului de muncă pe ramuri de activitate

Denumirea ramurilor și sectoarelor de activitate	1965		1970		1974	
	zile-muncă	%	norme de muncă conv.	%	norme de muncă conv.	%
Cultura plantelor	200649	56,3	152789	49,5	130102	42,9
Creșterea animalelor	72336	20,0	67348	21,9	67201	22,2
Activități neagricole	56369	15,9	79507	25,8	95851	31,6
Activități de conducere și administrative	12003	3,4	7618	2,5	4750	1,6
Alte activități	15035	4,4	1360	0,3	5054	1,7
T o t a l	356392	100,0	308622	100,0	302958	100,0

Tabelul nr.2

Dinamica numărului și structurii, pe sexe și pe vârste, a cooperatorilor participanți la muncă

Indicatori	1965		1970		1974	
	Persoane	%	Persoane	%	Persoane	%
Total cooperatori participanți la muncă	2008	100,0	2215	110,3	2447	221,8
Cooperatori apti de muncă, care au lucrat din care:	1602	100,0	1632	101,9	1782	111,2
- bărbați	631	39,4	610	50,6	873	48,9
- tineri (16-30 ani)	682	42,5	736	45,1	776	43,5

au luat ființă, odată cu fabrica de nutrețuri combinate, două puternice baze pentru prelucrarea laptelui și a cărnii, care vor deveni în viitor — potrivit planului de perspectivă al cooperativei — fabrica de prelucrare a laptelui și fabrica de preparate din carne.

Aceste activități s-au dezvoltat în procesul complex al industrializării agriculturii, creșterii gradului de mecanizare și chimizare, sporirii ponderii suprafețelor irigate, dezvoltării transportului mecanizat, lărgirii și perfecționării bazei tehnico-materiale a zootehniei și creșterii ponderii acestei ramuri în producția globală agricolă. Ele reflectă imbinarea și integrarea agriculturii cu activitățile de construcții, cu activitățile industriale pentru valorificarea unor resurse naturale și economice existente pe plan local și pentru prelucrarea produselor agricole, ca și cu serviciile a căror sferă și gamă sortimentală s-au extins și se extind permanent și la sate, ca urmare a creșterii și diversificării consumului de bunuri și servicii al populației sătești și a dezvoltării la sate a bazei tehnico-materiale a comerțului, învățămîntului, culturii și ocrotirii sănătății.

Imbinarea în acest fel a producției agricole vegetale și animale cu activitatea industrială, cu construcțiile și serviciile, implantarea în economia satului românesc contemporan a unor obiective industriale intensifică procesul de industrializare și integrare pe verticală și orizontală a agriculturii cu activitățile neagricole și au multiple efecte economice și sociale în ce privește ocuparea eficientă a forței de muncă din C.A.P., creșterea producției globale, a

veniturilor și a rentabilității, sporirea nivelului retribuției cooperabililor și accentuarea caracterului echitabil al acesteia prin înlăturarea treptată a deosebirilor esențiale dintre sat și oraș, apropierea veniturilor și omogenizarea socio-profesională a populației.

Forța de muncă — utilizată mai deplin

UN EFECT deosebit de important al dezvoltării activităților neagricole în C.A.P. este creșterea gradului de ocupare a forței de muncă, ca urmare a caracterului în general continuu al activităților neagricole, a înzestrării tehnice, a calificării și a productivității mai ridicate a muncii în aceste activități. În 1974, producția globală la o normă de muncă convențională a fost, la C.A.P. Stoicânești, de 160,60 lei în producția agricolă și de 180,62 lei în producția neagricolă; la ciupercăria industrială, producția globală anuală pe cooperatist a fost de circa 500 mii de lei. Contribuția dezvoltării activităților industriale, de construcții și prestații de servicii la folosirea mai deplină a forței de muncă este pusă în evidență de dinamica structurii volumului de muncă în perioada 1965—1974 (tabelul nr. 1). Rezultă, din tabel, că în 10 ani ponderea activităților neagricole în totalul volumului de muncă depus s-a dublat, revenind în 1974, la un cooperatist apt de muncă, care a lucrat, un număr mediu de

63 n.m.c., ceea ce înseamnă că prin dezvoltarea activităților neagricole durata medie a timpului efectiv lucrat a fost mărită cu 2,5 luni. Pe calea aceasta s-a reușit să se compenseze reducerea masivă a volumului de muncă vie, rezultată prin mecanizarea lucrărilor la cultura cerealelor și leguminoaselor (a cărei pondere scade), ca și reducerile de muncă vie de la alte activități.

Procesul de reducere a numărului de lucrători din activitatea cooperativei a fost atenuat și temporar chiar anihilat; plecările (sporadice) din cooperativă au fost compensate cu noii cooperatori încadrați. Numărul cooperabililor apti de muncă, care au lucrat a crescut de la 1602 în anul 1965, la 1632 în anul 1970 și la 1782 în anul 1974 — și aceasta în ciuda faptului că în zonă (în județele Argeș, Dolj, Olt și Teleorman) s-a intensificat, în ultimii ani, ritmul de industrializare și de atragere în industria urbană a populației rurale. Crearea unui număr sporit de locuri de muncă cu un profil profesional modern și diversificat (zidar, fierar, betonist, strungar, instalator, mecanic reparatur, sudor, șofer, electrician, frigotehnist, fochist, cazane, termist, chimist, laborant, tehnicieni pentru diferite profile etc.), alături de dezvoltarea puternică a sectorului zootehnic și de retribuția stimulantă a muncii a impulsat participarea la muncă a populației comunei de toate categoriile de vîrstă (tabelul nr. 2).

Odată cu evitarea reducerii populației ocupate (fenomen care afectează alte unități cooperatiste) și cu menținerea la un nivel ridicat a numărului cooperabililor apti de muncă, care au lucrat, se menține și o structură bună pe sexe și pe vârste a populației ocupate, corespunzătoare atît nevoilor prezente, cît și nevoilor de dezvoltare și modernizare în perspectivă a agriculturii cooperatiste. La C.A.P. Stoicânești nu se poate spune că s-a manifestat o tendință de feminizare și îmbătrînire a populației ocupate în agricultură (fapt care nu favorizează modernizarea și intensificarea ei în perspectivă) — și, deci, experiența acestei cooperative, în care continuă să lucreze un mare număr de cooperatist bărbați (48,9%) și de tineri (43,5%), prezintă o importanță deosebită.

Contribuție la creșterea producției globale și a veniturilor

DEZVOLTAREA activităților neagricole a avut ca rezultat o sporire considerabilă a producției globale și a veniturilor cooperativei, ca și schimbarea structurii acestora (tabelul nr. 3).

Din datele tabelului rezultă că ritmurile diferite de dezvoltare ale celor trei sectoare au determinat schimbarea substanțială a structurii producției globale, în cadrul căreia activitățile neagricole au contribuit, în 1974, cu 23,7%. Aceeași tendință o prezintă și dinamica volumului și structurii veniturilor bănești; în 1974, din totalul de 35 mil. lei, activitățile neagricole au contribuit cu 11,5 mil. lei, deci cu peste 32%. Această structură a producției globale și a

Mircea BOȚA

(Continuare în pag. 32)

Tabelul nr.3

Dinamica volumului și a structurii producției globale

Sectoarele de activitate	1965		1970		1974		1974/1965 creșterea (ori)
	mii lei	%	mii lei	%	mii lei	%	
Total producție agricolă	11200,0	100,0	27656,1	100,0	40169,7	100,0	3,6
Producția agricolă vegetală	9802,7	80,3	16373,3	60,5	19827,9	49,4	2,2
Producția agricolă animală	2103,0	17,2	6618,2	24,4	10806,8	26,9	5,1
Producția neagricolă	294,3	2,5	4664,6	15,1	9535,0	23,7	32,4

„Pentru realizarea reducerii săptămânii de lucru se impune să asigurăm creșterea mai susținută a productivității muncii, luând măsuri de mecanizare, automatizare și organizare mai bună a producției și a muncii. Numai atunci când vor fi asigurate aceste condiții vom putea trece la reducerea săptămânii de lucru“.

NICOLAE CEAUȘESCU

Reducerea duratei săptămânii de lucru EXIGENȚE ALE ÎMBUNĂTĂȚIRII CALITATIVE A MUNCII

DIN PROPUNERILE privind asigurarea condițiilor pentru trecerea treptată la reducerea duratei săptămânii de lucru, ce urmează să fie supuse spre aprobare Conferinței Naționale a partidului, am reținut cu deosebire ideile care subliniază **necesitatea realizării indicatorilor de producție — valoric și pe sortimente, de productivitate, de cheltuieli și beneficii ș.a., a valorificării maxime a rezervelor de creștere a productivității muncii ca o condiție hotărâtoare pentru trecerea la săptămâna de lucru redusă.** În cele ce urmează mă voi opri asupra unor aspecte ale acestei probleme.

Trecerea treptată la săptămâna de lucru redusă, în conformitate cu hotărârile adoptate de cel de al XI-lea Congres al partidului, constituie un important obiectiv al ridicării bunăstării materiale și spirituale a celor ce muncesc, un proces menit pe de o parte să favorizeze refacerea la un nivel superior a forței de muncă, iar pe de altă parte să asigure condițiile de timp trebuincioase pentru pregătirea individuală continuă a personalului în condițiile exigențelor revoluției tehnico-științifice contemporane, în deplină concordanță cu explozia de informații și cunoștințe dintr-un domeniu sau altul de activitate, să permită dezvoltarea multilaterală a omului nou, constructor al socialismului și comunismului.

Fără îndoială că cerințele asigurării unui ritm înalt de creștere a producției și productivității muncii, a venitului național, de dezvoltare rapidă și multilaterală a forțelor de producție ale țării și de atingere astfel din urmă a țărilor cu o economie avansată — necesități vitale pentru progresul economico-social al României socialiste — impun, în mod obiectiv, **eforturi ridicate pentru sporirea avuției naționale.** În toate domeniile de activitate, în fiecare întreprindere și unitate. Se înțelege că societatea nu-și poate permite o reducere a efortului în măsură să afecteze ritmul progresului său general. Numai pe măsură ce se dezvoltă forțele de producție, pe măsură ce sporește productivitatea muncii și eficiența economică, pe măsură ce într-o unitate de timp se produce mai mult și mai bine se creează și premisele pentru reducerea duratei săptămânii de lucru în condițiile menținerii veniturilor planificate, creșterea calității muncii asigurând, la aceiași parametri superiori, cerințele unei dezvoltări economico-sociale accelerate.

Din propunerile supuse dezbaterii publice am reținut sublinierea că **reducerea treptată a duratei săptămânii de lucru să se facă distinct, pentru fiecare unitate în parte, pe măsura creării condițiilor necesare, concretizate în realizarea indicatorilor de plan.** Este firesc să fie așa, pentru că numai astfel se respectă principiile eticii și echității noastre socialiste, numai pe această cale nu va fi afectată dezvoltarea economico-socială a țării.

Concentrarea eforturilor pentru o creștere accelerată a productivității

DUPĂ CUM SE ȘTIE, în anii construcției socialiste, economia românească a cunoscut și cunoaște un amplu proces de dezvoltare și modernizare, care plasează România printre țările cu cea mai dinamică economie din lume. În această perioadă, și cu deosebire în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, au fost înregistrate mari progrese în lichidarea rămănerii în urmă moștenite de la vechiul regim, în reducerea decalajului față de țările avansate din punct de vedere economic. Potrivit sarcinilor stabilite de Congresul al XI-lea al partidului, în actualul deceniu România va face un pas hotărâtor în ce privește apropierea de nivelul țărilor cu o economie avansată.

În acest cadru, procesul trecerii treptate la reducerea duratei săptămânii de lucru în unitățile din economie trebuie realizat împlinind în continuare **imperativele ridicate de asigurarea continuă a progresului economico-social al țării,** proiectate la nivelul fiecărei unități prin creșterea producției și a productivității, prin asigurarea unor venituri sporite pentru oamenii muncii. În scopul reducerii duratei săptămânii de lucru se impune astfel pentru fiecare întreprindere și unitate o asemenea creștere a productivității muncii, încât aceasta să asigure la nivelul respectiv cât și la cel al economiei naționale producția și venitul național planificate și pe această bază veniturile prevăzute. Pentru a se răsfrînge în mod pozitiv asupra vieții oamenilor muncii și a dezvoltării întregii societăți, reducerea duratei săptămânii de lucru trebuie deci să se bazeze pe **creșterea substanțială a productivității muncii,** luându-se mă-

suri hotărâte pentru ca, în fiecare întreprindere și unitate, sarcinile planificate să se realizeze exemplar.

Cum sînt utilizate capacitățile de producție ?

ÎNTRU PROBLEMELE concrete pe care le ridică în prezent în unitățile din economie creșterea producției și a productivității muncii în vederea trecerii la reducerea duratei săptămânii de lucru, un loc important îl ocupă **sporirea gradului de utilizare a capacităților de producție existente.** Dacă pentru oameni trebuie făcut tot ce este posibil ca să lucreze cu aceleași rezultate mai puțin timp, pentru mașini și utilaje trebuie să se asigure toate condițiile ca ele să fie utilizate cât mai mult, să dea producții cât mai mari. Într-o întreprindere în care se lucrează în două schimburi, șase zile pe săptămână, trecerea la reducerea săptămânii de lucru fără nici o modificare în nivelul productivității ar însemna o diminuare a indicelui de folosire a fondului nominal de timp și deci a capacităților de producție, ceea ce pe întreaga industrie echivalează lunar cu o producție de câteva miliarde lei. Or, societatea socialistă nu-și poate permite să facă eforturi pentru crearea de capacități de producție care să rămână nefolosite o parte însemnată de timp.

Mari rezerve de creștere a producției pe seama folosirii depline a capacităților există în **industrie.** În mod deosebit îmbunătățirea utilizării capacităților de producție se cere îndeplinită în unitățile cu un **coeficient scăzut al schimburilor.** Cu atât mai importantă este aceasta cu cât, potrivit prevederilor actualului cincinal, în anul 1980 aproape 70% din producția industrială urmează să se realizeze în capacitățile de producție existente la sfîrșitul anului 1975, ceea ce impune folosirea integrală a mașinilor, utilajelor și a timpului de lucru.

Creșterea coeficientului de schimburi și îmbunătățirea astfel a indicelui de folosire a capacităților de producție reprezintă sarcini pe deplin realizabile cu forțele colectivului din fiecare unitate economică. Îndeplinita lor necesită, înainte de toate, desfășurarea în fiecare colectiv de muncă a unei temeinice analize critice a gradului actual de folosire a capacităților de producție respective,

stabilirea și aplicarea operativă de măsuri pentru înlăturarea și prevenirea neajunsurilor existente. Fiește că un loc de seamă în cadrul măsurilor preconizate trebuie să-l ocupe asigurarea lucrătorilor necesari **generalizării schimbului II și extinderii schimbului III**. Experiența demonstrează că o parte însemnată a necesarului de muncitori pentru generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III **poate fi asigurată chiar din rindul personalului existent în fiecare unitate**. Prin extinderea acțiunii de autototare, prin creșterea gradului de mecanizare și automatizare a proceselor de producție, și în primul rind a celor cu un mare volum de muncă, a transporturilor interne, prin concentrarea, simplificarea și raționalizarea evidenței, îmbunătățirea sistemului informațional și introducerea tehnicii moderne de calcul, cresc posibilitățile de a elibera dintr-un sector sau altul de muncă, muncitori și funcționari care să poată fi redistribuiți în cadrul aceleiași unități.

În acțiunea de creștere a coeficientului de schimburi în vederea trecerii la reducerea duratei săptămânii de lucru **accentul nu trebuie să cadă pe sporirea numărului personalului**. Este adevărat că o creștere a numărului lucrătorilor direct productivi permite realizarea unei productivități sporite a muncii calculată pe angajat și o anumită scădere a prețului de cost al producției, pe seama reducerii cheltuielilor relativ constante pe unitate de produs. Dar aceasta nu este de natură să asigure, în condițiile reducerii duratei săptămânii de lucru, o corelație optimă între volumul producției și fondul de retribuție destinat muncitorilor. De aceea, calea principală de sporire a producției o constituie nu creșterea numărului de muncitori, ci **ridicarea productivității muncii** acestora, prin introducerea progresului tehnic și organizarea științifică a producției și a muncii, folosirea completă a timpului de muncă, extinderea lucrului la mai multe mașini, întărirea ordinii și disciplinei în producție, normarea științifică a muncii ș.a.

Paralel cu acțiunile pentru creșterea coeficientului de schimburi, sînt necesare și alte **măsuri de îmbunătățire a folosirii mașinilor și utilajelor în timpul de lucru planificat**. În cincinalul 1971—1975, din cauza nereparării la timp și a întreținerii necorespunzătoare a mașinilor și utilajelor s-au produs întreruperi în procesul de fabricație, s-au irosit capacități de producție, ceea ce a provocat pierderi însemnate de producție. **Înlăturarea lipsurilor manifestate în întreținerea și repararea mașinilor și utilajelor** reprezintă, așadar, o cale importantă de îmbunătățire a utilizării capacităților de producție. În acest sens se impun măsuri care să asigure încadrarea compartimentelor de mecanic-șef cu cei mai buni specialiști, asigurarea din timp a bazei materiale necesară reparațiilor, respectarea riguroasă a planului de reparații preventive, întărirea răspunderii pentru calitatea reparațiilor, efectuarea acestora în termen cât mai scurt.

Utilizarea incompletă a mașinilor și utilajelor este cauzată, în numeroase cazuri, de **lipsurile care mai dănuie în domeniul aprovizionării tehnico-materiale** prin nelivrarea la timp a unor materiale și produse. În asemenea situații, la pierderile provocate de neutilizarea integrală a mașinilor și utilaje-

lor din întreprindere se adaugă și cele provocate beneficiarilor de livrarea neritmicită a produselor finite, precum și efectele negative ce rezultă din supra-solicitarea atât a forței de muncă, cât și a mijloacelor de muncă în perioadele de lucru în asalt. Îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale, asigurarea fiecărui loc de muncă cu materiile prime necesare condiționează în prezent în cel mai înalt grad utilizarea deplină a capacităților de producție. Rezolvarea acestei probleme cere o mai mare stabilitate a planului de producție, o concepție de perspectivă în munca de aprovizionare, încheierea din timp a contractelor economice, respectarea strictă a termenelor de livrare, ca și a cantităților și calităților de materiale de livrat stabilite prin contract, gospodărirea rațională a stocurilor și respectarea normelor de consum, folosirea mai largă a înlocuitorilor, lichidarea stocurilor suranormative și evitarea formării lor în viitor.

Trecerea la reducerea duratei săptămânii de lucru presupune și **reducerea cheltuielilor materiale**, cale importantă de sporire a venitului național, baza de susținere pentru un nivel de trai ridicat al oamenilor muncii. Planul cincinal nevede o scădere a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social cu peste trei procente. La nivelul anului 1980 scăderea cu un procent a ponderii cheltuielilor materiale echivalează cu un venit național suplimentar de 13—14 miliarde lei. Dată fiind însemnătatea pe care o are reducerea cheltuielilor materiale pentru sporirea venitului național s-a stabilit ca fiecare minister, centrală industrială și întreprindere să elaboreze programe speciale de măsuri pentru reducerea consumurilor și valorificarea superioară a materiilor prime și a combustibililor. Si sarcinile de reducere a cheltuielilor materiale trebuie să fie considerate minime, putînd să fie depășite prin descoperirea și valorificarea în mai mare măsură a rezervelor interne existente în fiecare unitate economică. Timpul ce a mai rămas din acest an precum și anul viitor trebuie să constituie un bun prilej pentru fructificarea acestor rezerve.

Cimp liber gîndirii creatoare

ÎN PLANUL CINCINAL se prevede ca productivitatea muncii în industrie să crească cu 54% într-un ritm mediu anual de 9,1%, superior nivelelor înscrise în Directive. Nivele ridicate de creștere a productivității muncii se prevăd în planul pe anul viitor. Aceste prevederi trebuie considerate ca o sarcină minimă, urmînd ca în fiecare unitate, corespunzător condițiilor existente, să se identifice noi posibilități și rezerve de creștere mai accentuată a productivității muncii, care să permită trecerea la reducerea duratei săptămânii de lucru în condiții avantajoase colectivului de muncă și întregii societăți.

Problema esențială pentru ridicarea productivității muncii la un asemenea nivel o constituie **introducerea pe scară largă în producție a celor mai noi cerceri ale revoluției tehnico-științifice**. Practica arată că cele mai bune rezultate în modernizarea producției, în in-

roducerea mecanizării, a automatizării și a proceselor tehnologice avansate se obțin printr-o **conlucrare strînsă între cercetare, învățămînt și producție**, între muncitori, ingineri, cercetători și oameni de știință, alți specialiști.

În anii construcției socialiste s-au format în țara noastră zeci de mii de cadre cu înaltă calificare, capabile să aducă un aport valoros la dezvoltarea gîndirii tehnice proprii și la valorificarea rezultatelor acesteia. Punerea în valoare a uriașului potențial de creație tehnică de care dispunem în prezent presupune utilizarea lui rațională, eliberarea cadrelor cu calificare tehnică superioară din muncile administrative și concentrarea lor în sectoarele de cercetare, concepție și producție. Societatea noastră socialistă nu-și poate permite să facă eforturi în vederea pregătirii unor specialiști cu înaltă calificare tehnică, pentru ca aceștia să fie folosiți apoi în funcții care în unele cazuri nu au nimic comun cu specialitatea pentru care au fost pregătiți.

Fiește, extinderea rapidă a mecanizării, automatizării și proceselor tehnologice avansate presupune — pe lîngă folosirea rațională a cadrelor existente — și continua ridicare a pregătirii lor tehnico-profesionale formarea de noi cadre cu înaltă calificare, înarmate cu cunoașterea celor mai moderne cucciri ale științei și tehnicii contemporane. Se poate afirma cu deplină temei că trăim într-o epocă în care progresul rapid și multilateral al societății este de neconceput fără a acorda o atenție deosebită factorului uman, formării, și perfecționării permanente a cunoștințelor muncitorilor, tehnicienilor, inginerilor, cercetătorilor și oamenilor de știință.

Ridicarea productivității muncii impune acțiuni hotărîte și în domeniul **organizării științifice a producției și a muncii**. În condițiile actuale, organizarea mai bună a producției și a muncii reprezintă una din cele mai importante rezerve de creștere a eficienței activității economice. Ritmul de creștere a producției este influențat în măsură tot mai mare de nivelul muncii de conducere, de aplicarea rezultatelor acestei munci. Trecerea la reducerea duratei săptămânii de lucru pune astfel în fața cadrelor de conducere sarcini de mare însemnătate tocmai în acest domeniu. În ultimă analiză întreaga acțiune de pregătire și de trecere la o săptămînă de lucru cu o durată redusă se întemeiază pe organizarea superioară a activității desfășurate la fiecare loc de muncă, în fiecare colectiv și în cadrul fiecărui schimb.

Din cele arătate se desprinde pentru **fiecare unitate economică** necesitatea unei analize temeinice a principalilor indicatori ai producției, a evoluției și căilor lor de îmbunătățire. Considerăm necesar ca în declanșarea acțiunilor menite să **fundamenteze reducerea treptată a duratei săptămânii de lucru**, să fie examinați și corelați în dinamică indicatori cum sînt: volumul producției, gradul de folosire a mașinilor și utilajelor, coeficientul de schimburi, numărul de muncitori și de personal, productivitatea muncii pe muncitor și pe angajat, retribuția medie, fondul de retribuție, prețul de cost, volumul beneficiului și rata rentabilității.

dr. Ion DINU

CITITORII AU CUVÎNTUL

„Suportul” recompenselor

Din practica controlului se desprinde constatarea că unele întreprinderi înțeleg greșit sensul corelației retribuție-rezultate. Așa, de exemplu, la „Nicovala” — Sighișoara, indicatorul „Planul punerilor în funcțiune exprimate în valoarea fondurilor fixe” pe trimestrul I, pe lingă că nu a fost reprezentativ (se prevedea punerea în funcțiune a unui singur utilaj), a dus și la o situație paradoxală. Utilajul a fost recepționat în întreprindere și achitat în noiembrie 1975. Pentru că nu avea avizul organelor de metrologie a fost prevăzut în plan (200 mii lei) pentru a fi pus în funcțiune în acest an. Punerea în funcțiune a fost realizată în trimestrul I, dar utilajul a costat 222 mii lei, sumă care era cunoscută la data repartizării planului. Valoric, planul a fost realizat, deci, în proporție de 110%, ceea ce a condus la aprecierea că, indicatorul fiind depășit, să se solicite un adaos la retribuție de 5%, revenind 58 520 lei.

Punind față în față ce s-a acordat societății și ce se cere de la societate, apare evident că în loc de a se motiva depășirea prețului planificat cu peste 20 mii, se mai solicită și o recompensă prin adaus la retribuție de 58 520 lei.

Situații similare se constată și în alte unități. De pildă, „Prodcomplex” — Tg. Mureș a avut în planul pe trimestrul I punerea în funcțiune a unor utilaje în valoare de 50 mii lei, față de care a plătit 56 mii lei, deci acest plan apare realizat în proporție de 112%, revenindu-i un adaos la retribuție de 30 370 lei; „Ilefor” — Tg. Mureș, la o depășire cu 15 mii a contravalorii utilajelor planificate, a solicitat adaos în valoare de 20 525 lei ș.a.

Fiind vorba, deci, de unele interpretări neconforme cu principiile legii retribuției după cantitatea și calitatea muncii, propunem emiterea unor precizări care să elimine inadverențele, în special cu privire la funcțiunea indicatorului „Planul punerilor în funcțiune” în ramura industrială. Aceasta pentru a preveni eliberarea unor fonduri bănești care nu au acoperire economică și nu sînt nici pe de parte rezultatul unui efort suplimentar.

dr. Ioan OȚELEA

director
Sucursala județeană Mureș
a Băncii Naționale

Preț unitar la produse asemănătoare

În coloanele „Revistei economice” am citit invitația de a se elucida și unele probleme de prețuri. Găsind de actualitate această temă, doresc să mă refer la principiul potrivit căruia un produs asemănător, indiferent de unitatea pro-

ducătoare, ar trebui să aibă un singur preț de vânzare.

În acest sens arăt că întreprinderea de aparataj electric Titu fabrică unele produse pe care le realizează și întreprinderea „Elca” — Mediaș, dar, fiecare cu alt preț. De exemplu, un întrerupător cumpănat îngropat de la Mediaș costă 4,50 lei, iar de la Titu, același produs are prețul de 7,50 lei; comutatorul cumpănat pentru montaj îngropat din producția fabricii din Mediaș se vinde cu 6,50 lei buc., în timp ce același produs fabricat la Titu cu 10,40 lei; priza bipolară dublă pentru montaj îngropat la Mediaș are prețul de 4,90, iar la Titu de 12 lei. Dacă s-ar pune în discuție și calitatea produselor, atunci acelea care au preț mai mare sînt sub nivelul calitativ al celor de la Mediaș.

Consider că este cazul să se pună ordine în această problemă.

C. COLEA

director
Baza de aprovizionare M.E.E.
București

Situația este asemănătoare și în industria băuturilor răcoritoare; aici se folosesc butelii de sticlă de 250 ml la prețul de 0,60 lei buc., dar, în cazuri izolate, unii producători pun în circuitul economic și butelii de sticlă de aceeași capacitate la prețul de 0,85 lei/buc. Folosind concomitent aceste sticle cu două prețuri diferite s-au creat, în relația producătorului de băuturi răcoritoare cu unitățile comerciale, greutăți de ordin financiar și mai ales gestionar. Propun, deci, unificarea prețurilor la sticlele de aceeași capacitate, format, culoare, model, aspect exterior, întrucît, în prezent și în viitor, riscul confuziei este evident.

Alvian ȘERBAN

F.M.I.L. Vatra Dornei

Întreprinderea și creditul bancar

Rolul și eficiența pirghiilor bancare cresc în etapa actuală de dezvoltare a economiei naționale. În acest scop, consider că ar fi necesar să se renunțe la defalcarea normativului mijloacelor circulante pe elemente și la obligativitatea încadrării în ele. Compararea statistică a normativelor realizate pe fiecare element în parte cu cele planificate nu este capabilă să faciliteze măsuri pe linie de creditare și organizare, deoarece în aprovizionare, producție și desfacere au loc schimbări cantitative în mod continuu, diferite de la o zi la alta.

Creditul bancar poate interveni nu prin neadmiterea la plată a unor cheltuieli sau stocuri materiale, ci prin creditarea lor distinctă, prin conturi sepa-

rate, cu dobîndă majorată. Aceasta ar permite ca în orice moment să se cunoască nivelul și locul materiilor stocate în vederea redistribuirii sau predării lor la bazele de aprovizionare tehnico-materială. Pe de altă parte, s-ar putea acorda credite cu dobîndă diferențiată și progresivă, în funcție de termenul de rambursare convenit și de ponderea împrumuturilor în mijloacele circulante normale ale întreprinderilor.

Perceperea unor dobînzii diferențiate ar stimula utilizarea mai bună a fondurilor întreprinderilor, dacă nu s-ar admite cuprinderea în prețul de cost planificat a cheltuielilor cu dobînzile bancare, percepute la alte credite, decît cele pentru creșterea de normativ. În felul acesta, cheltuielile cu dobînzile, neurmte de economii la alte elemente ale prețului de cost, ar influența direct beneficiul realizat și prin el retribuția, adausul și premiile anuale.

Creditul bancar poate contribui în mai mare măsură la avîntul economiei dacă se va înțelege că el intervine în procese economice a căror mișcare nu trebuie s-o oprească, ci, dacă este cazul, s-o redirecționeze.

Petru PRUNEA

inspector la Sucursala județeană
Cluj a Băncii Naționale

De acord cu plata, dar contra serviciu

Întreprinderea noastră dispune de un sistem de desecare pe o suprafață de 6 725 hectare. Acest sistem a fost reprofilat și întregit prin lucrări de excavații în anii 1974-1975. Printr-o măsură bine venită a conducerii ministerului, întreaga rețea de canale de desecare a fost predată unității specializate (întreprinderea de executare și întreținere a lucrărilor de îmbunătățiri funciare). Odată cu predarea, însă, unitatea respectivă cere, conform ordinului ministerului de resort, o taxă de întreținere a acestor canale.

Suma ce urmează s-o plătim pentru acest an este de peste 600 000 lei, la care se mai adaugă 222 000 lei taxă pentru prevenirea inundațiilor. Mai plătim o taxă de întreținere pentru două canale colectoare pentru irigații, sume care totalizează un milion lei anul. Aceasta înseamnă peste 1 000 de tone de griu.

Ca urmare, fermele care trebuie să realizeze producții pe soluri sărăcăcioase nu mai pot fi rentabile. Pentru aceasta propunem ca, în primii doi ani să nu plătim taxele sus-menționate, dat fiind că toate canalele sînt noi și nu au nevoie de întreținere decît în cazuri deosebite.

I. CONSTANTINESCU

I.A.S. Periam, jud. Timiș

A IV-A GENERAȚIE DE METODE INFORMATICE

- Tehnici românești de analiză și proiectare a sistemelor informatice asistate de calculator ● În curînd, un prim pachet de programe

CICLUL DE REALIZARE a unui sistem informatic se menține și în prezent ca un proces de lungă durată, mai ales în cazul sistemelor complexe, unde apar numeroase probleme de analiză și proiectare, fapt ce impune căutarea de metode tot mai perfecționate, inclusiv a celor bazate pe prelucrarea automată a datelor.

Din cele șase faze ale realizării unui sistem informatic, stabilite convențional: I — studiul diagnostic, II — analiza de detaliu și stabilirea cerințelor informaționale ale sistemului, III — proiectarea noului sistem, IV — elaborarea programelor, V — implementarea, VI — exploatarea, evident se pot automatiza, de la prima vedere, fazele II, III, IV.

Faza cea mai dificil de automatizat este, totuși, **proiectarea noului sistem**, avînd în vedere restricția impusă de cele mai multe ori de caracteristicile hardware-software aferente sistemului. Dar și într-o asemenea situație, se poate automatiza definitivarea fluxului de prelucrare automată a datelor, care reprezintă pașii de transformare a intrărilor în ieșiri. Documentația finală a fazei III se concentrează, în acest caz, în specificațiile de realizare a bazei de date, programe și proceduri manuale, fără specificațiile de hardware-software.

Încă de la începuturile ei, utilizarea tehnicii de calcul în realizarea sistemelor informatice a impus elaborarea unor metode și tehnici proprii, cu antrenarea unor categorii largi de specialiști; cu toate acestea, pînă în prezent nu există încă o metodă, sau un cadru general valabil, care să circumscrie toate cazurile. Asemenea „rețete” gata pregătite, universale, de fapt nici nu pot exista în informatică. Obiectul prelucrării datelor, al sistemelor informatice cuprinde domenii diversificate și ar fi nefiresc să le constrîngem sau să le adaptăm în mod obligatoriu unui tipar prefabricat. Prelucrarea datelor conduce întotdeauna la o sistematizare și aceasta este, de fapt, obiectivul ei; însă această sistematizare nu este un cadru, ci un ansamblu de reguli, de legi ale construcției sistemului informatic.

La realizarea sistemelor informatice se pot defini reguli de construcție și propune legi care să cuprindă procedeele și datele, punînd în același timp în relief atât similitudinea, cît și paralelismul acestora.

AȘA CUM ÎN PREZENT se pot delimita net trei sau patru generații de calculatoare, la fel se pot contura azi **generații distincte de sisteme informatice**, precum și genera-

ții de tehnici de realizare a sistemelor (vezi documentarul din pag. 14).

Din numeroase articole și publicații de specialitate rezultă că, pe plan mondial, în perioada anilor 1950—1970 a existat o rămînere în urma a generațiilor de sisteme informatice realizate, în raport cu generațiile de calculatoare existente — dar, mai ales, un decalaj între tehnicile de analiză-proiectare utilizate și complexitatea sistemelor abordate.

Coordonarea activităților de realizare a sistemelor informatice necesită tehnici și metode de lucru formalizate, bine puse la punct, spre structurarea procesului de realizare a acestor sisteme, spre tehnologii integrate de producere a software-ului (software engineering).

Tehnicile, metodele și metodologiile utilizate în prezent, sînt, de regulă, manuale și, de aceea, la proiecte complexe devin foarte greu de minuit și stăpîniți, datorită faptului că rareori sînt corect însușite. În afară de aceasta:

- timpul necesar de la începerea proiectării unui sistem informatic pînă la implementarea lui este adesea foarte lung;

- costurile și duratele estimate la un proiect de realizare a unui sistem informatic sînt, de regulă, mult depășite;

- din cauza „presiunii” termenelor, nu este posibilă analizarea mai multor variante, ceea ce face ca optimizarea funcționării sistemului să nu poată fi decît întîmplător realizată;

- cerințele și performanțele sistemului nu sînt expuse în mod explicit, de cele mai multe ori analistul și programatorul fiind puși în situația de a lua decizii care trebuiau luate de cel care definește problema, adică de utilizator;

- la cele mai multe proiecte, procedurile folosite pentru satisfacerea cerințelor și programelor de calcul sînt insuficient documentate, schimbările devenind foarte dificile atunci cînd apar noi cerințe sau modificări de echipamente.

Îmbunătățirea acestei situații a împinut mari dificultăți, dat fiind pe de o parte că structurarea și formalizarea procesului de realizare a sistemelor informatice sînt foarte greu de făcut, iar pe de altă parte că introducerea unor metode noi este frecvent împinată cu rezistență.

Eliminarea acestor neajunsuri ar putea fi considerată posibilă — la prima vedere — prin trecerea pe calculator a unora din actualele tehnici și proceduri manuale. S-ar face totuși o greșală dacă s-ar proceda așa de simplist —

dovadă rezultatele obținute, atunci cînd procedurile manuale sau mecanografice au fost trecute pe calculator, fără a fi analizate și reproiectate.

Cele patru generații de tehnici și metode de realizare a sistemelor informatice au marcat o evoluție spectaculoasă, de la tehnicile „primitive” ale anilor '50 pînă la tehnicile integrate, din ultimii ani.

Generația I-a se caracterizează, pe scurt, prin tehnici manuale foarte simple, orientate în general spre schematizarea fluxurilor de date și de prelucrare; **generația a II-a** — prin tehnici manuale complexe, care tind către o formalizare a sistemelor informatice și o standardizare a documentației; **generația a III-a** — prin tehnici semiautomate independente, pentru diverse etape ale ciclului de realizare a sistemului, cum ar fi: analiza situației existente, generarea de programe, elaborarea și întreținerea documentației etc.; **generația a IV-a** — prin tehnici complet integrate, care acoperă în totalitate ciclul de realizare pentru proiectarea unor sisteme complexe cu performanțe sporite, în care se includ și sisteme de optimizare a soluțiilor.

IN ULTIMUL TIMP și la noi în țară, îndeosebi în rețeaua Institutului central pentru conducere și informatică (I.C.I.), există preocupări coordonate, intense de analiză și proiectare a sistemelor informatice asistată de calculator.

O astfel de metodă, denumită **sistemul ROFIN**, a fost elaborată de un grup de specialiști din Centrul teritorial de calcul electronic Tg. Mureș, pe baza principiilor analizei celulare și utilizînd noțiunile de: emițător, receptor, canal, mesaj, suport, din teoria informațiilor.

Fazele aplicării sistemului sînt următoarele:

- se delimitează sistemul analizat;

- se stabilesc intrările și ieșirile sistemului existent; se stabilește structura sistemului, ținînd cont că; fiecărui sistem i se poate asocia o structură celulară; intrările sistemului suferă o serie de transformări și combinări, devenind ieșiri ale sistemului; fiecărei transformări i se poate atașa un operator; fiecare operator cu operanții săi aferenți constituie o celulă, care se leagă cu celelalte celule prin intrările și ieșirile sale;

- se stabilește algoritmul de conversie al fiecărui operator, iar dacă acest lucru nu este posibil, se încearcă tratarea probabilistică a celulei;

- se definitivează studiul.

Astfel, la fiecare conversie de informație se alocă o celulă care, în cursul funcționării ei, îndeplinește o

dată rolul de receptor, primind informații, iar după prelucrarea acestora îndeplinește rolul de emițător, transmitând rezultatele și la alți receptori. În acest scop celula pulsează, primește și transmite informații.

În concluzie, sistemul ROFIN poate fi folosit cu succes la prima parte a activității de realizare a sistemelor informatice, adică la analiza situației existente.

În cadrul aceleiași problematici, un colectiv de cercetare din I.C.I. a abordat o metodă perfecționată de exprimare și analiză a cerințelor informaționale, menită să asigure o definire completă și corectă a sistemului informatic proiectat (după modelul din proiectul ISDOS).

Această metodă parnește de la concepția că prima sarcină a realizatorilor sistemului este de a defini complet și corect problema, în așa fel încât să poată fi proiectată adecvat și soluția. Ea se bazează pe două componente:

— limbajul LDS (Limbaj de Deservire a Sistemului), în care analistul formulează cerințele informaționale pe care trebuie să le satisfacă sistemul

proiectat, pe diverse nivele de cunoaștere a problemei;

— pachetul de programe ANALIZOR, care verifică „calitatea” definirii sistemului, a funcționalității acestuia, iar după operarea corecțiilor semnalate editează documentația finală a etapei de proiectare logică.

Prima versiune a pachetului de programe ANALIZOR va fi operațională la sfârșitul anului 1976.

Precizăm că cele două preocupări prezentate sînt complementare plasîndu-se pe două etape învecinate din cadrul ciclului de realizare a sistemului informatic; analiza sistemului existent și definirea noului sistem.

Cercetările în domeniul proiectării automate a sistemelor informatice, care se desfășoară în prezent în rețeaua Institutului central pentru conducere și informatică, acordă o atenție deosebită mai ales realizării primelor aplicații concrete.

dr. ing. Iosif SÂNDULESCU
director în Institutul central
pentru conducere și informatică

Evoluția metodelor de realizare a sistemelor informatice

CONCOMITENT cu dezvoltarea calculatoarelor electronice, au evoluat și metodele, respectiv tehnicile folosite la realizarea sistemelor informatice. Într-un interval de numai două decenii (1950—1970) s-au înregistrat evoluții serioase în realizarea sistemelor informatice, conturîndu-se patru generații, și anume:

- generația I — 1950—1960.
- generația II-a — 1960—1970.
- generația III-a — 1965—1975.
- generația IV-a — începînd din 1970.

● **Generația I-a.** Începînd cu anul 1950 se poate spune că omenirea a trecut la utilizarea calculatoarelor electronice pentru prelucrarea automată a datelor; ca urmare, apar în această perioadă metode și tehnici specifice acestui nou mod de lucru. Se începe cu o serie de tehnici pentru reprezentarea grafică a fluxurilor de prelucrare automată a datelor (scheme tip flow-chart generale și diagramele-bloc), evoluînd către o descriere formalizată a fluxului de informații și a desfășurării programului de calcul.

În aceste descrieri ale fluxului de prelucrare sînt utilizate o serie de **verbe standardizate**, care marchează tipurile de prelucrare pentru o descriere consistentă și unitară a prelucrării, inteligibilă pentru toți utilizatorii.

● **Generația a II-a.** Decalajul dintre complexitatea sistemelor informatice solicitate de utilizatori și metodele folosite la realizarea acestora a început, din anul 1960, să se resimtă din ce în ce mai mult. În consecință, o serie de firme furnizoare de calculatoare electronice, precum și unele instituții specializate încep să se preocupe de elaborarea unor metode și tehnici adecvate, mai întii ca tehnici manuale și apoi ca tehnici semiautomate.

După cîțiva ani de experimentare internă, în 1968 firma N.C.R. (National Cash Register) publică manualul A.D.S. (Accuratelv Defined System), considerat ca prima tehnică ce realizează o formalizare completă și corelată a descrierii cerințelor unui sistem informatic, utilizînd un set de cinci formulare standardizate (rapoartele de ieșire, datele de intrare, calculele de efectuat, datele de reținut și condițiile logice de execuție a prelucrărilor).

Un alt moment important în această evoluție este marcat de apariția **algebrei informațiilor** (I.A. — Information Algebra), care oferă o bază teoretică importantă pentru formalizarea și automatizarea ulterioară a procesului de descriere și proiectare a sistemelor informatice. Această preocupare importantă s-a dezvoltat pe baza tehnicilor de analiză matematică și statistică.

Un prim obiectiv al algebrei informațiilor a fost acela de a extinde conceptul **relațiilor structurale** dintre date la toate aspectele procesului de prelucrare, extinzînd compilatoarele pentru traducerea acestui tip de expresii relaționale în termeni procentuali și

reducînd, astfel, substanțial munca analistului de sistem.

● **Generația a III-a.** În ultimii zece ani, datorită introducerii informaticii în sisteme cit mai complexe, destinate conducerii proceselor economice, s-au făcut eforturi tot mai mari pentru elaborarea de noi metode și tehnici adecvate, apărînd și metoda de proiectare a sistemelor informatice asistată de calculator.

O primă etapă este aceea a automatizării parțiale a tehnicilor manuale existente, de exemplu: procesoare de traducere a tabelelor de decizie, metoda ADS automatizată, metoda TAG/IBM automatizată. În a doua etapă apar tehnici noi, orientate direct spre analiza și proiectarea sistemelor informatice asistată de calculator. Apar o serie de preocupări de elaborare a unor noi limbaje specializate pentru descrierea sistemelor informatice.

Cercetări serioase în acest domeniu încep să fie efectuate la Universitatea din Michigan (S.U.A.), începînd din anul 1967, o dată cu inițierea proiectului ISDOS (Information System Design and Optimization System). În aceeași etapă apar o serie de tehnici destinate generării automate a programelor. Cităm: metoda HOSKYNS (S.U.A.) și numeroasele metode și tehnici franceze (ARIANE, PAC/CORIG, ARMIN/PARM, PROTÉE etc.).

● **Generația a IV-a.** În ultimii ani a apărut ideea realizării unor **tehnici integrate** (caracteristică a generației a IV-a), care să poată asigura întreg ciclul de realizare a sistemului informatic, începînd de la stabilirea cerințelor, pînă la modificarea și întreținerea sistemului.

Pentru realizarea unor astfel de tipuri de tehnici este necesar ca în acest proces să fie inclus și un **sistem de optimizare** a soluțiilor adoptate; or, așa cum o demonstrează conceptul ISDOS, acest deziderat nu poate fi realizat decît prin tehnicile integrate de proiectare automată.

Reprezentativ pentru generația a IV-a de realizare a sistemelor informatice — cu ajutorul calculatoarelor electronice, alegîndu-se și varianta optimă a soluției — rămîne totuși proiectul ISDOS.

Obiectivul principal al acestui proiect și constituie cercetarea procesului de realizare a sistemelor informatice și automatizarea în cit mai mare măsură a acestui proces, într-o concepție integrată.

Proiectul ISDOS, lansat în urmă cu aproape 10 ani, a depășit faza de concept, a început să aibă o serie de părți operaționale și, în ultimul timp, a făcut progrese care determină pe mulți specialiști (pesimiști la început) să-i vadă șansele de reușită, chiar dacă scopul final — generarea complet automată a sistemului informatic, numai pe baza unor cerințe corect exprimate de utilizator — reprezintă un țel poate prea ambițios pentru momentul actual, pînă la el fiind încă o cale lungă.

SINOPTIC

În premieră:

interconectarea

a două calculatoare

Pentru prima dată în țară, la centrul de calcul al Centralei industriale de medicamente, cosmetice, coloranți și lacuri -București a fost concepută și realizată interconectarea a două sisteme de calcul Felix C-256, în vederea creșterii gradului de utilizare a acestora. Cele două sisteme funcționau independent în aceeași sală; unul dintre ele este prevăzut cu două cititoare de cartele și două imprimare rapide, care acum, prin interconectare, preiau sarcinile echipamentelor corespunzătoare ale sistemului vecin, în caz de stagnare a acestora datorită unor defecțiuni. Se apreciază un efect economic anual de peste 500 000 de lei, plus avantaje în ce privește mobilitatea exploataării, posibilitatea de a planifica dinamic activitatea de întreținere la cele două echipamente.

Formarea

de specialiști

în informatică

Cu concursul Centrului teritorial de calcul Brașov, Cabincul pentru probleme de organizare al județului Covasna pregătește condițiile pentru introducerea prelucrării automate a datelor în unitățile economice din județ. Există de pe acum, în fiecare întreprindere principală, 1—2 cadre pregătite în informatică, există și un oficiu de calcul, la Sf. Gheorghe; în prezent se trece la organizarea unui curs de sensibilizare, cu participare numeroasă — circa 150 de cadre de conducere, tehnice și economice, mai ales din compartimentele de execuție. Sînt prevăzute cite două sedințe de însușire și aplicații, timp de 3—4 luni. O parte dintre absolvenți vor urma apoi un curs de specializare.

Organizare

modernă

în construcții

● Truștul de construcții industriale din municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej, deținătorul distincției de frunțas pe țară în întrecerea socialisată pe anul 1975, înscrie în continuare rezultate bune în îndeplinirea indicatorilor cantitativi și calitativi ai planului. Șantierele sale de la Combinatul de îngreșăminte chimice Bacău și Fabrica de ciment Tașca-Bicaz, declarate model, constituie un teren propice de aplicare a metodelor moderne de organizare și conducere a producției de construcții-montaj, între care diferite module ale sistemului integrat de conducere SICOP cu folosirea calculului automat, programarea lucrărilor pe baza analizei drumului critic, specializarea loturilor, judicioasa coordonare a activității cu cea a subantreprizelor de montaje-instalații și lucrări speciale etc. Ca efect se înregistrează un nivel ridicat al productivității muncii, scutirea duratelor de execuție, reducerea prețului de cost, unirea sindicatelor din industria construcțiilor, în colaborare cu organele locale, a organizat la cele două șantiere interesante schimburi de experiență, la care au participat reprezentanți ai altor unități din ramură. Generalizarea metodelor folosite de truștul frunțas va contribui la îndeplinirea sarcinilor stabilite de recenta Plenară a C.C. al P.C.R., în legătură cu perfecționarea activității de concepție și execuție în domeniul construcțiilor industriale.

În sprijinul celor care studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid

CURSUL :

Socialismul științific
și problemele
dezvoltării
economico-sociale
a României

CONCEPTUL DE CREȘTERE ECONOMICĂ ÎN LUMEA CONTEMPORANĂ

Teorii și modele ale creșterii economice. Confrontări actuale între teoriile marxiste și cele nemarxiste ale creșterii economice

ÎN LITERATURA economică postbelică, dar îndeosebi din deceniile 6 și 7, tema creșterii economice ocupă un loc principal. Dacă în gândirea economică marxistă tema creșterii economice există încă la fondatori — în schemele reproducerii capitaliste lărgite elaborate de Marx și adîncite de Lenin — în gândirea burgheză dominantă pînă în perioada postbelică sînt viziunile statice. Abia în perioada postbelică gândirea burgheză se orientează masiv spre problemele dinamicii economice, spre obținerea unui echilibru dinamic.

Cauzele, conținutul și orientările principale ale teoriilor creșterii economice

PRINCIPALA cauză a apariției teoriilor și modelelor creșterii rezidă în **revoluția tehnico-științifică ce se desfășoară pe plan mondial în perioada postbelică**. Teoriile creșterii sînt reflexive — evident de pe poziții de clasă diferite — fenomenului real al creșterii în ritm mai rapid al economiilor naționale decît în perioada antebelică. O altă cauză generală o constituie **formarea sistemului mondial socialist**, desfășurarea întrecerii economice dintre cele două sisteme. În aceste condiții, obținerea unui ritm susținut de dezvoltare economică devine un puternic argument practic în favoarea unui sistem social sau a altuia. Ritmurile incomparabil mai înalte și mai stabile ale țărilor socialiste sînt o expresie concretă a superiorității socialismului asupra capitalismului.

Alături de aceste cauze mai generale, comune, teoriile creșterii au la bază și o seamă de cauze specifice, generate de sistemul social, nivelul de dezvoltare al țărilor etc. Astfel, în țările socialiste, care au moștenit în majoritatea lor o economie relativ înapoiată, necesitatea unei creșteri economice rapide — deci și a preocupărilor teoretice față de fenomenul creșterii — decurge din necesitatea depășirii stării de înapoiere și ajungerii din urmă a țărilor avansate, din necesitatea sporirii într-un ritm rapid și înalt a nivelului de trai al celor ce muncesc, din necesitatea valorificării plene a resurselor naturale și umane, a avantajelor sistemului socialist. În gândirea economică burgheză lărgă preocupare față de problemele creșterii a fost determinată de necesitatea maximizării profiturilor, a valorificării capitalului, precum și de iluzia larg propagată de ideologia burgheză după care printr-o creștere economică mai rapidă s-ar putea aplana sau estompa deosebirea de venituri, de nivel de trai, s-ar putea asigura bunăstarea tuturor, s-ar putea preîmpina șomajul, crizele, dezechilibrele, după principiul „echilibrului bicicletei” (cu cit viteza e mai mare crește stabilitatea). Realitatea postbelică din țările capitaliste, și cu deosebire ultimii ani, au infirmat în bună măsură aceste așteptări.

Noțiunea de creștere economică are **accepțiuni diferite** la diferiți economiști. Cei mai mulți gânditori înțeleg prin creștere economică sporirea relativ constantă a produsului național brut

sau a venitului național într-o anumită perioadă, față de o perioadă anterioară, exprimată în cifre absolute sau relative, pe total economie sau pe locuitor. Cel mai frecvent creșterea economică se exprimă în procente, ca ritm al creșterii produsului național brut sau a venitului național pe ansamblul unei economii naționale. Totodată, numeroși economiști fac o anumită distincție între creștere și dezvoltare. În aceste cazuri, prin creșterea economică se înțelege doar, sau mai ales, un spor cantitativ de producție sau venit, în timp ce noțiunea de dezvoltare include, alături de creșterea cantitativă și modificări în structura pe ramuri sau sectoare ale economiilor naționale. De aici teza după care teoriile creșterii se referă cu precădere la problemele țărilor mai dezvoltate, cu o structură mai mult sau mai puțin modernă, în timp ce teoriile dezvoltării privesc îndeosebi economiile țărilor subdezvoltate sau în curs de dezvoltare, care trebuie să-și propună și modificări de structură.

Teoriile creșterii sînt **teorii ale dinamicii economice**. Ele încearcă să măsoare influența unor factori dinamici, cum ar fi progresul tehnic, creșterea productivității muncii, a investițiilor, a populației și calificării ei etc. asupra evoluției produsului social (brut) sau venitului național. Mai precis, ele încearcă ex-ante să determine ritmul necesar (sau posibil) de creștere al factorilor pentru ca prin efectul cumulat al factorilor luați în calcul să se obțină un ritm prestabilit, propus, dorit sau planificat de creștere a întregii producții naționale.

Majoritatea teoriilor creșterii economice sînt expuse sub forma unor **modele economico-matematice** — simple sau agregate — prin care se încearcă comensurarea și corelarea efectelor cumulate ale modificării factorilor asupra ritmului general. Pe baza acestor modele se formulează adesea **recomandări de politică economică** prin care să se asigure creșterea dorită, ele devenind astfel instrumente de dirijare sau planificare a economiilor naționale. Putem considera deci că principalele componente ale unei teorii a creșterii sînt **concepția teoretică generală, modelul economico-matematic și setul de recomandări de politică economică**.

Din punctul de vedere al concepției teoretice generale se disting două mari orientări — și anume teoriile marxiste și teoriile burgheze ale creșterii economice. Cele marxiste pornesc de la concepția economică și social-filozofică a clasei muncitoare, formulînd concluziile și recomandările practice în lumina acestei concepții, în timp ce la baza teoriilor și modelelor burgheze stau diferite teorii și concepții vulgare, neștiințifice, ceea ce afectează corespunzător atît valoarea științifică a modelului cît și valoarea practică a concluziilor și recomandărilor de politică economică. Atît în cadrul orientării marxiste cît și a celei burgheze întîlnim teorii și modele foarte variate în funcție de condițiile concret istorice ale țării pentru care se elaborează modelul — caracterul relațiilor de producție, nivelul sau stadiul dezvoltării economice și sociale, nivelul tehnic, structura pe ramuri a economiei, resursele naturale și umane ale țării, scopul imediat și de perspectivă etc. — cît și în funcție de accentul diferit pus de un autor sau altul pe unul sau altul din factorii creșterii economice.

Critica teoriilor și modelelor burgheze ale creșterii economice

PREOCUPAREA foarte largă a economiștilor burghezi față de problemele creșterii, ale reproducției sociale, ale macroanalizei a dus la apariția unui mare număr de teorii și modele ale creșterii economice. Cele mai cunoscute sînt ale lui R. F. Harrod, E. Domar, N. Kaldor, J. Robinson, dintre cele de **inspirație dirijist-Keynes-istă** iar dintre cele de **factură neoliberală** modelele lui R. Sollow, A. Levin, M. Allais ș.a. Primele pun accentul pe rolul statului, al politicii economice în asigurarea unui echilibru dinamic în timp ce ultimele se construiesc pe rolul pieței libere. Unii economiști burghezi ca de pildă Tsuru, Bronfenbrenner ș.a. încearcă să adapteze și să dezvolte schemele reproducției lărgite ale lui Marx de pe pozițiile burgheze.

Analizînd diferitele teorii și modele burgheze ale creșterii economice trebuie să recunoaștem și să apreciem corespunzător o seamă de **contribuții pozitive la investigarea proceselor și fenomenelor economice**: folosirea masivă a matematicii în economie, respectiv dezvoltarea economiei, dezvoltarea modelării unor procese și fenomene economice, dezvoltarea instrumentarului matematic de comensurare a intensității diferitelor fenomene și de corelare a efectelor mai multor factori, surprinderea reală a unor legături funcționale și tehnico-economice sau politico-economice din economia capitalistă de astăzi, elaborarea sau dezvoltarea unor metode statistico-matematice de studiu a diferitelor fenomene la nivel micro, macro sau monoeconomic și altele. Toate acestea reprezintă, într-un fel sau altul, într-o măsură sau alta progrese reale, **contribuții reale, la dezvoltarea științei economice.**

Teoriile și modelele burgheze ale creșterii economice **ignora însă finalitatea și latura calitativă a proceselor și fenomenelor**, faptul că acestea se desfășoară într-un context social determinat și exprimă anumite interese și relații de producție. Ignorarea relațiilor de producție în condițiile în care cauza crizelor, șomajului, dezechilibrelor și instabilității economiei capitaliste se află tocmai în relațiile de producție burgheze, căutarea cauzelor în domeniul psihologiei, al politicii economice, al unor fenomene de conjunctură duce adeseori la concluzii neștiințifice, la recomandarea unor măsuri de politică economică cu eficiență limitată. Scopul de clasă burghez — vindicarea, perpetuarea și apărarea orînduirii capitaliste perimate — împiedică pătrunderea teoriei economice respective în esența fenomenelor, limitîndu-i valoarea științifică și mai ales practică.

Chiar unii economiști burghezi mai realiști, ca de pildă V. Leontieff subliniază **caracterul abstract, artificios al majorității modelelor burgheze**, abuzul de matematică, operarea cu date ipotetice, rupte de realitate, eliminarea din analiză a ceea ce nu poate fi cuantificat, utilizarea unor premise apriorice și formularea unor concluzii prestabilite. În sfîrșit, chiar dacă am accepta că analizele burgheze sînt corecte, modelele perfecte, că recomandările de politică economică sînt realiste — evident din punct de vedere al societății burgheze — valoarea practică a teoriilor burgheze ale creșterii economice este încă limitată deoarece aplicarea în practică a măsurilor de politică economică recomandate, considerate necesare, se lovește de **proprietatea privată burgheză**. Statul burghez nu poate impune monopolurilor să-și sporească investițiile, să se orienteze spre anumite ramuri, să utilizeze o anumită tehnică etc. pentru obținerea unui anumit ritm de ansamblu dacă aceste măsuri nu asigură creșterea nemijlocită a profiturilor.

Avînd un pronunțat caracter utilitarist, teoriile burgheze ale creșterii economice au și o considerabilă încărcătură apologetică prin încercarea de acreditare a ideii perfectibilității la infinit a capitalismului, a ideii după care cauza răului nu stă în natura socială a sistemului capitalist, ci într-o politică economică greșită, în psihologia oamenilor etc.

Reacții burgheze în plan teoretic împotriva creșterii economice devastante. Critica teoriilor și modelelor „creșterii zero”. Teorii ale „creșterii organice”

ÎN PERIOADA postbelică, sub influența a numeroși factori — între care revoluția tehnico-științifică și dezvoltarea largă a capitalismului monopolist de stat ocupă un loc important — economia țărilor capitaliste dezvoltate a cunoscut, o perioadă destul de îndelungată, ritmuri relativ ridicate de creștere. Des-

fășurarea acestei creșteri a generat sau accentuat progresiv însă o seamă de consecințe și fenomene negative, chiar alarmante: creșterea considerabilă a poluării și degradării mediului înconjurător, amenințarea echilibrului ecologic, creșterea spațiilor ocupate de reziduurile industriale, reducerea substanțială a unor resurse naturale care nu se reînnoiesc și îndeosebi a resurselor energetice etc. În plan social s-au accentuat inegalitățile economice, a crescut discrepanța dintre săraci și bogați, s-au accentuat decalajele economice și tehnologice dintre țările avansate și țările slab dezvoltate sau în curs de dezvoltare care formează majoritatea populației lumii, s-a accentuat insuficiența de alimente pentru unii dar și risipa, luxul și opulența unui număr restrîns de oameni, s-a accentuat exploatarea maselor muncitoare, a crescut tensiunea nervoasă, „stressul”, neliniștea pentru propria soartă ca și a societății în general. În aceste condiții, la început mai timid, apoi tot mai răspicat și mai frecvent apar, de pe poziții burgheze, sau mic burgheze numeroase critici și condamnări la adresa creșterii economice devastante, a creșterii de dragul creșterii, se lansează chemări la oprirea sau încetinirea creșterii economice pentru „salvarea” speciei umane, se condamnă creșterea economică în sine.

Aici este cazul să precizăm că după opinia economiștilor marxiști, a unor economiști burghezi mai lucizi, mai „radicali” — opinie confirmată de experiența creșterii economice din țările socialiste — cauza tuturor acestor fenomene negative nu este creșterea economică în sine, ca proces, ci **subordonarea exclusivă a creșterii, a progresului, comandamentului sporirii profiturilor indiferent de consecințe**, risipa de resurse pe care o generează „societatea de consum”, stimularea pe orice cale a consumului de dragul consumului — dar în substrat în virtutea asigurării creșterii profitului.

Teoreticienii burghezi, apărătorii ai societății capitaliste, cu greu pot accepta însă asemenea explicații. În consecință, temeiul gravelor probleme cu care se confruntă societatea capitalistă și pe această cale afectează umanitatea în general, este căutat de către numeroși economiști capitaliști în cauze de ordin natural — caracterul limitat al resurselor naturale, fertilitatea descrescîndă a solului, explozia demografică — sau chiar în progresul tehnic, nivelul dezvoltat al producției și tehnicii, comportamentul indivizilor etc. Evident, în aceste condiții, soluțiile propuse în vederea înlăturării neajunsurilor nu pun în discuție sistemul capitalist. Cu alte cuvinte, fenomenele proprii capitalismului, **consecințele negative ale creșterii din societatea capitalistă sînt extrapolate asupra întregii societăți omenesti**, asupra civilizației tehnice și umanității în general.

Expresia cea mai semnificativă a acestei concepții este modelul american „Forrester-Meadows”, cunoscut și sub denumirea de „**teoria creșterii zero**”, expusă în lucrarea „Limitele creșterii” apărută în 1972 și prezentată sub forma unui raport adresat „Clubului de la Roma”. Pe baza unor date și serii statistice, alcătuite însă pe baze discutabile, autorii au apreciat că populația, poluarea și industrialismul cresc exponențial, se dublează la intervale scurte, în timp ce volumul de resurse ce nu se înnoiesc și producția de alimente pe cap de locuitor au o tendință de scădere, uneori chiar în progresie geometrică, exponențială. Astfel, precizează autorii, dacă ritmurile actuale de creștere vor continua, dacă evoluțiile mai sus menționate nu vor fi contracarate, în viitorul secol omenirea, în ansamblul ei, va atinge limitele traiului pe planetă, va urma catastrofa omenirii, prăbușirea totală a civilizației. Teoria are de partea ei argumentul unui imens material statistic prelucrat la cele mai perfecționate calculatoare electronice. Soluția propusă constă în principal în oprirea creșterii: stabilizarea numărului populației globului prin echilibrarea ratei natalității și a mortalității, reducerea noilor investiții la nivelul înlocuirii capitalului fix uzat. Alături de această soluție de fond, de natură malthusianistă, autorii mai propuneau și unele soluții, în principiu raționale, corecte, dar greu aplicabile într-o societate burgheză cum sînt: măsuri energice împotriva poluării, pentru refacerea și conservarea mediului înconjurător, raționalizarea consumului de resurse care nu se reînnoiesc, ridicarea eficienței utilizării lor, atragerea în exploatare a unor zăcăminte mai sărace, reciclarea unor deșeuri și reziduuri, creșterea investițiilor în agricultură, în producția de alimente, reducerea risipei individuale, repartizarea „mai echitabilă” a veniturilor între clasele sociale, etc.

Pe lângă **efectul pozitiv al sensibilizării opiniei publice față de unele probleme cu care realitatea umanitatea se confruntă în zilele noastre**, teoria și soluțiile propuse au **vicii de fond**, care le conferă un pronunțat caracter neștiințific, antiuman. În primul rînd, acestea ignorează enormele decalaje dintre țări, preconizînd deopotrivă oprirea creșterii în (sau poate mai ales în) țările subdezvoltate, cu un venit național de pînă la 100—150 de dolari pe cap de locuitor, cît și în țările care, exploataînd prădalnic timp de multe decenii resursele și populația țărilor inapoiate, au acum un venit mediu de 40—50 de ori mai mare, fapt ce ar perpetua și chiar adînci decalajul. În al doilea rînd,

se ignoră structura socială a lumii contemporane, faptul că altele sînt scopurile și consecințele creșterii în socialism decît în capitalism. În al treilea rînd, așa cum au demonstrat numeroși specialiști, printre care mai mulți doctrinari burghezi, autorii au subestimat unele resurse și mai ales au subestimat progresul tehnico-științific, posibilitățile nebănuite pe care planeta și mintea omenească le au pentru asigurarea unui trai mai bun pentru toți membrii comunității umane. Se poate spune și că autorii nu au în vedere faptul că principala cauză a subdezvoltării, a mizeriei unei mari mase de oameni, a decalajelor nu este nici creșterea, nici caracterul limitat al resurselor, nici suprapopulația, ci sistemul capitalist, politica imperialistă, colonialistă și neocolonialistă, politica de jefuire a resurselor și bogățiilor altor țări. **Soluția reală, primordială pentru înlăturarea gravelor probleme menționate este lichidarea sistemului capitalist și a relațiilor interstatale de dominație și asuprire.**

Criticile violente ale marxiștilor și chiar a multor economiști nemarxiști la adresa teoriei „creșterii zero”, dezvoltarea viciilor ei metodologice și a substratului reacionar au obligat pe unii economiști burghezi la avansarea unor reconsiderări. Astfel apare „teoria creșterii organice” a lui Pestel și Mesarovich, expusă în lucrarea tradusă și în limba română „Omenirea la răspîntie”. Acceptînd în linii mari premisele și concluziile grupului Meadows, inclusiv unele din soluțiile preconizate, cel de-al doilea raport către Clubul de la Roma introduce unele corective metodologice: în locul curbelor de creștere exponențială, nediferențiată, „cancerosă”, cu o numească autorii, se operează cu ipoteza „creșterii organice” sau diferențiale iar în locul abordării nediferențiate a globului lumea se împarte — după anumite criterii, și acestea discutabile — în zece nivele, zone geografice, fiecare zonă cuprinzînd țări cu nivele și structuri economice — după părerea autorilor — apropiate. Ideea de bază este că în cadrul sistemului mondial global diferitele subsisteme să se dezvolte diferențiat — mai rapid zonele înapoiate, mai încet cele dezvoltate — după principiul încetinirii creșterii organismelor vii în fazele de maturitate, astfel încît, asigurîndu-se o creștere globală într-un interval de timp oarecare, să se elimine prea marile decalaje dintre diferitele zone ale lumii.

Această teorie cuprinde numeroase idei raționale, evidențiate și în soluțiile preconizate. Pestel și Mesarovich văd calea realizării creșterii organice prin colaborare și cooperare, prin ajutor și transfer de resurse tehnice, financiare și științifice spre zonele și țările mai înapoiate, prin opțiunea — evident în accepțiunea burgheză a autorilor — pentru o nouă ordine economică internațională. Și autorii acestui model evită să ia în considerare **structura socială a lumii, faptul că principala cauză a rețelilor este sistemul capitalist, nu țîn seama de faptul că lumea este formată nu din zece zone, ci din numeroase state independente și suverane, fiecare stat cu specificitatea lui istorică, socială, politică, geografică. Ei nu recunosc faptul că în momentul de față sînt necesare și posibile schimbări revoluționare în lume etc. Oricum, teoria „creșterii organice” oferă un teren mai larg pentru dialogul și confruntarea cu gîndirea marxistă și în general cu cea progresistă, reprezentînd totodată un pas înainte în modelarea unor fenomene mondiale, pledînd pentru creștere, colaborare și cooperare.**

Teorii și modele ale creșterii economice în socialism

O CREȘTERE echilibrată, eficientă, a cărei finalitate este omul nu poate fi realizată decît în orînduirea socialistă, în condițiile relațiilor socialiste de producție. Pornind de la teoria generală marxistă a reproducției sociale conceptele marxiste de creștere au în vedere atît creșterea producției și a venitului național a forțelor de producție cît și **reproducția ne scară lărgită, respectiv perfecționarea relațiilor de producție.** Ținînd seama de caracterul planificat al conducerii și dezvoltării economiilor socialiste, modelele creșterii se transformă în instrumente de opțiune științifică pentru una sau alta din variantele de plan.

În țările socialiste, conceperea politicii de creștere economice constituie prerogativ al partidelor și statelor respective. Aceste politici se deosebesc de la țară la țară datorită faptului că se bazează pe evaluarea condițiilor istorice din fiecare țară pe elemente specifice determinate de nivelul de dezvoltare al statelor respective*).

*) Problemele creșterii economice s-au aflat și se află permanent în cercetarea și dezbaterile a numeroși economiști, unii dintre aceștia — printre care sovieticii Novojilov și Kantorovici, polonezul Kalecki, românul Emilian Dobrescu ș.a. — concepînd și unele modele.

Conceptul Partidului Comunist Român de creștere economică, de ridicare permanentă pe noi trepte, a calității vieții și a condiției omului este concretizat în politica de accelerare a dezvoltării economico-sociale a țării, de structurare modernă a economiei naționale, în preocupările de realizare a unor ritmuri susținute menite să înlăture cît mai rapid decalajele ce ne despart încă de țările dezvoltate economic, în politica de accentuare a laturilor calitative ale dezvoltării, în grija pentru valorificarea superioară a potențialului material și uman al României, pentru dezvoltarea echilibrată a întregului teritoriu, prin toate acestea urmărindu-se creșterea neîntre ruptă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. **Progresele însemnate obținute în aceste direcții în ultimul deceniu de către țara noastră, angajată odată cu cincinalul 1971—1975 pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate sînt direct legate de personalitatea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, de gîndirea sa profundă care fertilizează și dinamizează întreaga dezvoltare economico-socială a României.**

Sintetizînd rezultatele politicii partidului de dezvoltare economico-socială a țării pe baza unui raport, științific determinat, între fondul de consum și fondul de dezvoltare, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU sublinia la Congresul Uniunii Generale a Sindicatelor din România că: **„Datorită acestei politici, a alocării unei treimi din venitul național pentru dezvoltare am putut asigura progresul accelerat al economiei și ca urmare, creșterea în ultimii 10 ani de circa 2,5 ori a venitului național. Pe această bază am putut spori venitul național pe locuitor de la circa 7.670 lei, cît era în 1965, la peste 17.000 lei în 1975. Dacă am fi acordat, de exemplu, numai 25% pentru dezvoltare, am fi realizat un ritm mai redus de creștere economică, iar venitul național ar fi fost mult mai mic, cel mult ar fi putut ajunge la circa 14.000 lei pe locuitor”. „Apare de la sine înțeles, sublinia mai departe secretarul general al partidului, că dacă n-am asigura în continuare un ritm înalt de creștere a forțelor de producție, dacă am schimba raportul dintre fondul de dezvoltare și cel de consum, am ajunge să batem pasul pe loc, ceea ce, în condițiile unei vertiginoase dezvoltări contemporane, ar avea drept consecință adîncirea decalajului ce desparte România de țările avansate economic, condamnarea țării noastre la rămînerea în urmă pentru o lungă perioadă de timp”.**

Pornind de la liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale în scopul înlăturării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism elaborate de Congresele X și XI ale P.C.R., ținînd seama de caracterul socialist al economiei României, de faptul că România este încă o țară în curs de dezvoltare și deci trebuie să-și asigure ritmuri cît mai înalte de creștere, considerînd că un rol decisiv în obținerea acestor ritmuri revine acumulării în lucrările mai multor economiști se aduc argumente convingătoare care relevă încă o dată judiciozitatea opțiunilor cuprinse în documentele Congresului X și XI ale P.C.R., referitor la faptul că o rată înaltă a acumulării de 30—34% pe perioade îndelungate de 15—20 de ani asigură o creștere absolută mai mare a fondului de consum pe întregul interval decît dacă ar crește ponderea consumului în venitul național.

VARIATELE TEORII și modelele de creștere economică reprezintă o direcție relativ nouă și fecundă de dezvoltare a științei economice contemporane, la care pot contribui economiști de diverse orientări, o direcție fertilă de afirmare a superiorității incontestabile a teoriilor și modelelor bazate pe concepția economică generală marxist-leninistă.

prof. dr. Vasile IOȚA

INTREBĂRI

- 1) Ce se înțelege prin creșterea economică și cum se explică orientarea masivă a economiștilor spre problemele acesteia.
- 2) Care sînt principalele caracteristici și limite ale teoriilor și modelelor burgheze.
- 3) Care este substratul de clasă al teoriilor „creșterii zero” și „organice”.
- 4) În ce constă modelul românesc al creșterii economice; prin ce se justifică necesitatea obiectivă a unei rate înalte a acumulării în etapa actuală de dezvoltare a României.

BIBLIOGRAFIE

- Programul P.C.R., de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, Ed. Politică, 1975, p. 65—71; 87—92.
- Nicolae Ceaușescu: Raport la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, Ed. Politică, 1974, p. 59—60;
- Nicolae Ceaușescu: Cuvîntarea la Congresul Uniunii Generale a Sindicatelor din România, Ed. Politică, 1976, p. 12—16.
- Mai pot fi consultate: Emilian Dobrescu: Ritmul creșterii economice. Teorie și analiză, Ed. Politică, Buc., 1968; Ivanciu Nicolae-Văleanu: Teorii și modele ale creșterii economice. Critica teoriilor și modelelor „creșterii economice zero” în „Prelegeri de doctrine economice contemporane”, curs litografiat, A.S.E., Buc., 1974, p. 219—270.

PARTICULARITĂȚILE REPRODUȚIEI LĂRGITE ÎN COOPERATIVELE AGRICOLE DE PRODUȚIE (II)

O ALTĂ PARTICULARITATE a reproducției lărgite în agricultură este aceea că se refolosec în procesul de producție mari cantități de produse secundare (vegetale, animale) și deșeuri, care participă la obținerea de noi bunuri materiale fără o cheltuială prealabilă. Producția secundară din sectorul vegetal (paie, pleavă, coceni, colete și frunze de sfeclă, capitulele de floarea-soarelui etc.) se obține în general cu aceleași cheltuieli cu care se realizează producția de bază (grâul, porumbul, sfecla de zahăr, semințele de floarea-soarelui etc.), dar se folosește cu mare randament în sectorul creșterii animalelor. Producția secundară din zootehnie — gunoiul de grajd — se folosește în sectorul producției vegetale, fiind unul dintre factorii care ridicând fertilitatea solului, contribuie în mod substanțial la obținerea de recolte sporite pe unitatea de suprafață. De asemenea, în sectorul viticol, deșeurile, rezultate în urma prelucrării strugurilor, pot fi folosite cu rezultate bune pentru obținerea de țuică sau chiar în hrana bovinelor. Iată deci cum producția secundară, precum și mari cantități de deșeuri rezultate din prelucrarea sau chiar consumul diferitelor produse agricole, refolosite în procesul de producție, participă la obținerea de noi bunuri materiale, fără o cheltuială prealabilă.

În agricultura județului Bacău se obține anual o producție secundară de 100 mii tone paie, 200 mii tone coceni și 20 mii tone colete și frunze de sfeclă. Cu această cantitate de furaje grosiere, folosite în mod intensiv, se poate obține o cantitate de 18 460 tone carne de bovină, ceea ce ar reprezenta circa 33% din totalul de carne obținut în județ.

Din păcate, nu întreaga producție secundară este folosită în mod rațional în hrana șeptelului. De exemplu, capitulele de floarea-soarelui, care în județul Bacău se ridică la peste 2 mii tone, nu sînt folosite deloc în hrana animalelor deoarece lipsesc morile de tocat. De altfel, nu sînt tocătoare suficiente nici pentru pregătirea cocenilor și a paielor necesare furajării șeptelului.

Acestui aspect considerăm că industria noastră constructoare de mașini agricole ar trebui să-i acorde atenția cuvenită.

Cheltuiala de muncă și rezultatele economice

PARTICIPAREA în procesul de producție din agricultură a organismelor vii face ca acumularea și reproducția lărgită să aibă unele particularități reflectate în faptul că timpul de producție este determinat de legi naturale. **Înlocuirea organismelor vii nu poate fi făcută parțial, ci numai dintr-o dată, integral.** Acest fenomen este determinat de caracteristica mijloacelor de producție însușite (animale, plantații de vii, de pomi) de a se autoreproduce. Pe această bază, o parte din produsele biologice care participă la procesul reproducției lărgite servesc pentru perpetuarea speciei.

În agricultură nu poate fi trecută cu vederea influența reproducției naturale a potențialului biologic asupra producției economice. În ramurile producției vegetale, procesul tehnologic avînd loc în majoritatea cazurilor sub cerul liber, obiectele muncii — plantele — sînt expuse acțiunii factorilor naturali, care influențează încă într-o măsură însemnată rezultatele muncii. Efectul factorilor naturali asupra producției agricole este mult mai mare decît în alte ramuri ale producției materiale,

ceea ce se răsfrînge în mod direct asupra cantității și calității produselor. În scopul de a reduce la maximum influența negativă a factorilor naturali asupra reproducției lărgite în general și în mod special asupra procesului de autoproducere al mijloacelor de producție însușite, activitatea de cercetare științifică agricolă în țara noastră este orientată în vederea ridicării continue a potențialului biologic al plantelor și animalelor.

O particularitate specifică a reproducției în agricultură o reprezintă și dispersarea producției agricole pe suprafețe întinse și aflate la mari distanțe. În ramura vegetală obiectele muncii — plantele — sînt legate în tot timpul procesului tehnologic sau numai o parte din acesta de pămînt. Pentru efectuarea lucrărilor necesare, aceste obiecte ale muncii nu pot fi transportate la mașini, ca în cele mai multe ramuri industriale, ci, dimpotrivă, mașinile se deplasează la obiectele muncii și lucrează din mers pe tot teritoriul ocupat de plantele cultivate. Din aceste cauze lucrătorii din agricultură sînt obligați să se deplaseze repetat pe distanțe mari pentru efectuarea muncilor și pentru transportarea mijloacelor de producție și apoi a recoltei obținute. După unele aprecieri, transportul constituie 40—50 la sută din totalul lucrărilor agricole.

Această particularitate are drept consecință faptul că organizarea și supravegherea muncilor agricole, în condițiile dispersării producției pe suprafețe întinse, se face foarte dificil. Practic, calitatea acestora se poate constata numai după recoltare.

Ținînd seama de importanța pe care o are în dezvoltarea forțelor de producție agricultura, ca ramură de bază a producției materiale, partidul nostru acordă o atenție deosebită ridicării nivelului conștiinței socialiste a tuturor lucrătorilor de pe cgoare, astfel ca țărănimea cooperatistă și mecanizatorii să execute la timp și de calitate toate lucrările agricole, să sporească continuu producția agroalimentară. În cuvîntarea la consfătuirea cadrelor din domeniul științelor sociale și învățămîntului politic, referindu-se la faptul că partidul nostru acordă o mare atenție problemelor economice, între care creșterii eficienței, sporirii productivității muncii, îmbunătățirii calității etc., tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia: „Evident, activitatea politico-ideologică trebuie să pună în centrul preocupărilor sale aceste probleme fundamentale, esențiale pentru dezvoltarea fărăi noastre în perioada următoare“.

Ținînd cont de această indicație prețioasă, organele și organizațiile noastre de partid, toți factorii educaționali trebuie să intensifice munca politică de masă în rîndul oamenilor muncii din agricultură, pentru ca fiecare să-și aducă contribuția sa deplină la executarea lucrărilor agricole la timp și de cea mai bună calitate — premisă de bază a sporirii producției agricole și pe această cale implicit a eficienței economice.

Tot ca o particularitate a procesului reproducției lărgite în agricultură trebuie considerat și aspectul că forța productivă a muncii este determinată între altele și de condițiile naturale. Condițiile naturale diferite imprimă agriculturii un caracter zonal. Acest caracter zonal al agriculturii determină ca în condiții naturale variate, unor cheltuieli de muncă identice să le corespundă rezultate economice diferite. Marx, avînd în vedere acest aspect, arată că datorită condițiilor naturale variate, aceeași cantitate de muncă se exprimă în mai multe sau mai puține valori de întrebuințare. Aceasta impune ca în procesul acumulării și reproducției socialiste lărgite să se țină seama

de caracterul zonal al agriculturii, de condițiile naturale, de întregul complex de factori social-economici și naturali.

O altă particularitate însemnată a reproducției socialiste largite din agricultură este aceea că investițiile făcute pentru dezvoltarea agriculturii se recuperează într-un timp foarte scurt, deci sînt mai rentabile decît investițiile din alte sectoare. De această particularitate a investițiilor în agricultură, în trecut, în țara noastră, nu s-a ținut însă seama în suficientă măsură.

Realizările din ultimii ani privind sporirea investițiilor și pe această cale a producției agricole confirmă încă o dată necesitatea de a se ține cont de această particularitate. Agricultură este ramura care dacă i se acordă atenția cuvenită, răsplătește din plin eforturile făcute.

Datorită politicii științifice a partidului de repartizare proporțională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, și în agricultura județului Bacău investițiile au cunoscut an de an o creștere simțitoare. Astfel, în cincinalul actual investițiile planificate înregistrează o creștere de 2,1 ori față de cincinalul trecut.

Sarcina factorilor locali, alți a beneficiarilor, cît și a constructorului este de a urgenta lucrările de investiții pentru a putea fi date în folosință la termen și exploatate la parametrii planificați: aceasta, cu alți mai mult cu cît executarea unor obiective de investiții, din agricultura județului Bacău, planificate pentru primul an al actualului cincinal, sînt mult rămase în urmă față de grafic.

În studierea trăsăturilor specifice reproducției socialiste largite în agricultură, o importanță deosebită prezintă raportul dintre general și particular. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în articolul său „Rolul conducător al partidului în etapa desăvîrșirii socialismului”, referindu-se la faptul că în construcția socialismului generalul și particularul formează o unitate dialectică inseparabilă, atrăgea atenția că generalul, exprimînd legile sociale obiective, nu poate reflecta însă multitudinea și diversitatea particularităților fenomenelor. De aceea, o mare importanță prezintă studierea și înțelegerea particularului, a condițiilor concrete în care are loc fenomenul dat.

Pornind de la particularitățile generale ale acumulării și reproducției socialiste largite în agricultură, în analiza fenomenelor trebuie să ținem cont de ceea ce este caracteristic, unui sector sau altuia, de particularitățile specifice. Este necesar să avem în vedere existența în agricultura țării noastre a celor două forme de proprietate socialistă care au impus două forme corespunzătoare de organizare a producției, întreprinderilor agricole de stat și cooperativele agricole de producție.

Deosebirile existente între cele două sectoare socialiste ale agriculturii noastre, care rezultă, în principal, din gradul diferit de socializare a mijloacelor de producție, determină unele particularități specifice și forme concrete de realizare a reproducției largite, îndeosebi în fazele producției și repartiției.

În timp ce în I.A.S. rezultatul producției constituie obiectul proprietății de stat și repartiția lui are loc în mod centralizat, produsul muncii obținut în cooperativele agricole de producție aparține fiecărei unități cooperatiste cu autonomie distinctă, în virtutea calității lor de proprietari colectivi independenți. Repartiția producției globale obținute se îndeplinește în conformitate cu hotărârile luate de adunarea generală a operatorilor din fiecare unitate. La obținerea producției în cooperative, alături de operatori, participă lucrătorii stațiilor de mecanizare a agriculturii și specialiștii plătiți de stat, ceea ce înseamnă că îndeplinirea reproducției socialiste largite în sectorul cooperatist al agriculturii are loc cu participarea nemijlocită a statului nostru socialist. De aici decurge consecința că prin sistemul pîrghiilor economice o anumită parte din producția globală obținută în unitățile cooperatiste trebuie să fie repartizată statului, exprimată sub forma plății muncilor S.M.A. în natură și bani. La repartizarea producției în natură și a veniturilor în bani cooperativa agricolă trebuie să aibă în vedere satisfacerea necesităților societății de ansamblu, ale unității însăși și ale membrilor săi.

Spre deosebire de unitățile socialiste de stat, unde retribuția muncii are loc din fondul de compensare a cheltuielilor de forță de muncă, creat la nivelul întregii economii, sub forma remunerării bănești și este garantat de stat, cu obligația îndeplinirii integrale a sarcinilor de producție, în agricultura cooperatistă retribuția muncii se realizează prin forme distincte, mărimea ei diferind de la o unitate la alta în funcție de nivelul

productivității muncii și de volumul muncii depuse în gospodăria obștească de fiecare cooperatist.

Asigurarea progresului și modernizării agriculturii

ÎN ÎNTEPRINDERILE și fermele agricole de stat, întreaga activitate productivă, nivelul acumulărilor și a reproducției largite se planifică prin planul național unic, punîndu-se totodată în acest scop la dispoziția unităților mijloacele materiale și bănești necesare. În cooperativele agricole de producție, dat fiind proprietatea cooperatistă asupra pămîntului și a celorlalte mijloace de producție, ca și a întregii producții realizate prin munca în comun a țăranilor operatori, acei care decid asupra tuturor problemelor economice și organizatorice ale unității, inclusiv asupra fondului de dezvoltare economică și socială ce se va aloca pentru reluarea producției pe o scară largită, sînt membrii cooperativei agricole respective întruniți în adunarea generală — forul suprem de conducere. Deci ritmul reproducției în cooperativele agricole ce se realizează tot pe baza planului național unic, depinde în bună măsură de hotărârile adoptate în adunarea generală.

În cooperativele agricole de producție din județul Bacău, în cincinalul trecut fondul de dezvoltare economico-socială a crescut cu 26%, asigurîndu-se astfel premisele de bază pentru reluarea procesului reproducției largite. Cele mai mari acumulări pentru fondul de dezvoltare au realizat cooperativele Faraoni, N. Bălcescu, Negri, Săucești, Horgești și B. Bistrița. Există însă și cooperative care au înregistrat acumulări reduse, sub posibilitățile pe care le au, ceea ce a dus în ultimă instanță la diminuarea potențialului de reluare a producției la o scară largită, cum este cazul cooperativei Obîrșia, Oncești, Izvorul Berneciului, Colonești, Buhuși, Viforeni, Gura Văii și Frunțești.

Pentru realizarea reproducției largite, statul pune la dispoziția cooperativei, prin intermediul S.M.A., principala bază tehnică materială a producției: tractoare și mașini agricole perfecționate, îngrășăminte chimice și asistența tehnică necesară. Cîteva cifre sînt edificatoare. Între anii 1962 și 1975 în stațiunile pentru mecanizarea agriculturii numărul de tractoare fizice a crescut de la 39 696 la 86 532, al plugurilor pentru tractor de la circa 46 000 la peste 75 207, al cultivatezătoarelor mecanice de la 11 467 la 27 353, al mașinilor de împrăștiat îngrășăminte chimice de la 944 la 9 260, al mașinilor de stropit și prăfuit cu tracțiune mecanică de la 3 292 la 9 120, al combinelor pentru păioase de la 17 366 la aproape 24 053, al combinelor pentru porumb de la 23 la 1 528. În anul 1974 cooperativele agricole au utilizat 526,9 mii tone îngrășăminte chimice substanță activă, ceea ce înseamnă o creștere față de 1962 de circa 17 ori. În anul 1980 vor fi livrate agriculturii 3 033 mii tone îngrășăminte chimice substanță activă, ceea ce reprezintă de aproape 3 ori mai mult decît în 1975 și de 5,5 ori mai mult decît în 1970. În cincinalul trecut numărul specialiștilor cu studii superioare din cooperativele agricole a sporit cu 3 878, în prezent totalizînd peste 10 000. Ei aduc o mare contribuție la introducerea tehnologiei moderne de cultivare a plantelor și creșterea animalelor, factor hotărîtor în sporirea continuă a producției agricole.

La tehnica înaintată, pusă la dispoziție, trebuie adăugat volumul mare de credite, pe termen lung și în condiții foarte avantajoase, acordate cooperativei agricole de producție de către stat. În perioada 1961—1970 cooperativele agricole de producție au primit credite pentru investiții în sumă de peste 8 miliarde lei, iar în cincinalul trecut circa 13 miliarde lei, fără a mai pune la socoteală creditele pe termen scurt pentru producție.

Din cele relate rezultă deci că **reproducția largită în cooperativele agricole de producție are loc pe baza acumulărilor proprii și a creditelor acordate, a investițiilor făcute de stat pentru crearea și întărirea bazei tehnico-materiale a agriculturii.**

Acumularea, ca proces de transformare a unei părți din venitul național în fonduri fixe, fonduri circulante și rezerve materiale de producție, formează una din laturile esențiale ale

dr. P. CIOBANIȚA

director al Cabinetului județean pentru activitatea ideologică și politico-educativă — Bacău

(Continuare în pag. 24)

crizei" în știința economică. Diagnosticul de criză i se asociază așa-zisul „demers clinic” tip Tavistock Institute of Human Relations, care îndreaptă atenția asupra „etiologiei” și asupra observației (mai ales directe și mai ales asupra „factorilor imperceptibili” cum i-ar fi numit W. Leontief).

S-a dezlănțuit astfel o cursă între reproșurile — indiferent de „coloratura” lor contestatară sau nu — ce se adresează științei economice burgheze, și replicile cu caracter de polemică sau de program de acțiune redresoare. Cîndva o sinteză a acestei literaturi va explica faza, așa-zicînd „autocritică” a gândirii economice nemarxiste, în primul rînd a celei declarat atașate tradiției burgheze de gândire economică. Este acum de văzut căror tendințe se va ralia actuala orientare contestatar-radicală americană și vest-europeană: cît și cum va ști ea să reziste în „opoziție” față de gândirea oficială. Oricum, ea a determinat nu numai o etapă sui-generis a „autocriticii” acestei gândiri, dar și o largă efuziune problematică, deocamdată limitată la stadiul de întrebări adresate teoriei, politicii economice oficiale, precum și la soluția de principiu a necesității depășirii actualei societăți capitaliste, îmbinată cu neacceptarea socialismului real, considerat ca expresie a „marxismului dogmatic”.

În ce o priviște, gândirea economică marxist-leninistă creatoare, ea are de făcut numeroase reflecții asupra procesului prin care trece, de circa un secol, știința economică burgheză. Din noianul de interpretări posibile, care își așteaptă doar exegetul sau exegeții pe măsură, atrage atenția referirea lui K. Marx din prefața la prima ediție a primului volum al „Capitalului” cînd vorbea de unele

„semne ale timpului”, printre care și acela că „pînă și clasele dominante au SENZAȚIA VAGĂ (s.n. — I.C.) că societatea actuală, departe de a fi un cristal solid este un organism susceptibil de schimbări, un organism aflat în permanent proces de transformare”¹⁾. Această mișcare plină de contradicții a societății capitaliste, „este simțită de burghezul practic în modul cel mai palpabil prin oscilațiile ciclului periodic pe care îl parcurge industria modernă, oscilații al căror punct culminant este criza generală” — încheia profetic autorul „Capitalului”²⁾.

Criza actuală a gândirii economice burgheze confirmă, în primul rînd, aprecierea marxismului contemporan despre caracterul multilateral al fenomenelor și proceselor care constituie de circa șase decenii criza generală a capitalismului, „presimțită” încă de K. Marx, dar devenită realitate numai ca urmare a înmănușării contradicțiilor capitalismului de către „marele regizor de evenimente”, cum numea V.I. Lenin primul război mondial; criza generală a capitalismului reunește astfel într-un sistem unic atît contradicțiile vieții materiale, cît și pe cele ale vieții spirituale, în care economia politică burgheză este parte componentă.

În al doilea rînd, ea validează acea viziune complexă, multisensă ce poate și trebuie să fie conferită procesului crizei — atît în realitatea obiectivă, și cu atît mai mult în viața spirituală — și anume de proces care desemnează faze, stadii diferite ale organismului studiat, dintre care unele sînt de ascensiune și consacrare, iar altele sînt de decădere și dispariție. Trebuie admis raționamentul dialectic că tipologizarea fazelor și stadiilor evoluției nu este, în nici un caz,

același lucru cu izolarea lor sau excluderea lor după principiul polarității. Tendința principală a organismului studiat fiind dată și importantă, este presupusă întrepătrunderea, pe fondul dat, a celor două tipuri de mișcare istorică — ascendentă și descendentă. Și dacă această aserțiune poate fi demonstrată pe organismul social real, cu atît mai mult ea poate fi demonstrată pe efuziunile spirituale. Nu poate fi în acest sens, dialectic, exclusă afirmarea unor accente de luciditate, raționalitate și responsabilitate, pe fondul de confuzie, iraționalitate și absurd propriu gândirii consacrate menținerii și perpetuării capitalismului, ca sistem economico-social.

Alteceva este să judecăm aceste alternații din punctul de vedere axiologic. Aici trebuie spus că discuția despre „criza economiei politice” nu poate și nu trebuie să lase indiferentă gândirea economică marxistă creatoare. Nu este nici un secret că în focul polemicii dintre nemarxiști, cei mai inteligenți dintre ei propun, în felul lor, apelul la experiența socialismului, la „depășirea” marxismului dinspre dreapta. Această împrejurare este, prin ea însăși, revelatoare. Ea pune în fața creației marxist-leniniste de idei economice problema de a demonstra superioritatea sa ideologică, metodologică și operațională, capacitatea sa de a depăși, dialectic, eventualele inadecvări. Totodată, nu se poate crede că adversarii de idei oferă gândirii economice marxist-leniniste altceva decît problematică pentru reflecții...

dr. Ioan CRISTESCU

¹⁾ Revue économique, nr. 2, martie 1976.

²⁾ K. Marx, F. Engels, Opere alese, vol. I, Ed. pol., B. 1966, p. 400;

³⁾ Ibid. p. 404

le politice, problemele de rezolvat ar fi aceleași: adunarea de date, ținerea lor la zi, utilizarea memoriei ordinaroarelor ș.a. Henri Guilton aderă la concluzia lui J.R. referitoare la apariția, pe baza metodologiei indicate, a unei ere noi, post-politice, pe care o denuște era metapolitică. Desigur, J.R. are dreptate cînd se referă la dezorientarea profundă a societății „prezente”. Este, de asemenea, evident că metodologia și ordinaroarele sînt utilizabile în orice orînduire. Este însă suficient, de pildă, să asigurăm „adunarea datelor” pentru a înlătura distanța dintre bogați și șomeri, dintre țările dezvoltate și lumea a treia?

Viitorologia și știința timpului

● Kimon Valaskakis, de la Departamentul de economie al Universității din Montreal și director al Grupului de studii interuniversitare (GAMMA) privitoare la viitor introduce într-un articol din august 1976 al revistei FUTUREȘ Timpul ca o variabilă, exprimîndu-l într-o

diagramă pe care o denuște „chronospațiu”. Titlul articolului este The Chronospace: a Proposed Methodology for Futures Studies (Chronospațiu: o metodologie propusă pentru studiile privind viitorul). Timpul este tratat atît ca o percepție subiectivă cît și ca un vehicul al causalității. Trecerea timpului este percepută ca un „scenariu” al cărui conținut variază după scriitorul scenariului și mediul utilizat. Simetria percepută între studiile istorice și cele referitoare la viitor îl conduce pe autor la propunerea de a se elabora o nouă știință a timpului — „chronosofia” — care, împreună cu eclectică, propusă de autor într-un număr anterior, să fie utilizată ca o metodologie operațională în studiile asupra viitorului. Combinația dintre eclectică și știința timpului ar putea duce, afirmă autorul, la construirea unei teorii a dinamicii. Dovadă că o atare abordare ar putea deveni operațională este oferită, după părerea sa, de proiectul interdisciplinar condus de GAMMA pentru guvernul canadian, proiect care a folosit tehnici similare eclecticiei și chronospațiului.

● În cartea sa Organizarea întreprinderii, Baze și Aplicații, apărută în Editura științifică și enciclopedică, București, 1976, 320 p., autorul, Ion Puiu, analizează problemele organizării și conducerii întreprinderii în contextul orînduirii sociale din țara noastră. Urmînd realizarea unei sinteze în spirit modern a metodelor de organizare și conducere a întreprinderii socialiste, tratarea este axată pe noțiunile de responsabilitate și de obiectiv. Autorul consideră că

FIȘE

obține astfel o definiție mai clară a noțiunilor de funcțiune, sistem și structură organizatorică, precum și o legătură logică între termenii de specialitate folosiți de cercetătorii în materie de organizare și termenii folosiți în practică de personalul din întreprinderi. Sinteza realizată, denumită „teoria structurală a întreprinderii”, este în concepția lui I.P., o metodologie unitară, în sensul că este utilizabilă atît în organizarea întreprinderii ca ansamblu, cît și a compartimentelor componente pînă la nivel de post. Cartea se adresează, în primul rînd, personalului din întreprinderi și este scrisă în contact nemijlocit cu practica. Capitolele cărții: Analiza funcțională a întreprinderii; Structura organizatorică; Relații de conducere; Problematika modernă a conducerii întreprinderii; Aplicații psihosociologice; Teoria structurală a întreprinderii; Decizie, Comunicare, Control; Previziunea; Metode de conducere.

CHIMIZAREA AGRICULTURII: randamente — calitate — mediu înconjurător

PENTRU o agricultură modernă, intensivă și multilateral dezvoltată, chimizarea agriculturii reprezintă una din realizările cele mai importante. Fără utilizarea mijloacelor chimice, agricultura n-ar fi reușit să asigure sporirea continuă a producției globale și să devină astfel unul din factorii determinanți ai creșterii standardului de viață. Se poate afirma, fără teamă de exagerare, că una din coordonatele deficiențelor ale procesului de intensificare a agriculturii va rămâne și în continuare chimizarea, alături de celelalte măsuri, mecanizare, irigații, soiuri etc.

Evidențierea importanței și contribuției chimizării agriculturii și-a găsit un consens în gândirea economiștilor agrarierii din România. Astfel, Gh. Ionescu Sisești ¹⁾ arată rolul hotărâtor pe care îl au îngrășămintele chimice în creșterea producțiilor agricole.

În ultimele decenii, revoluția științifico-tehnică în domeniul chimizării, a dus la o legare nemijlocită a intensificării agriculturii de procesul de pătrundere a produselor chimice în culturile producției vegetale. H. C. Taylor ²⁾ subliniază că datorită creșterii nivelului de dotare a agriculturii prin chimizare, mecanizare etc., va fi nevoie de o cultivare mai intensă a pământului.

Pe plan mondial se manifestă o tendință rapidă de creștere a consumului de îngrășăminte chimice. Dacă la începutul acestui secol, consumul mondial de îngrășăminte era de circa 2 milioane tone, în anul 1974 a ajuns la peste 80 milioane tone substanță activă. Cu toate acestea, necesarul de îngrășăminte chimice în lume nu este asigurat decât în proporție de 20%. De asemenea, există mari diferențieri de la un continent la altul, de la o țară la alta în ceea ce privește cantitatea de îngrășăminte utilizate la un hectar teren arabil. Din acest punct de vedere, Europa se situează pe primul loc, cu circa 140 kg/ha substanță activă, după care urmează, în ordine, America de Nord și Centrală cu circa 80 kg. Oceania — circa 50 kg, Asia — 25 kg. America de Sud — circa 15 kg și Africa — aproape 10 kg.

Eficiența economică — factor primordial

ÎN ETAPA ACTUALĂ, pe care o parcurge țara noastră, chimizarea agri-

culturii capătă noi dimensiuni, având un rol important în creșterea economică agricolă și încadrarea acestei ramuri în cadența contemporană a progresului întregii societăți. Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. prevăd că în anul 1980, cantitatea de îngrășămintele chimice ce se va folosi în agricultură va ajunge la 250—280 kg/ha substanță activă la un hectar teren arabil, vii și livezi, ceea ce va situa țara noastră în rîndul țărilor cu un nivel ridicat de chimizare a agriculturii. În același timp, industria chimică va fi în stare să livreze agriculturii majoritatea sortimentelor de erbicide, insectofungicide și biostimulatori contribuind astfel la sporirea producției globale și la îmbunătățirea calității acestora.

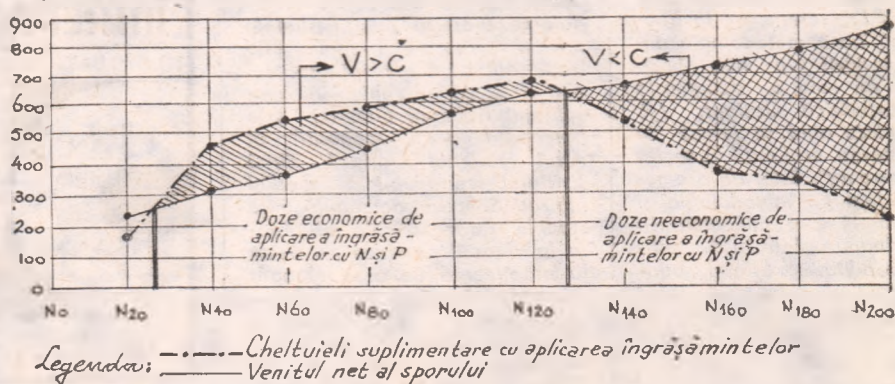
Extinderea tot mai accentuată a utilizării produselor chimice în agricultură impune și o fundamentare economică a diferitelor sortimente și doze cu scopul de a obține producții cât mai mari și de calitate la unitatea de suprafață cu cheltuieli cât mai reduse pe unitatea de produs. De aceea, procesul de chimizare a agriculturii presupune

(podzoluri, soluri brune ș.a.) față de aplicarea aceleiași doze pe soluri cu fertilitate naturală, mai ridicată (cernoziomuri, lăcoviști etc.).

În acest fel, se creează posibilități de extindere a arealelor de cultură a unor plante în zone mai puțin favorabile și de reducere a decalajului dintre zonele menționate, realizînd-se unul dintre obiectivele de politică economică, înscrise în directivele Congresului al XI-lea al P.C.R., de apropiere a nivelurilor economice și de armonizare a lor pe întreg teritoriul țării. Trebuie subliniat însă că pentru aceasta este necesar ca acțiunea de fertilizare din zonele de deal-munte, cu fertilitate naturală mai scăzută, să fie precedată sau cel puțin însoțită de următorul triptic obligatoriu de măsuri: prevenirea și combaterea eroziunii solului pe terenurile în pantă; eliminarea excesului de umiditate și corectarea — pH-ului terenurilor acide.

Creșterea eficienței folosirii îngrășămintelor chimice este condiționată în mare măsură de dozele ce se administrează la o unitate de suprafață chiar pe același tip de sol și la aceeași plan-

EFICIENȚA DOZELOR CREȘCÂNDE DE AZOT PE UN AGROFOND DE 50 Kg/ha
S.A. FOSFOR LA PORUMB PENTRU BOABE. ¹⁾

1) Date experimentale de la Stațiunea agricolă Caracal — Jud. Olt. (S.A. = Substanță acidă)

cunoașterea tuturor căilor, care să contribuie la sporirea eficienței economice a acestor mijloace. În domeniul îngrășămintelor chimice, utilizarea acestora potrivit cu condițiile pedoclimatice și cu planta cultivată, prezintă o importanță deosebită pentru sporirea producției și a eficienței economice. Sporurile de producție ce se obțin prin aplicarea unui kilogram de azot, substanță activă, sînt mai mari pe solurile cu fertilitate naturală mai scăzută

lă de cultură. Rezultatele cercetării științifice și practica agricolă arată că între venitul net al sporului de producție și cheltuielile suplimentare ocazionate de utilizarea îngrășămintelor, există o strînsă corelație fără însă a se

¹⁾ Gh. Ionescu Sisești — Politică agrară cu privire specială la România, București 1913.

²⁾ H. C. Taylor, Duthlines of agriculture Economics Mac Millan, New-York 1935.

păstra un raport continuu de proporționalitate. Datele din grafic sînt elocvente :

Rezultă că pînă la doza de 128 kg/ha azot substanța acidă, venitul net al sporului depășește cheltuielile suplimentare cu fertilizarea, după care situația se inversează. Prin urmare, în stabilirea unui sistem de îngrășare, trebuie să se aibă în vedere intervalul economic de utilizare a îngrășămintelor și în funcție de cantitățile de care dispune unitatea să se utilizeze acele doze care permit obținerea unor producții mari și economice.

Îmbunătățirea solului, dar și a calității produselor

PENTRU SPORIREA eficienței economice a îngrășămintelor un rol important îl au amendamentele care corectează reacția solurilor acide și sărăturoase. Datele experimentale arată că aplicînd îngrășămintele pe solurile podzolice în prezența amendamentelor calcaroase, capacitatea de producție a acestor soluri se poate mări foarte mult.

În țara noastră există circa 3,7 milioane hectare soluri podzolice în diferite stadii de podzolire și circa 400 000 ha terenuri sărăturate, care dacă ar fi amendate și îngrășate rațional ar putea contribui la sporirea producției de cereale cu peste 5 milioane tone în valoare totală de peste 6 miliarde lei. Pentru amendarea solurilor acide și sărăturoase, se pot folosi cu succes și alte resurse cum sînt : spuma de var de la fabricile de zahăr, zgura de la furnale din industrie, rezidurile de furfurool, fosfogipsul ș.a.

În vederea corectării reacției acide a podzolorilor la cooperativele agricole de producție, un rol important are HCM 350/1971 în care se prevede că statul suportă cheltuielile ocazionate de cumpărarea, încărcarea și transportul amendamentelor pînă la unitate.

Numai ținînd seama de ansamblul de factori care contribuie la creșterea eficienței economice a folosirii îngrășămintelor și a celorlalte produse chimice destinate agriculturii, se poate sconta pe aportul acestor mijloace la obținerea unor producții agricole mari și economice.

Dezvoltarea accelerată a chimizării agriculturii în țara noastră, impune cu stringență și o analiză a laturii calitative a acestui proces. Dacă în trecut această problemă a fost adesea ignorată sau subestimată, astăzi preocupările pentru creșterea calității produselor agricole stau pe același plan cu cele pentru realizarea sarcinilor de producție.

Acuitatea abordării unei asemenea probleme este strîns legată de politica partidului și statului nostru în domeniul protejării mediului înconjurător — factor esențial pentru asigurarea unor condiții de viață și de muncă tot mai bune generațiilor actuale și viitoare. În Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism se subliniază că : „Partidul va promova o politică consecventă de împiedicare a poluării naturii, de aplicare strictă a

prevederilor legii cu privire la conservarea nealterată a mediului înconjurător, asigurînd condiții de viață corespunzătoare poporului nostru atît în prezent cît și în viitor”³⁾.

Informațiile practice și cele oferite de cercetările științifice aplicative demonstrează cu prisosință că produsele chimice, printr-o utilizare rațională, contribuie la îmbunătățirea calității produselor agricole. Astfel, îngrășămintele chimice, determină sporirea procentului de proteine, grăsimi, zahăr etc., ceea ce are o însemnătate deosebită și cu implicații favorabile asupra standardului de viață. Trebuie subliniat de asemenea, aportul calitativ al îngrășămintelor la furaje, prin îmbunătățirea indicilor de calitate (sporirea procentului de substanță uscată, proteină brută, albumină digestibilă etc.). Obținerea unor producții mari și superioare calitativ de furaje, influențează nemijlocit rezultatele economice în producția animală, deoarece peste 50% din costurile de producție revin consumurilor nutritive.

Dar este necesar să relevăm și unele efecte negative ale chimizării agriculturii.

Referindu-se la efectele negative ale produselor chimice, experiența unor țări cu chimizare avansată a producției agricole arată că aceste produse pot provoca daune dintre cele mai serioase agriculturii dacă nu sînt manipulate și utilizate în mod corespunzător. Astfel, o serie de produse pesticide organo-clorurate sau organo-fosforice pot avea efecte dintre cele mai negative dacă nu sînt respectate cu strictețe regulile de protecția muncii în procesul de manipulare a lor și dacă nu se respectă dozările prescise.

Unele mijloace de chimizare influențează negativ însuși nivelul producției agricole prin bolile pe care le cauzează animalelor. Astfel, muștele metabolice constituie astăzi în Franța o dominantă patologică în creșterea intensivă a vițelilor, mieilor, și a porcilor⁴⁾. Cauzele acestei maladii se apreciază că rezidă în furajele carentate în diferite oligoelemente cu care se hrănesc animalele în mod natural și pe care chimia vrea să le suplinească prin aditivi alimentari, vitamine, acizi aminici de sinteză, antibiotice, hormoni de creștere și altele. De asemenea, hrănirea vacilor de lapte cu furaje conținînd DDT deși nu a provocat direct simptome de intoxicații, cu toate acestea la vițeii alăptați s-au observat după 6—8 săptămîni de la fătare, tulburări nervoase pînă la convulsii⁵⁾.

Literatura de specialitate semnaleză o serie de efecte negative și în domeniul folosirii neraționale a îngrășămintelor chimice.

Respectarea legilor natural-biologice

SE CERERE mai atent studiat și faptul că agricultura poate constitui și o sursă de poluare a apei și solului. În general se apreciază pe bună dreptate că industria contribuie în primul rînd la poluare. Dar agricultura, nu participă și ea la această poluare ? La această întrebare vom încerca să răspundem, prin cîteva exemple : o serie de reziduri ale substanțelor de comba-

tere (DDT, aldrin și altele) pot rămîne în sol mai mulți ani fără a fi descompuse. Ele sînt antrenate de ape, prezentînd o permanentă sursă posibilă de declanșare a unor boli pentru oameni și animale. De exemplu, DDT poate sta în pămînt 5 ani fără să se altereze iar în atmosferă 3,5 ani. După G.M. Woodwell, în 1967 au ajuns de pe uscat în mări și oceane cca. un milion tone DDT. În S.U.A. poluarea apelor cu pesticide este un fapt stabilit cu precizie. În 25 de ani, de la sfîrșitul războiului poluarea a crescut în această țară, după aprecierile făcute de prof. Barry Commoner, cu 2000%⁶⁾. În schimb în Europa, datorită faptului că s-a început mai tîrziu utilizarea produselor chimice și a metodelor mai judicioase de folosire a substanțelor chimice, gradul de poluare al apelor este relativ mai redus. Totuși, nu poate fi exclusă, apriori, ideea pericolului de poluare a apei și solului.

În ceea ce privește folosirea îngrășămintelor chimice, se știe că o parte sînt antrenate de către apă. Faptul în sine este consemnat de către agrochimisti, fără însă a se urmări ce efecte au aceste produse asupra poluării apelor. Exemplu cel mai elocvent este acela al nitraților. În Anglia, mai ales în L'East Suffolk și în Norfolk, unde conținutul apei în nitrați a fost mare, s-au semnalat la copii diferite cazuri de intoxicații acute.

Desigur, că toate aceste exemple din literatura mondială par a avea la prima vedere un caracter documentar. Credem însă că studiile privind efectul folosirii produselor chimice în agricultura țării noastre, trebuie abordate într-o optică nouă, aceea a corelației complexe dintre eficiența economică și eficiența socială. Această prodigioasă dezvoltare a chimiei în agricultură trebuie să aibă aprobarea agronomilor și a economiștilor numai în măsura în care produsele chimice nu sînt dăunătoare pentru om și pentru animale. Acest criteriu fundamental al calității, consider că trebuie să facă obiectul unei preocupări ample în țara noastră, în etapa actuală.

De altă parte nu putem fi de acord cu Claude Aubert care apreciază „chimizarea” drept o „invazie”. De asemenea, el consideră industrializarea drept „o absurditate” sau vorbește despre „l'apparente nécessité de l'industrialisation”. În legătură cu toate aceste afirmații este suficient să subliniem că ele sînt făcute de un economist care el însuși trăiește într-o țară industrializată cu un înalt grad de chimizare a agriculturii. Mai mult, în legătură cu aceasta, Billy Tucker, agronom la O.S.U. Extension, subliniază că industria de îngrășămintele a ajutat multe țări să mențină un standard alimentar ridicat. El a dat de exemplu Olanda, care reprezintă dovada vie a

³⁾ Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Ed. politică, București, 1975, p. 79—80.

⁴⁾ P. Bugard, M. Henry, L. Joubert — Maladies des civilisations et dirigisme biologique, Paris 1971.

⁵⁾ Claude Aubert — L'industrialisation de l'agriculture (salut au suicide de l'homme) Paris 1970, pag. 39.

valorii îngrășămintelor chimice. Această țară este cea mai mare consumatoare de îngrășămintă chimică și cu toate acestea standardul sănătății publice este ridicat, procentul de nașteri este de asemenea ridicat, iar mortalitatea deosebit de redusă, media vieții fiind cu 2 ani mai lungă față de cea din S.U.A., iar producțiile medii printr-tele mai mari din lume.

Revenind la cele câteva exemple enumerate mai sus, se pune totuși întrebarea legitimă: Ce poate face știința pentru a preveni asemenea fenomene pe deplin posibile în condițiile actuale? Care sînt criteriile unei bune calități biologice a produselor agricole, vegetale și animale?

Considerăm înainte de toate, că asigurarea criteriilor de calitate a produselor agricole este posibilă numai prin **respectarea legilor natural-biologice** care guvernează producția agricolă vegetală și animală. O agricultură modernă, cu un înalt grad de chimizare poate și trebuie să respecte aceste legi.

Țara noastră care a pășit mai tirziu pe calea chimizării agriculturii, poate și trebuie să prevină o serie de implicații care se conturează astăzi în țările cu o chimizare avansată.

Chimia ca ramură furnizoare principală de produse pentru agricultură, are un rol primordial în obținerea unor producții mari agricole și de calitate superioară. Fiind o activitate care poate determina cu precizie efectul nociv al fiecărui element dintr-o substanță chimică, ea este chemată să pună la dispoziția agriculturii numai acele produse care să nu fie dăunătoare pentru oameni și animale. Se

cere o verificare minuțioasă și continuă a întregului sortiment de produse chimice de care beneficiază agricultura și, prin măsuri legislative, să fie interzise sortimentele care au efect nociv direct sau indirect, imediat sau întârziat asupra mediului ambiant, în general și, asupra sănătății omului în special.

În cadrul agriculturii, respectarea cu rigurozitate a prescripțiilor de utilizare a produselor chimice are de asemenea o mare importanță. Folosirea concentrațiilor corespunzătoare, respectarea perioadelor de aplicare a substanțelor de combatere etc., sînt numai câteva din metode pe deplin compatibile cu obținerea unor producții mari și de calitate. De asemenea, insecticidele biologice, produsele minerale netoxice, considerăm că trebuie să rețină atenția în mai mare măsură în viitor pentru nevoile agriculturii. Realizările dobîndite la noi, în acest sens, sînt încurajatoare. Astfel, insecticidul bacterian, „Thuringin 150 M” omologat pentru combaterea omizilor defoliatoare, are o eficiență economică ridicată. Aplicarea lui pe suprafața actuală cultivată cu legume, vii și pomi, poate contribui la salvarea unei producții evaluată la peste 20 milioane lei. Sînt demne de reținut și alte preocupări din țara noastră în domeniul combaterii biologice, ca de pildă lupta genetică, folosirea insecticidelor hormonale ș.a. care vor contribui la apărarea sănătății plantelor și la menținerea integrității calității produselor agricole.

În același timp, considerăm necesar să fie amplificate cercetările între-

prinse în ultimii ani pentru creșterea rezistenței naturale a plantelor la paraziți. Un cîmp larg de acțiune în acest domeniu îl au cercetările conjugate ale agrochimiei și ale medicinei profilactice. Accesul oricărui produs chimic nou de combatere pentru agricultură, trebuie să aibă acordul unor cercetări minuțioase interdisciplinare care să precizeze cu claritate modul de utilizare a produsului respectiv. Numai astfel agricultura nu va fi pusă în situația de a se angaja pe un drum care riscă să fie dăunător omului.

În ceea ce privește îngrășămintele chimice, în general se ridică aceleași probleme: verificarea oricărui sortiment nou înainte de a fi livrat agriculturii, respectarea celor mai potrivite doze, sortimente și proporții de îngrășămintă în funcție de tipul de sol, plantă cultivată, perioada de vegetație, etc. În același timp, fertilizarea cu îngrășămintă organice sau în combinație cu îngrășămintele minerale, contribuie la intensificarea activității microbiene și la obținerea pe această cale a unor producții mari de bună calitate.

Problematika este vastă și nu poate fi epuizată într-un asemenea context. În rîndurile de față ne-am limitat la evidențierea unei serii de aspecte noi ce pot apărea în procesul de pătrundere multilaterală a chimiei în domeniul agriculturii, aspecte în care factorul om nu poate fi neglijat.

dr. ing. Vidu BIDILEANU
Academia „Ștefan Gheorghiu”

PARTICULARITĂȚILE REPRODUCȚIEI LĂRGITE ÎN C. A. P.

(Urmare din pag. 19)

reproducției socialiste lărgite. Acumularea se înfăptuiește în toate ramurile producției materiale după cerințele legilor economice care acționează în economia socialistă.

O trăsătură principală a acumulărilor din cooperativele agricole de producție constă în nivelul lor redus de socializare. În sectorul cooperatist al agriculturii nu există un **fond centralizat** care să se realizeze în procesul distribuirii produsului nou creat în cooperative, fond care ulterior să se folosească pentru investiții după necesitatea și oportunitatea lor. Realizarea și folosirea fondurilor de dezvoltare se înfăptuiește, de regulă, de fiecare unitate în parte. Spre deosebire de întreprinderile de stat din agricultură, unde volumul și ritmul acumulărilor se stabilesc în mod direct prin planul național unic, în funcție de obiectivele economice și social-politice ale fiecărei etape concrete, în cooperativele agricole de producție acumulările se realizează pe baza prevederilor statutare și a recomandărilor elaborate de către organele de stat și Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție, acte normative generale care primesc un conținut concret prin hotărârile adunării generale a fiecărei cooperative agricole în parte.

Statutul cooperativelor agricole de producție stabilește volumul acumulărilor în proporție de cel puțin 18 la sută din producția netă (venitul global). Determinarea fondului de dezvoltare, în cadrul acestor limite se face în fiecare an în funcție de condițiile concrete ale unității respective. Folosind întreg sistem de pirghii economice și mai ales relațiile comerciale cu țărâna cooperatistă, statul influențează procesul de acumulare în sectorul cooperatist al agriculturii. Statul orientează direcțiile principale de folosire a investițiilor în mod cât mai eficient în concordanță deplină cu interesele generale, unind organic eforturile țărânilor cu ale întregului popor în opera de dezvoltare continuă a economiei noastre socialiste.

În cooperativele agricole de producție, ca de altfel în întreaga agricultură, mijloacele de producție sub forma fondurilor fixe și circulante se alocă pe parcursul întregii perioade de producție, iar realizarea acumulărilor are loc de obicei o singură dată la încheierea anului agricol sau a ciclului de producție respectiv. Investițiile făcute în plantațiile de vii și pomi, precum și în creșterea taurinelor cer o perioadă lungă pînă la intrarea în producție și o durată de mai mulți ani pentru recuperarea cheltuielilor.

Așadar, angajarea cheltuielilor se face treptat în ritmul procesului biologic respectiv, iar recuperarea lor are loc o dată cu terminarea procesului biologic și recoltarea produselor. De aici necesitatea, pe de o parte, de mijloace materiale și bănești pentru continuarea producției în vechile proporții, iar pe de altă parte necesarul de mijloace pentru lărgirea producției, calculate în așa fel ca să ajungă pînă la noua recoltă. Necesarul de mijloace materiale (semințe, furaje) etc. și de mijloace bănești se planifică în fiecare unitate prin planul de producție și financiar, anual și de perspectivă.

De exemplu pentru a asigura mijloacele necesare, atât desfășurării procesului de producție pe anul în curs, cât și pentru reluarea lui în anul imediat următor în proporții lărgite, cooperativele agricole din județul Bacău au primit în cincinalul trecut credite în valoare de circa 1,5 miliarde lei. Esalonate pe ani, rezultă că în 1975, față de 1971, volumul creditelor pentru producție, investiții, plata veniturii garantat și a pensiilor, a crescut de 2,3 ori.

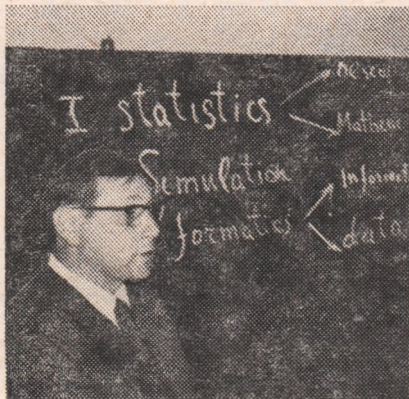
Experiența bogată a edificării socialismului în patria noastră a desmîntit și spulberat multe din prejudecățile referitoare la agricultură. Succesele remarcabile obținute pe linia sporirii producției agricole în ultimele două decenii, dovedesc pe deplin importanța industrializării, a organizării pe baze socialiste și a modernizării agriculturii. „Asigurarea progresului și modernizării agriculturii — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — este una din problemele de bază ale construirii societății socialiste, care demonstrează în practică superioritatea formelor socialiste de organizare a producției la sate... Aceasta va constitui, totodată, o contribuție la cauza celor ce muncesc de pretutindeni. În întărirea forțelor socialismului, la creșterea prestigiului și puterii sale de atracție în întreaga lume.

CONVORBIRI
ECONOMICE

CU

Vladimir LIUBCENKO

Institutul de economie mondială
și relații internaționale al Aca-
demiei de științe a U.R.S.S.

APLICAREA
MATEMATICII
ÎN STUDIUL
RELAȚIILOR
INTERNATIONALE

● Ce ne puteți spune despre aplicarea metodelor matematice de cercetare în domeniul științelor sociale în Uniunea Sovietică ?

— Cea mai largă aplicare a metodelor matematice se observă în domeniul economiei, într-o măsură mai mică în cercetările sociologice propriu-zise și în studiile relațiilor internaționale. În sfera economiei se utilizează în prezent un mare număr de metode, în primul rând este vorba de un grup întreg de metode statistice, iar în al doilea rând — de modelele și metodele economice. Pe lângă acestea se folosesc și o serie de alte metode, cu utilizare mai rară.

Metodele matematice își găsesc aplicarea în activitatea institutelor de cercetări de ramură, precum și în învățământul economic superior. În ceea ce privește economia mondială și relațiile internaționale, sarcina respectivă revine Institutului de economie mondială și relații internaționale al Academiei de științe a U.R.S.S. În cadrul institutului funcționează, de fapt, două grupe care se ocupă de utilizarea metodelor matematice: una în domeniul economiei mondiale (precum și al diferitelor țări), alta — pe care o conduc — în domeniul relațiilor internaționale.

Primul nostru obiectiv — în cadrul celei de-a doua grupe — a fost să trecem în revistă situația pe plan mondial, ceea ce a avut ca rezultat apariția recentă a unei cărți, cu titlul „Teorii contemporane burheze asupra relațiilor internaționale”. Lucrarea cuprinde o serie de secțiuni, dedicate — între altele — analizei și criticii metodelor matematice aplicate la diferitele aspecte ale relațiilor internaționale. O asemenea acțiune permite cunoașterea nivelului atins pe plan mondial, cunoașterea laturilor puternice și celor slabe ale aplicării matematicii în diverse țări, de diferiți cercetători, precum și selectarea unor orientări cu bune perspective, spre care trebuie concentrate cu prioritate eforturile.

O altă problemă o constituie determinarea perspectivei în dezvoltarea metodelor matematice înseși, în scopul de a

indica matematicienilor în ce direcție a-
nume ar trebui să se urmărească dezvoltarea
matematicii. Pentru nevoile cercetărilor
sociale este necesar, probabil, să se elaboreze
capitole speciale ale matematicii, inexistente
în prezent, intrucit preluarea unor metode
gata elaborate din alte științe, în speță din
fizică, chimie etc., nu dă totdeauna rezultate
scontate. Ele au fost create pentru știința
respectivă, în cadrul căreia sint realmente
eficiente, iar aici nu.

● Ce sferă de aplicare găsesc metodele matematice în domeniul relațiilor internaționale și ce perspective se deschid în fața lor în special în sectorul economiei ?

— În primul rând, în cadrul cercetărilor economice se utilizează metodele statistice, care pot fi împărțite, convențional, în două mari clase sau tipuri: cele care țin de statistica descriptivă și metodele statisticii matematice propriu-zise. În timp ce statistica descriptivă se ocupă cu stringerea datelor statistice și prelucrarea lor primară, statistica matematică efectuează prelucrarea lor secundară și terțiară, mergând până la elaborarea de modele.

Personal consider că sarcini deosebit de mari stau în fața statisticii descriptive, ea dispunând de o imensă sferă de aplicare în domeniul economiei mondiale. Dacă într-un șir de țări statistica descriptivă este organizată pe baze bune, într-o serie de alte țări — în speță, numeroase țări în curs de dezvoltare — de fapt nu există până în prezent o statistică corespunzătoare. De aceea, este greu să se elaboreze un model, o prognoză, să se compare sau să se clasifice în lipsa unei baze statistice pentru toate țările. Am impresia că o sarcină de amploare a statisticii descriptive, pe scara mapamondului, o constituie crearea unui asemenea fundament standard, unificat, pentru culegerea datelor, stringerea nemijlocită a acestor date, publicarea lor cu regularitate ș.a.m.d.

Din păcate, este vorba de problema comparabilității, problema taxonomiei, iar aceasta se lovește de caracterul neomogen al informației statistice înseși. Ca să luăm un exemplu elementar, chiar și calculul produsului național brut sau al produsului intern brut se efectuează într-o manieră diferită în fiecare țară. Rezultă că, intrucit există multiple metode de calcul, statisticienii ar trebui să găsească o modalitate de a se întruni și a ajunge la soluții metodologice care să asigure comparabilitatea indicatorilor statistici.

Statistica matematică folosește foarte multe metode, care au căpătat extindere, în general, în secolul nostru. Este vorba de analiza corelațională, analiza factorială, analiza de regresie ș.a., ele fiind folosite, între altele în analiza comerțului

lui exterior al diferitelor țări, a mutațiilor structurale în economia mondială etc.

În afară de metodele statistice, se utilizează și metode legate de analiza sistemică, cibernetică și de modelare. Există foarte multe modele economice ale unor țări, ca — de pildă — S.U.A., Anglia sau Franța, care permit prognozarea pe termen scurt, respectiv efectuarea de prognoze trimestriale ale evoluției economiei lor. De asemenea, există unele lucrări dedicate modelării economice pe termen lung, care oferă anumite jaloane, puncte fundamentale de reper pentru orientare.

Apoi, în domeniul economiei se aplică tot mai mult metoda jocurilor. În primul rând, este vorba de modelarea pe baza teoriei jocurilor care servește, îndeosebi, la familiarizarea studenților cu procesele fundamentale de care se vor izbi în practică (după absolvire), cu căile de adoptare a soluțiilor corecte, optime. În al doilea rând, jocurile își găsesc utilizarea în activitatea de cercetare. De pildă, în cazul elaborării unui nou tip de relații economice este greu de prevăzut toate rezultatele, consecințele îndepărtate; atunci se apelează la metoda jocurilor și în cursul desfășurării jocului pot ieși în evidență dificultățile, efectele secundare ș.a.m.d. Asemenea experimente au fost efectuate la Institutul de finanțe din Leningrad, pe tema modificării legăturilor economice reciproce între părțile constitutive ale unei întreprinderi.

În ceea ce privește seminarul internațional de la București pe tema „Noi metode în studiul organizațiilor internaționale”, desfășurat la inițiativa Centrului Internațional de Metodologie a Studiilor asupra Viitorului și Dezvoltării, la care am participat, el mi-a făcut o bună impresie prin numărul mare al comunicărilor și varietatea conținutului acestora, prin diversitatea abordării problemelor. Cred că materialele dezbătute la acest seminar vor prezenta interes pentru membrii institutului nostru, cu atât mai mult cu cât în cadrul lui există o secție specializată în problemele organizațiilor internaționale.

După opinia conducătorului acestei secții, prof. Morozov, metodele matematice trebuie aplicate pe scară mai largă în sfera organizațiilor internaționale, al căror număr a depășit două mii. Deosebit de interesant este domeniul de aplicare a matematicii în acele organizații internaționale la care participă reprezentanți atât ai țărilor socialiste cât și ai celor capitaliste.

● Care sint preocupările dv. în cadrul programului general de cercetări al institutului din care faceți parte ?

— Domeniul, mai îngust, al activității mele îl constituie aplicarea metodelor teoriei jocurilor la analiza îndeosebi a relațiilor internaționale. După cum se cunoaște, teoria jocurilor a fost creată de John von Neumann și O. Morgenstern. Prima lucrare pe această temă a apărut în 1944, astfel că teoria jocurilor există și se dezvoltă, de fapt, de trei decenii. Dorința mea este de a aduce o contribuție personală la această dezvoltare, de a aborda — ca să zic așa — într-o nouă manieră vechile probleme și de a încerca să găsească căi imediate în dezvoltarea acestei teorii.

Desigur, există încă foarte multe alte orientări, deosebite între ele, de care mă ocup și care mă interesează. Printre acestea figurează probleme legate de comparațiile statistice dintre diferite țări, precum și problemele metodelor de prognozare.

Interviul de
N. POPOV

CONSIDERAȚII CU PRIVIRE LA CONTRADICȚIILE CAPITALISMULUI ÎN PERIOADA ACTUALĂ (II)

Monopolul și cerințele revoluției științifice și tehnice

ÎN CONDIȚIILE capitalismului monopolist de stat locul monopolului în sfera producției la nivel macro și monoeconomic depinde tot mai mult de capacitatea de a participa la cercetare și dezvoltare, de folosirea rezultatelor cercetării și de operativitatea în producerea și lansarea de noi produse.

Ritmul de desfășurare a revoluției științifice-tehnice a pus și pune în fața monopolului probleme noi de orientare a strategiei dezvoltării care să asigure pe mai departe autovalorificarea capitalului monopolist la dimensiunile profitului de monopol.

În primele decenii de existență a monopolului o asemenea autovalorificare se realiza pe o perioadă îndelungată prin intermediul prețului de monopol, și numai când condițiile de concurență se modificau monopolurile introduceau noile cuceriri, impulsivând dezvoltarea forțelor de producție. Încă Lenin delimita pe de o parte posibilitatea economică de a frina temporar în mod artificial progresul tehnic, posibilitate care poate precumpăni, iar pe de altă parte posibilitatea de introducere rapidă a progresului tehnic în scopul maximizării profitului în condiții modificate ale concurenței. Deși această apreciere este valabilă în principiu și astăzi, totuși trebuie să ținem seama de faptul că ambele tendințe se realizează în condiții cu totul schimbate, fapt ce modifică într-o oarecare măsură formele lor de manifestare.

În primul rând, progresul tehnic are alte dimensiuni și implicații, atât datorită legăturii sale nemijlocite cu producția, cât și datorită influenței sale asupra înseși formelor de concurență, devenind unul din elementele esențiale în determinarea locului monopolului și chiar al țării în cadrul diviziunii internaționale a muncii, în competitivitatea pe piața externă.

În al doilea rând, descoperirile, noutățile tehnice poartă un caracter de depreciere morală mult mai accentuat în condițiile când tradiționala piață de produse este lărgită prin piața licențelor, a patentelor, iar competitivitatea în acest domeniu are consecințe mult mai largi asupra eficienței economice a monopolurilor.

În al treilea rând, existența sistemului socialist în care se manifestă puternic tendința de a folosi tot mai intens, la scara întregii economii naționale, roadele actualei revoluții științifice, a influențat statele capitaliste în introducerea progresului tehnic. Competiția dintre cele două sisteme pe planul tehnico-științific este o componentă a politicii economice a ambelor sisteme. Ținând seama de toți acești factori ne putem explica caracterul contradictoriu al dezvoltării științei și tehnicii, efectele sale inegale asupra dezvoltării forțelor de producție, modul concret de manifestare a contradicției dintre forțele și relațiile de producție. Elementul activ — știința, tehnica — stimulează dezvoltarea; limitele monopolului generează tendințe contradictorii: dezvoltare în condițiile asigurării maximizării profitului, reținere, când rata înaltă a profitului de monopol nu este garantată.

Pe drept cuvânt sublinia Marx că „contradicția modului de producție capitalist constă tocmai în tendința lui spre dezvoltare absolută a forțelor productive, care intră permanent în conflict cu condițiile specifice de producție, în care capitalul se mișcă și care sînt singurele în care se poate mișca.” Tocmai aceste condiții specifice determinate de relația monopol devin prea înguste în raport cu cerințele revoluției științifice-tehnice, cu cerințele sociale de aplicabilitate a progresului tehnic modern.

Intervenția statului, generatoare de noi contradicții

ACCENTUAREA acestei contradicții este în perioada postbelică într-o anumită măsură contracarată de factori economici noi, ca de pildă influența statului burghez.

Monopolul, rămînînd în continuare relația fundamentală în care se mișcă toate contradicțiile reproducerii monopoliste, este completat cu relația stat care devine o componentă a sistemului de relații capitaliste. Intervenția sa a lărgit cadrul social de desfășurare a revoluției științifice și tehnice, concomitent cu crearea de condiții pentru apariția a noi contradicții.

Statul, în strategia sa, are obiective

ce privesc cercetarea, crearea unei structuri noi de ramură, reglementarea proceselor economice ș.a. care să-i asigure un anumit loc în diviziunea internațională a muncii, o poziție favorabilă monopolurilor în competitivitatea pe plan mondial și în politica lor de expansiune. Numai în acest fel putem explica transformarea statului într-un agent economic, într-un participant direct în toate sferile reproducerii — cercetare, producție, repartitie, consum. În domeniul cercetării, statul a atenuat într-o anumită măsură acea contradicție ce se formează între tendința de dezvoltare a forțelor de producție pe baza cercetării științifice și condițiile specifice ale acumulării monopoliste legată strîns de obținerea profitului de monopol. Totodată, politica de orientare a cercetării cu prioritate spre cea cu caracter militar, subaprecierea efectelor nocive ale aplicării unor rezultate ale cercetării asupra naturii și omului, precum și insuficiența finanțare, atît din partea statului cît și a monopolului, în vederea conservării mediului ambiant constituie elemente ale diversificării contradicției dintre stat, monopol și națiune.

Intervenția statului în domeniul cercetării este strîns legată de cel puțin două aspecte. Primul ține de incertitudinile eficienței investițiilor în cercetare, care ar supune monopolul la riscul de a-și diminua profitul; al doilea constă în faptul că amploarea revoluției științifice depășește obiectiv posibilitățile de finanțare chiar ale celor mai mari monopoluri. Apare un decalaj între ritmul progresului tehnic și posibilitățile de finanțare ale monopolului. Numai lichidînd limitele monopolului se poate asigura o dezvoltare la nivelul cerințelor revoluției științifice-tehnice și ale societății în ansamblu. Astfel, monopolul este negat — ca și relația bazată pe proprietatea privat-capitalistă de la sfîrșitul secolului al XIX-lea — de propria sa dezvoltare. Treapta înaltă atinsă de monopol, în care se sintetizează toate contradicțiile economice, sociale, politice a condus la îngemănarea cu statul. Se creează o unitate organică între stat și monopol, dar o unitate ce constituie în același timp și forma de mișcare și multiplicare a contradicțiilor în ansamblul lor.

Însăși intervenția statului în domeniul cercetării generează o serie de contradicții noi. Mai întîi, statul finanțează, organizează și distribuie rezul-

tatele muncii de cercetare, creează întreprinderi în ramuri de vîrf ale progresului tehnic și în această calitate determină ciocniri de interese la nivel micro și macroeconomic, avînd în ultimă instanță o propagare chiar la nivelul monoeconomic. Cu privire la rolul statului în domeniul cercetării se pot menționa câteva date semnificative. De pildă, statul francez finanțează 56,9% din totalul cheltuielilor pentru cercetare și dezvoltare, cel american — 62,4%, cel englez — 56,4%, iar cel vest-german — 44,2%. O parte importantă din aceste investiții sînt orientate sub formă de subvenții către marile monopoluri private, al căror aparat de producție este strîns legat cu cel al statului. În Anglia, 66,6% din cheltuielile statului se scurg către monopolurile private, în S.U.A. — 65,5%, în R.F.G. — 57,6%, în Franța — 48,9%. Aceste date evidențiază un aspect nou și anume adîncirea caracterului social al finanțării cercetării concomitent cu o folosire privată, monopolistă a rezultatelor cercetării.

Am putea desprinde ca o contradicție a reproducției — în condițiile în care știința se conturează ca o sferă a reproducției — pe cea dintre caracterul tot mai social al cercetării și însușirea rezultatelor acesteia de către un grup restrîns de monopolști, a căror avuție sporește pe de o parte ca urmare a utilizării unei părți din venitul național, iar pe de altă parte prin însușirea plusvalorii create în timpul de supramuncă de către cercetători și oamenii de știință. Se lărgeste sfera de exploatare și totodată se creează premise pentru noi confruntări pe plan social, intelectualitatea științifică apropiindu-se, în anumite limite, de situația clasei muncitoare.

Un alt aspect pe care trebuie să-l evidențiem este caracterul contradictoriu al intervenției statului atît în cercetare cît și în alte domenii. Acest caracter se exprimă pe de o parte în tendința de a atenua unele contradicții, ciocniri de interese, iar pe de altă parte în diversificarea și multiplicarea contradicțiilor. Așa, de pildă, orientarea investițiilor, a comenzilor de stat către unele grupuri de monopoluri și lezarea intereselor altor monopoluri a generat contradicții la nivelul virfurilor burgheziei și anume între grupurile monopolist-finanțiere precum și între acestea și stat.

Efectele monopolizării progresului tehnic

GRADUL înalt de monopolizare a științei și tehnicii, caracteristic astăzi pentru țările capitaliste dezvoltate, determină accelerarea procesului de eliminare a unui număr important de întreprinderi mici și mijlocii și fuziuni la nivelul celor mai mari companii monopoliste, o accentuare a dependenței întreprinderilor nemonopolizate față

⁶ K. Marx, Capitalul, vol. III, partea I. E.S.P.L.P., 1956, p. 257.

⁷ Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Editura politică, 1975, p. 188.

de monopol, dînd naștere la o formă specifică de centralizare a capitalului. În acest context ne putem explica subordonarea în țările capitaliste dezvoltate a unui număr important de întreprinderi de o talie mai modestă față de monopol. Ne referim la acele zeci de mii de întreprinderi ce figurează statistic ca fiind „independente” dar care, în realitate, depind financiar, tehnic sau din punct de vedere al desfacerii produselor de marile companii monopoliste. Un mare număr din aceste întreprinderi se specializează corespunzător intereselor de producție ale companiilor monopoliste în fabricarea de subansamble, semifabricate și în alte producții ce nu au importanță de sine stătătoare pentru piață. Putem, într-o anumită măsură, considera că producția acestor întreprinderi este de fapt concentrată în mina monopolurilor.

Efectele monopolizării progresului tehnic, a cercetării se concretizează în adîncirea procesului de diferențiere a burgheziei și în diversificarea contradicțiilor din sinul acestei clase. De subliniat că în prezent nu este vorba numai de o accentuare a contradicțiilor tradiționale dintre burghezia monopolistă și mica burghezie, ci de o multiplicare a lor, datorită în parte extinderii, am putea spune, a „muncii la domiciliu” într-o variantă modernă, înmulțirii canalelor de transferare a unei părți a plusvalorii înăuntrul clasei capitaliste și contopirii sale cu profitul de monopol, creșterii dependenței față de monopol a unor pături ale burgheziei pînă la deposedarea de mijloacele de producție. La toate acestea contribuie și intervenția statului care promovează în funcție de etapa dată o politică de accelerare a concentrării, creînd condiții favorabile întăririi monopolurilor.

Monopolizarea cercetării, a progresului tehnic de către un grup de monopoluri și state este un factor de frînare a difuzării tehnicii și tehnologiei pe plan mondial, conducînd la accentuarea decalajelor atît la nivelul țărilor dezvoltate, cît și mai ales între acestea și țările subdezvoltate. Inegalitatea statelor pe plan tehnic și tehnologic generează contradicții monoeconomice noi atît între statele capitaliste dezvoltate, care se confruntă tot mai puternic în vederea dispunerii de priorități pe piață prin lansarea de produse și tehnologii noi, prin dominarea pieței de licențe și patente, cît și între acestea și țările în curs de dezvoltare. Asistăm la o diversificare și multiplicare a contradicțiilor dintre țările capitaliste dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, acestea opunîndu-se diferitelor forme de neocolonialism practicate de fostele metropole, inclusiv prin intermediul transferului de tehnologii și tehnică. În lumina acuității acestor contradicții care poartă în sine germele unor conflicte periculoase, reiese încă o dată stringenta necesitate a statornicirii unei noi ordini economice internaționale care să asigure accesul tuturor statelor la cuceririle științei și tehnicii moderne, să creeze condiții noi de dezvoltare a forțelor de producție la nivelul mondial.

Creșterea concentrării monopoliste a

producției și a capitalului, intervenția crescîndă a statului capitalist prin diverse pirghii economice în direcția stimulării și susținerii acumulării monopoliste și a expansiunii monopolurilor au condus la accentuarea caracterului lor internațional. Afirmarea puternică a monopolurilor internaționale în perioada postbelică a multiplicat formele luptei de concurență, ale contradicțiilor la nivelul sistemului capitalist, confruntarea dintre aceste monopoluri internaționale — ca expresie a unei etape a monopolizării producției — transformîndu-se într-o componentă a evoluției economiei capitaliste contemporane.

Diversificarea formelor de expansiune a monopolurilor internaționale generează noi surse de multiplicare a contradicțiilor atît la scara sistemului capitalist cît și la nivel mondial. Prezența în economia lumii capitaliste a unui număr important de monopoluri multinaționale și ofensiva acestora pe piața mondială și în economia unor țări capitaliste, inclusiv dezvoltate, a determinat o intensificare a preocupărilor pe plan național și internațional, în vederea contracarării efectelor acestei expansiuni. Schimbarea raportului de forțe pe plan mondial în favoarea forțelor progresiste, antiimperialiste a determinat o îngustare a sferei de acțiune a monopolurilor internaționale, adîncind și mai mult criza sistemului capitalist.

Trebuie subliniat că în anumite condiții unele contradicții la scara sistemului mondial capitalist se găsesc într-o stare latentă, izbucnind deosebit de evident cînd dezvoltarea inegală într-un domeniu sau altul modifică raportul dintre statele imperialiste. Un exemplu îl oferă contradicțiile valutare, care s-au dezvoltat și s-au manifestat cu toată intensitatea începînd din 1971, generînd criza valutară. Contradicțiile sistemului valutar, avînd ca suport material un anumit raport de forțe după al doilea război mondial, au devenit violente odată cu schimbarea raportului de forțe, reflectînd ciocniri puternice de interese la nivelul puterilor imperialiste dar cu repercusiuni pe ansamblul economiei mondiale. Această criză pune în evidență necesitatea restructurării relațiilor valutare în conformitate cu interesele de ansamblu ale tuturor statelor.

Accentuarea în domeniile și formele cele mai variate a contradicțiilor sistemului capitalist în perioada actuală demonstrează că „orînduirea capitalistă și-a încheiat misiunea istorică și trebuie să facă loc noii orînduirii sociale în stare să asigure progresul rapid al tuturor popoarelor, realizarea unei lumi mai drepte”.⁹

Amplificarea și diversificarea contradicțiilor economice, politice și sociale ale sistemului capitalist evidențiază cu deosebită putere caracterul istoricește perimat al orînduirii capitaliste. Epoca contemporană, epoca trecerii de la capitalism la socialism este înfrîurată de dezvoltarea sistemului mondial socialist, care în confruntare cu sistemul mondial capitalist își pune amprenta tot mai puternică asupra întregului mers al vieții internaționale.

conf. dr. Nedelea-Chira PĂRĂLUȚĂ

TENDINȚE - CONIUNCTURI

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna octombrie 1976

ÎN CURSUL lunii octombrie a.c., pe piața internațională s-a semnalat o mai mare prudență pentru achiziții la unele produse de bază, determinată de situația economică mai puțin favorabilă din țările occidentale și de balanțele mondiale excedentare existente la majoritatea produselor agroalimentare. În aceste condiții, prețurile internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R.S. România au înregistrat pe ansamblu, potrivit indicelui agregat INSCIN, o ușoară scădere (-0,4%) față de luna septembrie a.c.

Prețurile la materii prime și semifabricate industriale, deși pe ansamblu s-au menținut în octombrie a.c. aproximativ la nivelul din luna precedentă (-0,1%), pe grupe de produse au înregistrat o evoluție diferită. Astfel, prețurile au crescut la cauciuc (+7,7%), lemn și produse din lemn (+3,7%), fibre animale și vegetale (+3,3%), minereuri (+2,4%) și au scăzut la piei (-14%) și metale ferose și neferose (-2,8%).

Prețurile la produse alimentare au înregistrat pe ansamblu o scădere de 1,7% determinată de reducerile accentuate ale prețurilor la cereale (-7,2%) și zahăr (-3%). În același timp se semnalează creșteri ușoare ale prețurilor la semințe oleaginoase, produse derivate, grăsimi animale și vegetale (+0,5%) și animale, carne și produse animaliere (+0,5%) și mai accentuate la cafea (+1,5%) și cacao (+8,3%), ca urmare a defici-

INDICELE STATISTIC ÎNȘCIN ÎN ANII 1974-1975
ȘI ÎN PERIOADA SEPTEMBRIE-OCTOMBRIE 1976

Categorie de produse	Anul	1974-1975	
		Sept.	Oct.
INDICER GENERAL	1974	240,4	241,1
	1975	219,2	212,5
	1976	222,4	231,5
1. Produse alimentare	1974	230,8	235,9
	1975	205,7	200,0
	1976	200,2	194,1
- cereale	1974	261,5	255,6
	1975	216,7	239,5
	1976	195,5	181,2
- semințe clasice	1974	240,8	248,7
	1975	195,0	184,6
	1976	176,1	177,0
- animale, carne și prod.	1974	128,3	129,1
	1975	159,3	165,0
	1976	153,8	154,0
- zahăr și produse tropicale	1974	437,5	470,7
	1975	314,0	245,7
	1976	250,7	251,2
2. Combustibili	1974	336,8	322,2
	1975	343,0	344,9
	1976	375,4	372,7
- cărbuni și coals	1974	193,6	194,5
	1975	260,0	263,2
	1976	268,6	275,4
- petrol	1974	567,1	567,1
	1975	401,2	450,9
	1976	500,0	500,0
- produse petroliere	1974	380,9	380,9
	1975	573,9	573,9
	1976	417,3	412,9
3. Materii prime industriale	1974	216,1	215,8
	1975	139,1	139,1
	1976	139,1	139,1
- minereuri	1974	139,6	139,6
	1975	170,4	170,4
	1976	170,4	170,4
- metale	1974	231,5	231,5
	1975	185,1	185,1
	1976	204,2	196,5
- cauciuc	1974	214,3	214,3
	1975	159,8	159,8
	1976	217,6	217,6
- lemn și produse din lemn	1974	232,1	232,1
	1975	229,0	229,0
	1976	235,8	234,2
- fibre animale și vegetale	1974	192,0	192,0
	1975	163,4	163,4
	1976	206,2	206,2
- piei	1974	122,3	118,1
	1975	114,8	125,8
	1976	156,9	160,7

* Date provisorii pentru coals de furnal, hullaș, țigle, minerul de fier, arcașii, zincul de mare, oțel comercial, tabla grosă, tabla subțire, sârca neagră neacceptată, lăcinate de cupru, cherestea de rășinoasă, cherestea de scoasă, celuloză, hirtie kraftliner și porci vit.

telor însemnate existente pe plan mondial.

La grupa de combustibili prețurile au înregistrat pe ansamblu o scădere ușoară (-0,2%). În timp ce prețurile la cărbuni și coals au crescut (+2,5%), prețurile la țigle au rămas neschimbate, iar la produse petroliere au scăzut (-1,8%), cererea menținându-se la un nivel redus atît pentru benzină, cît și pentru motorină și păcură.

Sectorul prognoze și eficiența comerțului exterior - INSCIN

mai lentă decît în anul în curs, cînd se așteaptă un ritm de circa 5% (pe baza realizării unei creșteri de 6,5% în semestrul I și a unui ritm estimat de 4% în cel de-al doilea). Anul trecut produsul național brut al țării Pieței Comune scăzuse cu 2,5% (toate cifrele în termeni reali). În 1977 cea mai lentă creș-

tere se așteaptă a se înregistra în Anglia (2,5-3%), iar cea mai rapidă în R.F.G. (5%).

Rata inflației, care se așteaptă a fi în acest an de 10,4%, se speră că ar putea fi redusă anul viitor la 7-8% pe ansamblul C.E.E., dar numai cu prețul unor eforturi maxime în acest sens din partea tuturor țrilor membre, cum se precizează în raport.

Prerăzind o expansiune a comerțului mondial, autorii raportului anticipează o creștere de circa 9% a importului țării din C.E.E. în 1977

Evoluții monetare

SĂPTĂMINA 8-12 noiembrie 1976 a fost o perioadă de calm relativ pe piețele valutare, dolarul S.U.A. avînd o evoluție în general staționară în raport cu majoritatea devizelor occidentale.

După ce a cotat la începutul intervalului la un nivel cu circa 1,40% inferior cursului de închidere din săptămîna precedentă, lira sterlină a realizat o redresare parțială atîngînd un maxim de circa 1.634 dolari pentru o liră, după care a marcat o ușoară slăbire, cotînd în jurul a 1.625 dolari pentru o liră. Observatorii apreciază că și în acest interval moneda britanică a beneficiat de efectul favorabil creat de modul de desfășurare a tratativelor privitoare la angajarea noului credit solicitat F.M.I.

Francul elvețian a avut o evoluție constantă în jurul nivelului de 2,44 franci pentru un dolar, în timp ce marca vest-germană a realizat un ușor avans față de dolar în raport cu care cota la sfîrșitul intervalului 2,4150 mărci, față de 2,4240 mărci pentru un dolar la deschidere.

Francul francez și lira italiană au manifestat în continuare tendința slabă caracteristică lor în ultimul timp, evoluînd în jurul cursului de 4,98 franci pentru un dolar și respectiv 865,50 lire pentru un dolar.

Nivelul dobînzilor la eurodepozitele pe șase luni s-a situat la circa 5,875% p.a. pentru euro-dolari, 2,500% p.a. pentru euro-franci elvețieni și 4,750% p.a. pentru euro-mărcile vest-germane.

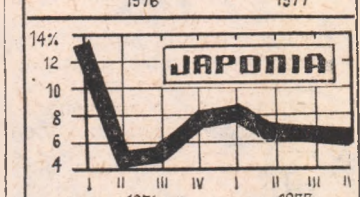
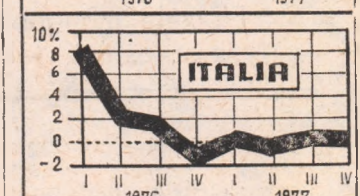
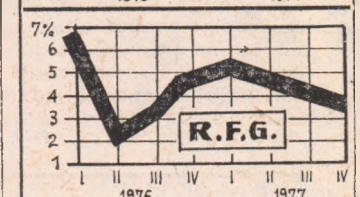
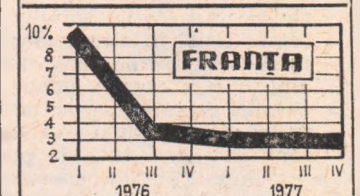
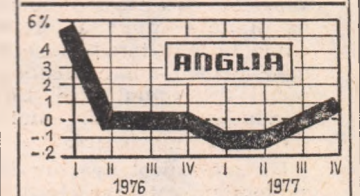
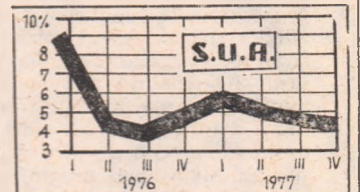
După opinia observatorilor, discuțiile din cercurile parlamentare franceze referitoare la o posibilă cerere a Franței de renegociere a locului și rolului auroului în cadrul sistemului monetar internațional au reactivat interesul față de piața metalului galben. În acest interval prețul aurului a manifestat o tendință susținută de creștere (cu peste șase dolari pe uncie în raport

cu săptămîna precedentă), atîngînd un nivel maxim de 136,25 dolari uncie.

Paul DUMITRĂȘCU
Dumitru LUNGU

„Pauză” conjuncturală

PREVIZIUNILE privind o încetinire a activității economice în principalele țări capitaliste dezvoltate în 1977 se înmulțesc, relevă studiile date publicității în ultimele săptămîni. Graficele de mai jos, reproduse după revista americană Newsweek, ilustrează această tendință, au la bază previziunile citorva din cele mai mari bănci din S.U.A.

Ritmii anual de creștere pe trimestre al produsului național brut în termeni reali

Țările C.E.E. în 1977

POTRIVIT ultimului raport anual al Comisiei C.E.E. creșterea produsului național brut însumat al țărilor membre ale Pieței Comune, în termeni reali, se estimează a fi în 1977 de 4%, deci ceva

U.R.S.S.

CINCINALUL 1976-1980: DINAMICA RITMURILOR ÎN AGRICULTURĂ

PREVEDERILE planului cincinal de dezvoltare a economiei naționale a Uniunii Sovietice pe anii 1976—1980, aprobat recent de Sovietul Suprem al U.R.S.S., dimensionează ritmurile și orientările prioritare ale acestei etape în sporirea potențialului economic al țării, perfecționarea relațiilor sociale socialiste și avansarea în continuare către societatea comunistă. Creșterea medie anuală cu 4.7—4.8%, a venitului național, cu 6.3%, a producției industriale, cu 5.5%, a productivității muncii în industrie, cu 5.7%, a volumului transporturilor de mărfuri, cu 5.2%, a volumului desfacerilor de mărfuri în comerțul cu amănuntul etc., evidențiază atenția acordată dezvoltării armonioase a diferitelor ramuri și domenii de activitate (vezi tabelul).

Sporuri remarcabile ale producțiilor anuale se prevăd în cel de-al zecelea cincinal (1980 față de 1975) la o serie de produse industriale de bază, ca — de pildă — un plus de țigări de 149.2 mil. tone, de gaze naturale — 145.7 mlrd. mc, de cărbune — 103.7 mil. tone, de energie electrică — 341.4 mlrd. kWh, de oțel — 27.2 mil. tone, de mase plastice și rășini sintetice — 2.9 mil. tone (respectiv dublarea nivelului atins în 1975) etc.

În ceea ce privește agricultura, pe baza creșterii cu 28% a nivelului mediu anual (pe cincinal) al productivității muncii în colhozuri și sovhozuri, volumul mediu anual al producției agricole urmează să crească în cursul cincinalului cu 16%, față de media pe perioada 1971—1975. În acest scop, în agricultură se va investi suma fără precedent de peste 170 miliarde ruble (dintr-un total de 621 mlrd.), destinată îndeosebi să consolideze baza sa tehnico-materială. Se prevede, între altele, ca în anii 1976—1980 să se dea în exploatare noi terenuri irigate sau desecate în suprafață totală de peste 9.6 mil. ha, să se asigure aprovizionarea cu apă a 37,6 mil. ha de pășuni, să se furnizeze agriculturii peste 466 mil. tone de îngrășăminte și adaosuri nutritive chimice, sute de mii de mașini și utilaje (în valoarea totală de 42 miliarde ruble).

Din punct de vedere geografic, este vorba de crearea unei ample zone de producție sigură de cereale în regiunea Povoljje, de ameliorarea terenurilor din Zona de necernoziom, de extinderea sistemului de irigații din Kazahstan și republicile Asiei Centrale, din Ucraina și alte zone.

Problemele ridicării agriculturii cunosc o abordare complexă, măsurile preconizate — în cadrul „cincinalului eficientei și calității” — urmărind atât îmbunătățirea structurii culturilor cerealiere, de plante tehnice, legume etc. și sporirea randamentelor la hectar, cât și extinderea considerabilă a

producției animaliere pentru a se asigura necesarul de consum al populației, în primul rînd la carne și lapte.

Același scop îl au în vedere și acțiunile de perfecționare a organizării și conducerii agriculturii, de consolidare a unităților agricole socialiste, de îmbunătățire a calității muncii în această ramură a economiei naționale și în sectoarele conexe. Numai în cursul ultimelor șase luni C.C. al P.C.U.S. și Consiliul de Miniștri al U.R.S.S. au adoptat hotărîri privind: planul de ameliorări funciare pe anii 1976—1980 și măsurile de îmbunătățire a utilizării terenurilor ameliorate; dezvoltarea în continuare a specializării și concentrării producției agricole pe baza cooperării intergospodărești și integrării agroindustriale; măsurile de ridicare continuă a eficienței științei agricole și de întărire a legăturii sale cu producția.

Dinamici 1980-1975 (în %)

Venitul național (utilizat pentru consum și acumulare)	126
Producția industrială	136
— producția mijloacelor de producție	138
— producția bunurilor de consum	132
Volumul mediu anual al producției agricole	116
Productivitatea muncii (în industrie)	130,6
Investițiile statului	114,6
Volumul transporturilor de mărfuri	132
Volumul desfacerilor de mărfuri în comerțul de stat și cooperatist	128,7
Volumul prestărilor de servicii pentru populație	148,7
Venitul real pe locuitor	121

Sursa: „Pravda”, 30.X.1976.

Dacă prima hotărîre urmărește, în principal, crearea cadrului organizatoric optim pentru realizarea amplului program de ameliorări funciare (pentru care sînt alocate peste 40 miliarde ruble, respectiv tot atît cît în decursul a două cincinale precedente), celelalte două hotărîri vizează ridicarea pe o treaptă superioară a întregii agriculturi, dezvoltarea ei pe o bază industrială modernă, apropierea dintre agricultură și industrie.

Sarcinile prioritare stabilite cercetării științifice în agricultură se axează pe direcțiile fundamentale ale progresului tehnico-științific în cultura și protecția plantelor, în creșterea animalelor, asistența lor veterinară și trecerea pe baze industriale a producției de furaje combinate, în chimizarea, electricizarea și mecanizarea agriculturii, în construirea sistemelor de irigație și realizarea perdelor forestiere, în domeniul economiei și organizării producției agricole. Cercetarea științifică este chemată să asigure aplicarea pe scară largă în agricultură U.R.S.S. a metodelor înaintate, care permit realizarea unor randamente ridicate în cultura plantelor și creșterea animalelor, în condițiile reducerii

continue a consumurilor materiale și de muncă, obținerea de produse cu calitate nutritive superioare sau de materii prime industriale cu parametri înalți.

De mare perspectivă pentru intensificarea producției agricole, pentru ridicarea satului la nivelul orașului și îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației din mediul rural și urban sînt măsurile, în curs de aplicare, privind specializarea și concentrarea agriculturii; ele reflectă o abordare principial nouă a organizării producției agricole pe calea unirii eforturilor diferitelor colhozuri și sovhozuri, în scopul creării condițiilor pentru utilizarea largă a progresului tehnic în acest sector.

La sfîrșitul anului trecut, în Uniunea Sovietică funcționau 6327 de întreprinderi și organizații intergospodărești (de construcții, zootehnice, pentru producția de furaje combinate ș.a.), la care participau peste 94000 de colhozuri, sovhozuri și alte unități de stat și cooperatiste. O formă de intensificare a producției agricole, cu perspective de extindere în cincinal, reprezintă îmbinarea ei cu industria alimentară, pe calea unificării organizatorice a sovhozurilor cu întreprinderi de prelucrare a producției agricole, ținînd seama de interdependența lor tehnologică. Această formă de integrare agrar-industrială a căpătat răspîndire mai ales în regiunile din sudul Uniunii Sovietice.

DUPĂ CUM S-A SUBLINIAT la recenta sesiune a Sovietului Suprem al U.R.S.S., realizarea obiectivelor prevăzute în actualul cincinal în domeniul agriculturii prezintă o importanță hotărîtoare pentru ridicarea nivelului de trai al populației, avîndu-se în vedere că produsele agro-alimentare și articolele industriale din materii prime agricole reprezintă peste două treimi din volumul comerțului de stat și cooperatist (cu amănuntul). Corelată cu creșterea cu circa 17% a salariului mediu al muncitorilor și funcționarilor și cu 26% a venitului mediu (din gospodăria obștească) al țăranilor colhoznic, ea va permite diversificarea și îmbunătățirea structurală a consumului alimentar al populației. Aceasta, ca și lărgirea continuă a masei mărfurilor industriale de uz curent și îndelungat, puse la dispoziția populației, sau construirea — în cursul cincinalului actual — a unui spațiu locativ însumînd 550 milioane mp reflectă, după cum s-a arătat la recenta plenară a C.C. al P.C.U.S., traducerea în viață a prevederilor Congresului al XXV-lea al partidului privind îmbunătățirea tuturor aspectelor vieții oamenilor sovietici.

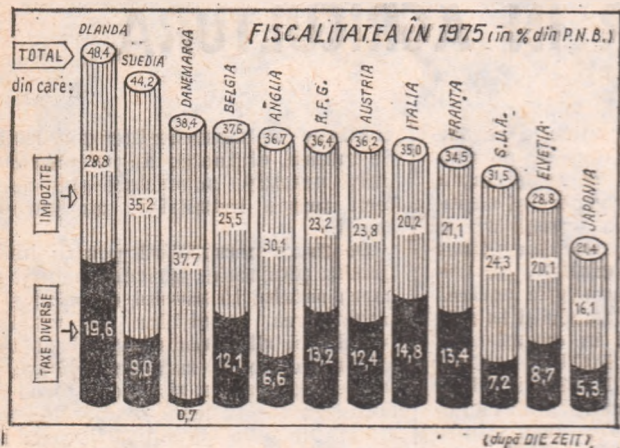
N. POPOV

Povara fiscală: între 20 și 50%

INTRE o cincime și circa jumătate din produsul național brut al țărilor capitaliste dezvoltate ia calea fiscului. Aceasta rezultă din datele pe 1975 pe

care graficul le prezintă pentru 12 țări occidentale. Ceea ce nu rezultă din grafic este utilizarea pe care o capătă sumele astfel trecute prin buget. Se știe,

de exemplu, că o parte mult prea mare din încasările fiscale ale statelor capitaliste este destinată înarmării și altor utilizări, care echivalează de fapt cu o risipă din venitul național creat, în timp ce pentru ajutorarea țărilor în curs de dezvoltare, bunăoară, sînt prevăzute alocații minime.

„Observații la plan“

ÎN R. D. GERMANĂ — scrie revista *Die Wirtschaft* — ia amploare mișcarea „observațiilor la plan“. Circa 200 000 de oameni ai muncii din întreprinderi își notează în prezent observațiile legate de realizarea planului de producție, de condițiile materiale și cele subiective necesare pentru a avea o producție fără întreruperi, fără locuri înguste și la un nivel calitativ ridicat. „Observațiile“ se referă la timpii morți și cauzele lor, la deficiențe calitative și alți factori legați de organizare, de tehnologie, de ordine și disciplină; ele conțin, totodată, propuneri practice de rezolvare.

„Observațiile“ oamenilor muncii sînt analizate de conducătorii compartimentelor respective, constituind astfel o bază importantă pentru adoptarea de măsuri privind organizarea științifică a muncii, pentru asigurarea condițiilor optime în vederea îndeplinirii planului. Conducătorii sectoarelor respective — maeștrii, șefii de secție, șeful serviciului de întreținere și, în cele din urmă, conducerea întreprinderii — trebuie să sistematizeze sesizările și să le analizeze în mod organizat, subliniază revista, pentru ca acestea să nu declanșeze doar „măsuri imediate“, susceptibile să astupe o gaură deschizind alta, ci să ducă la îmbunătățirea generală și reală a procesului de producție.

Franța: mobilitatea profesioniștilor

UN STUDIU elaborat de specialiștii Institutului național de statistică și studii economice din Franța asupra evo-

luției structurale probabile a populației active din această țară în perioada 1976—1981 evidențiază o relativă stabilitate profesională (vezi tabelul). Se apreciază că o progresie mai dinamică vor cunoaște efectivele angajate în sectorul terțiar și în industria chimică, iar în toate ramurile — profesiunile legate de aplicarea progresului tehnic în producție, transporturi, activitatea administrativă etc. Cea mai mare mobilitate se scotează în categoria „muncitori necalificați“, considerîndu-se, de pildă, că circa 44% din muncitorii necalificați avînd sub 20 de ani în 1976 vor trece pînă în 1981 în categoria „muncitori calificați“.

Profesiunea	(in %)		
	1976	În 1981, în ipoteza unui ritm de creștere economică	
		lent	rapid
Agricultori	10,9	8,8	8,9
Ingineri	1,5	1,6	1,6
Tehnicienii	3,7	3,9	3,9
Muncitori calificați	22,1	22,2	21,8
Muncitori necalificați	16,9	15,7	15,7
Sectorul terțiar:			
— cadre medii	6,0	6,9	7,0
— cadre superioare	11,1	12,4	12,5
Personal administrativ calificat	18,3	19,0	19,0
Personal administrativ fără calificare	9,5	9,5	9,6

„Oțelul“ discordiilor occidentale

EVOLUȚIA nefavorabilă din ultima perioadă a cererii pentru produsele si-

derurgice în lumea capitalistă a determinat, pe de o parte, scăderea gradului de utilizare a capacităților în această ramură (în S.U.A., de pildă, de la 90% în primăvara a.c. la 75% în septembrie), iar pe de altă parte — ascuțirea concurenței pe piața respectivă.

Recentul congres de la Osaka, care a reunit — sub egida lui International Iron and Steel Institute — majoritatea producătorilor de oțel din Occident, a constituit un prilej de confruntare susținută a unor interese opuse. În primul rînd, participanții din țările vest-europene au cerut limitarea exporturilor siderurgice japoneze pe această piață, denunțînd unele practici în domeniul prețurilor (cu iz de dumping) și lăsînd să planeze amenințarea adoptării unor măsuri de contingentare a importurilor respective. Lucrurile se complică în urma opoziției federației siderurgistilor din S.U.A. față de eventualitatea unui asemenea „pact al oțelului“ japonezo-vest-european, care ar fi urmat de orientarea excedentelor de produse siderurgice competitive către piața americană, pe a cărei învioreare se contează abia în cursul anului viitor.

Subcontractarea — sursă de economii

SUBCONTRACTAREA în industrie capătă o recunoaștere tot mai largă, după cum evidențiază și ținerea — la sfîrșitul lunii trecute, la Lausanne — a unui Tîrg internațional pentru difuzarea subcontractării în Europa occidentală. Se apreciază că această activitate reprezintă 10—11% din producția industrială globală în Statele Unite și Suedia, 7% în Franța etc. În Franța, de pildă, pe baza contractelor de subcontractare se realizează 85% din cifra de afaceri a industriei de prelucrare a metalelor, 50% în cea de automobile, de aparatură casnică și în construcțiile navale și 30% în industria aeronautică.

După cum remarcă revista *L'Usine Nouvelle*, în cadrul subcontractării sporește continuu ponderea țărilor în curs de dezvoltare, care furnizează 80% din piesele necesare pentru comutatoarele electrice, 50—60% din cele destinate automobilelor, televizoarelor, instrumentelor de laborator, 10% din cele destinate mașinilor-unelte etc., fabricate în lumea occidentală. Or, criza economică prelungită din țările capitaliste dezvoltate a făcut și mai atrăgătoare subcontractarea executării unor piese sau subansamble în țări cu un nivel mult mai redus al salariilor. Dar, chiar în cadrul aceleiași țări, subcontractarea permite firmei conducătoare să realizeze economii importante; în industria japoneză de automobile, de pildă, piesele obținute prin subcontractare revin cu cel puțin 10% mai ieftin decît dacă ar fi executate în întreprinderile proprii.

GLOSAR

Leasing

TERMENUL de origine engleză (to lease = a închiria) și utilizat în prezent pe scară mondială, a apărut în vocabularul economic în sensul de astăzi acum 100 de ani. În 1877, firma Bell Telephone Company din S.U.A., producătoare de aparate telefonice, a luat inițiativa ca aparatele produse de ea să fie nu numai vindute, ci și închiriate clienților. Procedul s-a răspândit, îndeosebi în cazurile în care vânzările de mașini și utilaje erau dificile din cauza costului ridicat al produselor. Trei ani după Bell, United Shoe Machinery Corp., o întreprindere americană producătoare de mașini perfecționate de cismărie, a introdus și ea leasing-ul deoarece și-a dat seama că atelierele de cismărie nu aveau suficiente fonduri pentru a le cumpăra.

Importanța economică de astăzi a leasing-ului se datorează înființării unor întreprinderi specializate care cumpără utilaje de la producător exclusiv în scopul de a le închiria clientelei de care dispun. Asemenea întreprinderi sunt de dată relativ recentă (deceniul al șaselea).

Obiectul leasing-ului îl formează orice bunuri mobile și imobile cu valoare ridicată și de folosință îndelungată, atît mijloace de producție, cit și bunuri de uz curent, cum sînt autoturismele, frigiderile, televizoarele în culori etc. Întreprinderi ca Hertz sau Avis, înființate în Occident îndeosebi de companiile aeriene și specializate în închirierea de autoturisme („Rent a car“), de exemplu, au ramificații în întreaga lume.

Există caracteristici care întregesc înțelesul noțiunii de leasing. Astfel, întreprinderea de leasing care a cumpărat un utilaj de la producător își acoperă costul utilajului prin ratele anuale plătite de cel care închiriaza acest utilaj, cuprinzînd amortizarea prețului de cumpărare, dobînda capitalului investit, cheltuielile de administrație și beneficiul. Ratele sînt astfel calculate, încît perioada de amortizare a utilajului să fie simțitor mai scurtă decît perioada de utilizare efectivă. Beneficiarul contractului de leasing are dreptul să utilizeze în continuare obiectul acestui contract în schimbul unor rate mai reduse sau chiar să-l cumpere cu un scăzămînt interesant de preț.

Între numeroasele categorii de leasing se pot menționa:

— leasing-ul direct, efectuat de producător sau comerciant și leasing-ul indirect, în care se intercalează o întreprindere de leasing;

— leasing-ul financiar, în care contractul de leasing nu poate fi denunțat înainte de termen și leasing-ul operativ, în care partenerii pot în principiu să denunțe oricînd contractul, după preaviz;

— „Plant leasing“ se referă la închirierea de instalații sau întreprinderi, inclusiv terenurile și construcțiile aferente, iar „equipment leasing“ se referă la închirierea unui mijloc de producție sau a mai multor asemenea mijloace;

— „Short leasing“ se limitează la o perioadă de maximum trei ani, iar „long leasing“ la o perioadă de 3—10 ani;

— „Net leasing“ este leasing-ul în care beneficiarul preia obligațiile de întreținere, reparații, asigurare etc., în timp ce „full service leasing“ se referă la leasing-ul în care toate obligațiile de această natură revin întreprinderii de leasing.

C. K.

Produse de bază

Stefan Maciu, București — Aveți dreptate în semnalați faptul că concretizarea nominală a produselor care intră în sfera de producție de bază nu este aceeași în toate Țările. Pentru clarificarea dv. privind sfera noțiunii în cauză vă rugăm

să consultați glosarul publicat chiar în această pagină în nr. 7/1976, intitulat „Produse de bază“. Față de cele arătate atunci adăugăm doar că la unele „produse de bază“ este dificil de exprimat valoric producția (cazul orezului, în care numai 2% din producția mondială face obiect al comerțului internațional, sau al zahărului, al cărui preț a cunoscut fluctuații mari și rapide).

Tabelul alăturat prezintă volumul producției,

valoarea exportului și ponderea exportului în volumul producției pentru unele din cele mai importante „produse de bază“.

Produse de bază: producția și comerțul mondial

	Producția (mil.t)		Ponderea exportului în volumul producției (%)		Valoarea exportului (mrd.dol)	
	1970	1975	1970	1975	1970	1975
Produse agricole						
Grâu	320	350	18	20	3,5	10,8
Cereale furajere	580	660	8	12	2,8	10,7
Orez	310	340	2	2	0,9	2,1
Uleiuri și grăsimi	35	40	35	32	3,5	7,7
Pescărie	80	70	14	12	3,0	6,0
Carne de vită	35	45	5	5	1,8	3,7
Carne de porc	25	40	2	2	0,5	1,7
Cafea	4	4,5	76	77	2,9	4,0
Cacao	1,4	1,5	78	79	1,0	1,8
Zahăr	70	80	30	27	2,6	10,4
Fibre						
Bumbac	11	12	36	30	2,4	4,3
Lînă	3	3	52	54	1,5	3,1
Întă. fibre dare	4	5	30	21	0,2	0,3
Metale						
Cupru	8	8	31	30	3,3	3,0
Aluminiu	10	13	26	18	1,6	2,0
Zinc	5	5	25	26	0,4	1,1
Picob	4	4	24	24	0,3	0,4
Altele						
Petrol brut	2350	2700	54	56	16,5	125,2
Gătur	5	5	20	24	1,2	2,4
Carboc. natural	3	3	93	89	1,1	1,7

x) inclusiv gaze naturale lichefiate
Sursa: The Economist; 23 octombrie 1976

Energia solara

Ștefan Vărzaru, București — Este adevărat că energia solară nu i se acordă încă pretutindeni o atenție pe care o merită. Caricatura pe care o reproducem după International Herald Tribune pledează tocmai pentru acordarea unui loc prioritar energiei solare actualele cercetări științifico-tehnice care țintesc să astimpe foamea de energie a deceniilor apropiate. Una din problemele esențiale care se pun este reducerea costului instalațiilor necesare. La colocoliv asupra utilizării energiei solare, desfășurat în primăvara

acestui an la Toulouse, opinia cea mai optimistă a fost că în jurul anului 1980 instalațiile de obținerea energiei electrice pe această cale vor reveni la un preț mediu de 10 franci francezi per watt. Recent, însă, s-a anunțat că cercetătorii firmei „Sandia Labs“ au realizat o celulă cu siliciu, care oferă un randament de transformare de 15%, putînd funcționa la temperatura de 100°C. După părerea specialiștilor, fabricarea în serie a unei asemenea celule ar determina încă în 1978 scăderea sub 5 franci a prețului de cost al unui watt putere instalată și apoi din nou la jumătate în 1980.

Jetoane de prezență

Iulian Ferenczi, Oradea.
1) Jetoanele de prezență reprezintă indemnizațiile oferite membrilor consiliului de administrație al unei societăți anonime pentru faptul că participă la reuniunile acestui consiliu. De aici și titlul romanului scriitorului belgian Daniel Gilles apărut în 1963 în traducere românească, alături de un alt roman al autorului citat, „Cuponul 44“, la care vă referiți în întrebarea dv.

2) Cupoanele sînt partea detașabilă a unui titlu care reprezintă dreptul proprietarului său de a încasa o sumă corespunzînd dobînzii unei obligațiuni sau dividendului unei acțiuni.

3) Obligațiunea reprezintă o valoare mobilă negociabilă, emisă de o societate anonimă sau în comandită pe acțiuni sau de un organism public la contractarea unei datorii pe termen lung. Aceasta ocazională plăta unei dobînzii, a cărei mărime este fixă, spre deosebire de cea a dividendului, care este variabilă.

AIEA la 20 de ani

Alexandru Moraleț, Timișoara — Anul înființării Agenției internaționale pentru energia atomică (AIEA) este considerat 1957. Propunerea inițială pentru crearea unei organizații internaționale consacrată exclusiv aplicațiilor pasnice ale energiei nucleare a fost formulată în decembrie 1953 în fața Adunării Generale a ONU de președintele de atunci al S.U.A., D. Eisenhower. Proiectul de statut al AIEA a fost aprobat în unanimitate de o conferință internațională convocată în acest scop în octombrie 1956. În cursul lunilor următoare statutul a fost semnat de reprezentanții a 80 state, dar a intrat în vigoare abia la 29 iulie 1957, după ce 26 țări au depus instrumentele de ratificare. Pentru a marca cea de a XX-a aniversare a creării sale, AIEA organizează o mare conferință internațională asupra energiei de origine nucleară în mai 1977 la Salzburg.

În cursul ultimilor 20 ani, aplicațiile pasnice ale energiei nucleare s-au extins considerabil. Unele dintre ele erau numai la început în momentul creării AIEA, de exemplu radioizotopii, care astăzi joacă un rol esențial în medicină, în agricultură, în industrie, în cercetare. Energia nucleară este de asemenea singura sursă imediat disponibilă în afara combustibililor fosili.

Una din funcțiile importante ale AIEA este de a verifica ca materiile nucleare și materialul destinat aplicațiilor pasnice să nu fie deturnat în scopuri militare.

— Co mai cauți în retortă?
Eu sînt gata.

ASIGURAȚI-VĂ ABONAMENTUL LA „REVISTA ECONOMICĂ” PE ANUL 1977

REVISTA ECONOMICĂ

- Un mijloc de informare asupra problemelor ce confruntă economia modernă și de formare a gândirii economice.
- Un instrument de lucru util practicii, prin promovarea celor mai noi metode și concepte de conducere, planificare, organizare, prognoză, marketing, informatică — un instrument de lucru indispensabil specialiștilor din economia modernă.
- Consultații pentru toți cei care sînt antrenați în programe de perfecționare profesională și în învățămîntul politico-ideologic de partid.
- Un barometru al evoluției conjuncturii economice internaționale, o reflectare a tendințelor economiei mondiale în opinia unor specialiști de prestigiu.
- Un ghid la dispoziția tuturor lucrătorilor din economie pentru cunoașterea și aplicarea corectă a legislației economice și actelor normative, prin comentarii, adnotări, spețe și consultații.
- Un auxiliar indispensabil în munca lucrătorilor din aprovizionare și desfacere pentru cunoașterea capacităților și stocurilor disponibile, publicate în SUPPLEMENTUL revistei, care se difuzează gratuit tuturor abonaților.

Pentru ca REVISTA ECONOMICĂ să fie accesibilă unui număr cît mai mare de cititori, elevii, studenții, cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional pot încheia abonamente speciale la prețul de 130 lei anual.

Abonamentele se fac la oficiile poștale sau prin mandat poștal pe adresa: Întreprinderea de stat pentru imprimare și administrarea publicațiilor (I.S.I.A.P.) cont 645 130 152, B.N.R.S.R., Piața Scînteii nr. 1, București.

Integrarea agriculturii cu activitățile industriale

(Urmare din pag. 9)

veniturilor bănești reflectă procesul de integrare agro-zooidustrială ce a avut loc în cooperativă, ca și tendința acestei unități de a deveni în perspectivă o unitate zooidustrială, profil care a început să se contureze.

Pe baza creșterii producției globale și a veniturilor bănești ale cooperativei, a sporit continuu retribuția cooperativelor de la C.A.P. Stoicănăști: valoarea medie a unei n.m.c. a crescut de la 19.18 lei în 1965, la 41 lei în 1970 și la 50 lei în 1974, iar venitul mediu anual pe cooperativator apt de muncă care a lucrat a crescut, în aceeași perioadă, de la 3 298 lei, la 5 486 lei, respectiv 8 045 lei. Deoarece s-au creat posibilități pentru un număr mai mare de cooperativatori de a desfășura o activitate permanentă sau prelungită, ca și datorită unor condiții bune de calificare și de participare a

rioare și medii de venituri și-au micșorat ponderea în 1974 față de 1970, iar în ultimele 2 grupe — superioare — de venituri s-au încadrat 53,4% din totalul cooperativatorilor, față de 31,8% în 1970. Cooperativorii care participă la activitățile neagricole au, în general, venituri apropiate și se încadrează în grupele superioare. La ciupercăria industrială, unde activitatea este continuă, mărimea retribuțiilor lunare ale celor 141 cooperativatori se diferențiază numai între limitele de 1 200 lei (retribuția cooperativatorilor cultivatori) și 2 000 lei (retribuția brigadierului mecanic-șef). Prin aceasta se realizează și o distribuție echitabilă a retribuțiilor pe sexe și vîrste, deoarece ponderea majoritară în activitatea depusă la ciupercărie o au femeile și tineretul. Ținînd seama și de sporirea fondului de consum social, de la peste 1,3 milioane lei în 1970 la peste 4.1 milioane lei în 1974 (3 362.60 lei pe o familie de cooperativatori) se poate spune că s-a asigurat o mai bună satisfacere a nevoilor sociale-culturale ale tuturor cooperativatorilor.

În concluzie, exemplul C.A.P. Stoicănăști demonstrează că, prin efectele economico-sociale, dezvoltarea activităților neagricole și integrarea agriculturii cu activitățile industriale în cooperativele agricole de producție constituie un factor important pentru dezvoltarea, consolidarea și modernizarea activității acestora, pentru creșterea veniturilor cooperativatorilor și realizarea condițiilor materiale de înfăptuire a echității socialiste, ca și un element de stimulare a progresului economico-social al localităților rurale din țara noastră.

Tabelul nr. 4

Dinamica structurii efectivului de cooperativatori apti de muncă, care au lucrat, pe grupe de venituri obținute

Anul	Total coop. apti de muncă, care au lucrat lei (%)	Gruparea cooperativatorilor după venitul obținut (%)					
		Fină la 3000 lei	3001-4000	4001-5000	5001-7000	7001-10000	Peste 10000 lei
1970	100,0	15,1	13,0	16,3	23,8	14,5	17,3
1974	100,0	14,7	6,7	7,7	17,5	18,5	34,9
				53,1		31,8	
				31,9		53,4	

unui număr mai mare de cooperativatori la muncă mai complexe, care sînt mai bine retribuite, se constată o apropiere a nivelului veniturilor bănești ale cooperativatorilor, prin ridicarea veniturilor mici și medii și apropierea lor de cele mari (tabelul nr. 4).

După cum se constată, grupele infe-

Revista ECONOMICĂ

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice.

Sumarul nr. 46 din 19 noiembrie 1976

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Cum pregătim producția anului 1977? (Bogdan Pădure) 1
- Economisirea și valorificarea surplusului a metalului (V. Boescu, L. Țintea) 3
- O verigă de bază a eficienței — proiectarea. Efectul pozitiv al unei prime etape de analiză tehnico-economică (Victor Ne-gescu) 5
- Puncte de vedere: Perfecționarea controlului bancar (lector univ. Teodor Roșca) 6
- Experiențe în actualitate: C.A.P. Stoicănăști. Integrarea agriculturii cu activitățile industriale (Mircea Boța) 8
- Reducerea duratei săptămîinii de lucru. Exigențe ale îmbunătățirii calitative a muncii (dr. Ion Dinu) 10
- Cititorii au cuvîntul 12

CONDUCERE — ORGANIZARE

- A IV-a generație de metode informatice (dr. ing. Iosif Săndulescu) 13

CONSULTAȚII

- În sprijinul celor care studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid. Cursul: Socialismul științific și problemele dezvoltării economico-sociale a României. Conceptul de creștere economică în lumea contemporană (prof. dr. Vasile Iota). 15

TEORII — IDEI

- Particularitățile reproduției lărgite în cooperativele agricole de producție (II) (dr. P. Ciobanită) 18
- Scolii ● curențe ● economiști. Subtextul unor discuții pe tema crizei gândirii economice burgheze (II) (dr. Ioan Cristescu) 20
- Om-tehnică—mediu. Chimizarea agriculturii: randamente—calitate—mediu inconjurător (dr. ing. Vidu Bidileanu) 22
- Convorbiri economice cu Vladimir Liubcenko: Aplicarea matematicii în studiul relațiilor internaționale 25

ECONOMIE MONDIALĂ

- Considerații cu privire la contradicțiile capitalismului în perioada actuală (II) (conf. dr. Nedelea-Chira Părăluță) 26
- Tendințe—conjuncturi 28
- U.R.S.S. Cîncinulul 1976—1980; dinamica ritmurilor în agricultură (N. Popov) 29
- Mondorama 30
- Curier 31

Coperta I — Bogdan Stroescu

Redacția și administrația: Calea Dorobanților nr. 11—25, București 22, Sectorul I, telefon 12 13 69 Cod poștal 71 131

Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București
Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa „Scînteii“

adas

ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

DE LA ADAS

Administrația Asigurărilor de Stat aduce la cunoștință celor interesați că pot contracta „ASIGURAREA FACULTATIVĂ COMPLEXĂ A GOSPODĂRIILOR”, care cuprinde în unul și același contract trei feluri de asigurări :

- asigurarea bunurilor ;
- asigurarea de accidente produse la domiciliu ;
- asigurarea de răspundere civilă legală.

În asigurare sînt cuprinse aproape toate bunurile existente într-o gospodărie : mobilier, obiecte casnice, îmbrăcăminte, covoare, aparate de radio, televizoare, mașini de cusut, frigider, produse agricole, viticole, pomicole, produse animaliere și alimente, materiale de construcții și multe altele.

Administrația Asigurărilor de Stat plătește despăgubiri în cazurile de pagube la bunurile asigurate, provocate de o multitudine de riscuri, ca de exemplu : incendiu, explozie, inundație, ploaie torențială, furtună ; avarii accidentale produse la instalațiile de gaze, apă, canal sau încălzire ; pierdere sau dispariție a bunurilor cauzate de riscurile asigurate etc.

În asigurarea de accidente sînt cuprinși pentru urmările accidentelor intimplate la domiciliu : soții, părinții și copiii acestora dacă în mod statornic locuiesc și gospodăresc împreună.

În baza asigurării de răspundere civilă legală, ADAS plătește sumele datorate potrivit legii față de proprietar pentru unele pagube produse la imobil, precum și sumele datorate terților pentru accidentarea persoanelor și avarierea bunurilor lor la domiciliul asiguratului. Totodată, ADAS plătește și sumele datorate cu titlu de desdăunare locatarilor apartamentelor învecinate, pentru pagube la bunurile asigurate ori la elementele de construcție ale apartamentelor respective, cauzate de o inundație produsă în apartamentul asiguratului.

PRIMA DE ASIGURARE este de numai 2 lei pe an pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată stabilită, la cererea asiguratului, pentru bunurile din gospodărie.

Pentru încheierea asigurării vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

LA MUNTE,
LA MARE,
ACASĂ.

Televizorul
SPORT

dar în același timp puteți fi și spectatorul emisiunilor dumneavoastră preferate, dacă aveți un televizor „SPORT”.

Pe virful muntelui, la malul mării sau în locuința dv., televizorul portabil SPORT redă o imagine la fel de clară și la fel de fidelă.

CARACTERISTICI DE CONSTRUCȚIE ȘI FUNCȚIONARE :

- Receptor multicanal ● Diagonala ecranului : 31 cm
- Tensiunea de alimentare : 110/220 V., curent alternativ sau 12 V. curent continuu (preluat de la acumulatorul autoturismului)

Antenă proprie telescopică, rabatabilă și mufă pentru conectare la antenă exterioară ● Selector de canale cu comutare electronică a benzilor.

Prețul televizorului portabil SPORT este de 2 870 lei
Poate fi cumpărat și cu plata în 24 rate lunare de 105 lei,
avansul minim fiind de 431 lei.

